

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

24^e JAARGANG

WOENSDAG 24 MEI 1939

No. 1221

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

M. F. J. Cool — Adjunct-secretaris.

*Redactie-adres: Pieter de Hoeweg 122, Rotterdam-West.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.*

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

WOORD VOORAF.

De indiening door de Regeering van het ontwerp van wet tot „Heffing van een nationale inkomsten- en winstbelasting en wijziging van enkele belastingwetten” luidt een grondige herziening in van het Nederlandsche belastingwezen. Het samenvatten in één ontwerp van alle voorgestelde wijzigingen in het bestaande en van de in uitzicht gestelde nieuwe heffingen maakt het moeilijk den weg te vinden in deze materie.

Om deze reden meent de Redactie dat het op haar weg ligt door een aantal schrijvers de verschillende aspecten van dit wetsvoorstel te doen belichten, ten einde daardoor de lezers tot steun te zijn.

Bij het ontwerpen van dit nummer heeft dus de informatorische taak vooropgestaan; uiteraard zijn — zooals dat met het karakter van ons blad overeenkomt — de verschillende schrijvers volkomen vrijgelaten in het uiten van hun waardeering of hun kritiek, zoodat men op verschillende punten tevens een beoordeeling zal aantreffen.

Een lezing, door een van de redacteuren dezer dagen gehouden ter inleiding in den technischen opzet der ontwerpen, is als bijlage aan dit nummer toegevoegd.

Commissie van Redactie.

BERICHT.

In verband met de a.s. feestdagen zal het volgende nummer een dag later verschijnen.

INHOUD:

	Blz.
Woord vooraf	403
Fiscale, budgetaire en economische politiek door <i>Dr. H. M. H. A. van der Valk</i>	404
De nieuwe belastingvoorstellen getoetst aan de criteria voor een belastingstelsel door <i>M. F. J. Cool</i>	405
Punten van overeenstemming en verschil met buiten- landsche belastingstelsels door <i>Mr. J. R. Schaafsma</i>	408
De loonbelasting door <i>Mr. S. C. H. Nederburgh</i>	411
De huurbelasting door <i>Mr. B. Moret</i>	414
De rentebelasting door <i>Tj. S. Visser</i>	416
De vennootschapsbelasting door <i>Mr. A. J. Oudheusden</i>	418
De wijziging in de personeele belasting en enkele in- voerrecht en accijnzen beschouwd in haar beteekenis voor enkele takken van bedrijf:	
a. Het café- en restaurantbedrijf, brouwerijen en distilleerderijen door <i>Mr. H. Ivens</i>	421
b. Het motorwegverkeer door <i>Dr. J. Stroomberg</i> ..	422
c. Het winkelbedrijf door <i>Mr. L. E. Pieters</i>	425
d. De jachtwerven door <i>Mr. A. Th. E. Kastein</i>	426
De wijziging van verdedigings- en vermogensbelasting in verband met den druk op de groote vermogens door <i>J. P. Croin</i>	427
De verdeling van de belastingopbrengst tusschen Rijk en Gemeenten onder het nieuwe stelsel door <i>Mr. A. Veen</i>	431
Het groote gezin onder het nieuwe stelsel door <i>J. A. Booy</i>	433
Geld-, Kapitaal- en Wisselmarkt	434
Statistieken:	
Groothandelsartikelen	436—437
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	435, 438
Bijlage:	
De vijftigste penning door <i>Prof. Dr. N. J. Polak</i> .	

FISCALE, BUDGETAIRE EN ECONOMISCHE POLITIEK.

De nieuwe belastingvoorstellen grijpen niet alleen diep in het bestaande fiscale stelsel in, maar ook de betekenis hiervan op economisch gebied verdient de aandacht.

Drie vragen rijzen in dit verband:

De ontwikkeling van de uitgaven der openbare huishoudingen gaat in de richting van een toenemende verstarring (rente en amortisatie op de openbare schuld, pensioenen, sociale uitgaven, enz.). Hoe conjunctuurgevoeliger de inkomsten zijn, hoe moeilijker het is om de begrotingen van de Overheid bij een daling van het nationale inkomen in evenwicht te brengen. Daarom rijst allereerst de vraag, of de nieuwe voorgestelde belastingen de conjunctuurgevoeligheid van de inkomsten van de Overheid zullen vergroten of verkleinen. Deze vraag kan, wat de staatsbegroting betreft, bevestigend beantwoord worden, voor de belasting op de winsten van naamloze vennootschappen. De gemaakte winsten zijn immers conjunctuurgevoeliger dan de uitgekeerde winsten. Ook de belasting op loonen en salarissen zal waarschijnlijk de conjunctuurgevoeligheid der staatsinkomsten vergroten.

Het tweede punt betreft de vraag, of de nieuwe fiscale politiek meer dan tot dusverre is afgestemd op de economische politiek. Immers, de fiscale politiek kan op allerlei wijzen de algemeene bedrijvigheid beïnvloeden. In de depressie kunnen bepaalde belastingen te zwaar drukken en daardoor de werkgelegenheid nog verder verminderen; in de hausse daarentegen kan het gewenscht zijn om door belastingverzwaring een ongezonde expansie te remmen.

De nieuwe belastingvoorstellen brengen niet alleen een wijziging in ons belastingstelsel, maar betekenen tegelijkertijd ook een verzwaring. Deze verzwaring is noodzakelijk om voor de begroting, die door de enorm gestegen (en nog te verwachten) uitgaven uit zijn evenwicht is gebracht, nieuwe inkomsten te scheppen. Hiermede raken wij de derde vraag, welke op de budgetaire politiek betrekking heeft, nl. of de belastingverzwaring in de huidige omstandigheden van dien aard moet zijn, dat de enorme uitgaven geheel worden gedekt, of dat de uitgaven bij de inkomsten moeten worden aangepast, of dat voor de gestegen uitgaven moet worden geleend. Deze vraag heeft thans door het aftreden van den Minister van Financiën, die in het begin van deze maand de belastingvoorstellen met medewerking van zijn ambtgenooten heeft ingediend, aan actualiteit gewonnen.

* *

De groote openbare uitgaven, waarvoor ons land zich geplaatst ziet, zijn niet een vrijwillige daad, maar worden ons voor een groot deel opgelegd door externe omstandigheden. Wij dienen goed te beseffen, dat de uitgaven voor defensie te beschouwen zijn als een risicopremie voor ons volksbestaan. De grootte van deze premie kan niet objectief worden vastgesteld, maar er is een ontzaglijk gevaar als wij haar onderschatten, zooals tot dusverre het geval is geweest. Er is bij deze uitgaven echter in zooverre een voordeel, dat zij tevens in dienst gesteld kunnen worden voor de bestrijding van de werkloosheid. Het kapitaal en een deel van den arbeid behoeft daarvoor tot dusverre *nog niet* aan andere productiemogelijkheden te worden onttrokken. Integendeel de productie kan door deze uitgaven op verschillende gebieden gestimuleerd worden.

Hoewel de verzorging der defensie, indien zij plaats vindt in een mate en in een tempo, welke de huidige omstandigheden vereischen, het aantal werklozen aanzienlijk kan doen verminderen, zal de werkloosheid daardoor niet geheel verdwijnen.

Andere maatregelen zijn daarvoor noodzakelijk. Het is verheugend, dat in den laatsten tijd van ver-

schillende kanten getracht wordt dit ontzaggelijke euvel uit den weg te ruimen. Wij denken hierbij aan de maatregelen, welke in de laatste maanden reeds zijn genomen, aan de plannen in uitvoering of voorbereiding en tenslotte aan de mogelijkheden van uitbreiding van werkgelegenheid, welke zijn of worden onderzocht.

Uitgaven voor defensie en voor bestrijding van de werkloosheid kunnen als twee geheel verschillende zaken worden beschouwd. Men kan van de noodzakelijkheid van het eerste overtuigd zijn zonder voor het tweede te voelen en omgekeerd. Beide standpunten zijn o.i. onjuist. Uitbreiding van de defensie en krachtige bestrijding van de werkloosheid behooren tot de levensbelangen van ons volk, waaraan op het oogenblik vrijwel alle andere belangen ondergeschikt moeten worden gemaakt.

De omvang van de werkloosheid in de naaste toekomst zal voor een belangrijk deel afhangen van de uitgaven voor defensie en van het resultaat van de maatregelen tot activeering van het particuliere bedrijfsleven. Op beide gebieden is er tot dusverre te weinig gedaan. De vermindering van de werkloosheid moet niet alleen door den Staat direct of indirect, maar ook door het bedrijfsleven worden teweeggebracht; wij hebben juist een jaar geleden bij de behandeling van het werkloosheidsdebat in het Parlement erop gewezen, dat het particuliere initiatief in de laatste 9 jaren in ons land allerlei belemmeringen heeft ondervonden en zich daardoor niet voldoende heeft kunnen ontplooiën¹⁾. Aan dit punt wordt o.i. nog altijd te weinig aandacht besteed. Indien echter in dezen tijd het evenwicht in de begroting hersteld zou worden, zouden de lasten zoo enorm verzwaren, dat daardoor de particuliere bedrijvigheid opnieuw ernstig zou worden getroffen.

In de huidige omstandigheden kan de begroting niet in evenwicht zijn, omdat de uitgaven voor defensie en werkloosheidsbestrijding in een zeer snel tempo moeten stijgen; op dit gebied is een groote achterstand in te halen. Voor dit doel moeten groote offers worden gebracht; een deel van deze offers moet onmiddellijk worden gebracht in den vorm van verhoogde belastingen²⁾.

* *

Twee punten verdienen in dit verband de aandacht.

Hoewel de doeleinden van de Regeeringspolitiek tot op zekere hoogte bekend zijn, ontbreekt het ons volk aan een duidelijk inzicht van het geheele samenstel van maatregelen. Op het eene gebied wordt deze, op ander gebied gene maatregel genomen. Een algemeen overzicht ontbreekt en dit wekt bij den buitenstaander het gevoel van gebrek aan coördinatie en van een opportunistische politiek op een gebied, waar *zekerheid* omtrent de regeeringsplannen moet bestaan. Deze coördinatie is ook dringend noodzakelijk met het oog op de positie van de arbeidsmarkt.

Daarbij zij onmiddellijk vooropgesteld, dat de eischen voor defensie den voorrang hebben. Daarna moet een keus gemaakt worden uit de verschillende plannen van werkloosheidsbestrijding, welke uitgevoerd kunnen worden. Op het eerste gezicht zou men onmiddellijk aan het meest productieve werk den voorkeur geven. Het kan echter zijn, dat, in verband met het bestaande of te verwachten tekort aan geschooldé arbeidskrachten, andere werken dan de meest rendabele, moeten worden aangevat om een tekort aan bepaalde arbeidskrachten te vermijden.

Het vraagstuk van de kwaliteit en soort van werkloze arbeidskrachten en van de geografische verspreiding dient o.i. een van de pijlers te vormen bij

¹⁾ In het artikel „Werkloosheid van kapitaal en arbeid”, opgenomen in E.-S.B. van 25 Mei 1938.

²⁾ De beantwoording van de vraag of de nieuwe belastingvoorstellen in alle geledingen juist zijn en of zij voldoende rekening houden met de doeleinden van de economische politiek, laten wij aan de deskundigen over.

een keus uit de verschillende mogelijkheden. De andere pijler, waarop de werkloosheidsbestrijding moet worden opgetrokken, is het bereiken van de grootst mogelijke werkgelegenheid bij een zoo klein mogelijk bedrag aan overheidsuitgaven.

De beteekenis van een dergelijk nationaal plan moet ook gezien worden in het licht van de nieuwe belastingvoorstellen. De nationale inkomsten- en winstbelasting moet gekoppeld worden aan een nationaal plan tot verdere versterking van onze militaire, economische en sociale weerbaarheid. Het verband tusschen offers en nut moet voor iederen Nederlander duidelijk zijn.

De voor deze plannen vereischte uitgaven zijn zoo groot, dat de inkomsten daarvoor onvoldoende zijn. Daarbij moet echter rekening worden gehouden met de verhoogde inkomsten uit de nieuwe belastingen, met de stijging van de belastinginkomsten als gevolg van de vergrooing van het nationale inkomen en met de besparingen op den steun aan werklozen. Een leeningspolitiek is thans in economisch en budgetair opzicht juister dan in de jaren 1931 tot 1936. In die periode werd een budgetair evenwicht, hoewel het steeds werd nagestreefd en (voor de toekomst) aangekondigd, nimmer bereikt. De groote overheidstekorten in die jaren hebben niet tot een verbetering van het economisch leven geleid; zoodoende werd ook een sluitende begrooting nimmer verkregen. Overheidstekorten in een periode van deflatie kunnen geen succes opleveren, indien de z.g. „lekkages” in de koopkrachtcirculatie te groot zijn.

In dit opzicht zijn de omstandigheden thans gunstiger. Een nationaal plan, dat het economisch leven activeert, kan, indien het vertrouwen niet wordt geschokt, leiden tot een reflatie, waarin de „lekkages” verminderen. In dat geval hebben de aanvankelijke overheidstekorten een geheel andere uitwerking dan in de periode vóór 1936, omdat dan werkelijk het vroeger opgepotte geld niet onmiddellijk weer uit de circulatie verdwijnt. Doch niet alleen de gevolgen in monetair opzicht, ook het uiteindelijke resultaat verschilt van de leeningspolitiek van de jaren 1931 tot 1936. In die periode waren de overheidsuitgaven voornamelijk bestemd om de tekorten op de gewone begrooting te dekken. Thans komen tegenover de leeningen nieuwe waarden te staan, waarden, welke voor een deel uit goederen, voor een ander deel uit de zoo uiterst noodzakelijke versterking van onze defensie en van onze volkskracht bestaan. Er is toch bovendien een groot verschil tusschen een leeningspolitiek met stijgende werkloosheid (periode vóór 1936) en een leeningspolitiek met dalende werkloosheid.

Het kan niet ontkend worden, dat de groote tekorten een gevaar opleveren voor inflatie, welke zich in het begin vooral zou openbaren in een stijgende loon- en prijsbeweging. Dit gevaar kan echter, indien het zich zou voordoen, vóórdat alle productiemiddelen in bedrijf zijn, afgewend worden door maatregelen van verschillenden aard. Indien slechts het besef doordringt, welke groote belangen op het spel staan en indien men er van overtuigd kan zijn, dat de Regeering streeft naar bezuinigingen, waar zulks mogelijk is, behoeft voor wantrouwen geen aanleiding te bestaan.

De nieuwe belastingvoorstellen, welke een verzwa- ring beteekenen, moeten bovendien, naast andere factoren, welke hier niet ter sprake zijn gebracht, gezien worden als een factor, welke het vertrouwen in de budgetaire politiek op langen termijn onder de huidige, buitengewone, omstandigheden kan versterken.

v. d. V.

DE NIEUWE BELASTINGVOORSTELLEN GETOETST AAN DE CRITERIA VOOR EEN BELASTINGSTELSEL.

„Men zoekt naar stelsel uit afkeer van „willekeur. En zoo wordt naar stelsel „gestreefd, niet bij nieuwbouw van be- „lasting, doch bij verandering, die maar „hoogst zelden breedte en diepte van „hervorming krijgt.”

Het doorlezen, voor grondig doorwerken ontbrak nog de tijd, van het livig werkstuk onder het nummer 403 der zitting 1938—1939 aan de leden der Staten-Generaal voorgelegd, brengt onwillekeurig de hierboven aangehaalde woorden van Bordewijk¹⁾ in den zin. Om tevens daarop als conclusie te doen volgen, dat hier dan toch zeker wel het resultaat voor ons ligt van een, door den schrijver als hoogst zelden voorkomend aangeduide, hervormingspoging, waarbij bewust gestreefd is naar het komen tot een stelsel van belastingen.

Het begrip belastingstelsel.

In de fiscale literatuur zoekt men tevergeefs naar een omschrijving, wat feitelijk precies onder het begrip „belastingstelsel” moet worden verstaan. Men vindt beschouwingen over de eischen, waaraan belastingen moeten voldoen; men treft aan classificaties van bestaande heffingen naar bepaalde kenmerken; men leest verhandelingen over de plaats, die bepaalde heffingen in het stelsel moeten innemen; over het doel dat met belastingheffen moet worden nagestreefd, . . . maar een scherpe aanduiding, wat men in de belastingleer onder stelsel moet verstaan, ontbreekt, althans kwam mij niet onder oogen.

Definities zijn gevaarlijk, zij verengen veelal het begrip van het behandelde en introduceeren een formeel element. Ik zal mij er daarom evenmin aan bezondigen, maar meen wel eenige criteria te mogen stellen, waaraan het heffen van belasting zal moeten voldoen, wil met recht van een „stelsel” kunnen worden gesproken.

In de eerste plaats dan zal het moeten zijn een meervoud van heffingen; een impôt-unique is geen stelsel. Dat een dergelijke eensortige heffing in de tegenwoordige, zoo zeer samengestelde, samenleving met zijn sterke interdependencies niet meer met vrucht door te voeren is, werd reeds door velen met overtuiging betoogd; dit blijve hier dus buiten bespreking.

Ten tweede moet een belastingstelsel zijn een doelmatig geheel van heffingen, op het doel van belastingheffen kom ik zoo dadelijk terug.

In de derde plaats zullen de verschillende heffingen moeten zijn *samenhangend* en *geordend* wil men het geheel der heffingen met den naam stelsel kunnen vereeren. Cort van der Linden formuleert dit als volgt²⁾: „De verschillende belastingen zullen zóó moeten worden gewijzigd, aangevuld en met elkaar in verband gebracht, dat de verschillende nadeelen elkaar zooveel mogelijk neutraliseeren, de verschillende voordeelen elkaar zooveel mogelijk steunen.” Deze eischen vloeien min of meer logisch voort uit den tweeden — en voornaamsten — eisch, de doelmatigheid. Beantwoordt een aantal heffingen aan een gesteld doel, dan zijn alleen reeds daardoor de heffingen samenhangend en zoo er in haar samenhang geen orde te onderkennen is, kunnen zij aan het doel niet goed beantwoorden, zij zijn dan niet doelmatig.

Het doel van belastingheffen.

Men heft belasting met het doel de gemeenschap in staat te stellen uitgaven te doen, die voor de voorziening in de gemeenschappelijke behoeften harer leden noodzakelijk worden geacht ten tijde dat de belastingheffing plaats vindt. Dit zij en blijve het hoofddoel, dat primair moet blijven en dat niet ge-

¹⁾ Prof. Mr. Dr. H. W. C. Bordewijk: „De theorie der belastingen en het Nederlandsche belastingwezen”, blz. 345.

²⁾ Mr. P. W. A. Cort van der Linden: „Leerboek der Financien”, § 232, blz. 354/5.

violeerd worde door nevendoeleinden, die (onder deze mits) door velen wel toelaatbaar worden geacht.

Dit brengt, naar het voorkomt, allereerst met zich den eisch, dat de belasting *algemeen* zij, een iegelijk drage bij zonder uitzondering, behoudens onvermogen.

Daarnaast zullen belastingen moeten zijn: geheven naar draagkracht, want immers gestoeld op de saamhorigheid der tot de gemeenschap behoorende, individuen, die bij den tegenwoordig zoo ingewikkelde samenhang der dingen niet meer kunnen afwegen hun offer tegen het door henzelf als zoodanig ondervonden nut van hun behooren tot de betrokken samenleving en daarom in hun offervaardigheid niet geremd moeten worden door een besef van ongelijke behandeling ten opzichte van medeburgers.

Draagkracht.

Vaak is heffen naar draagkracht gelijkgesteld met progressief heffen bij het stijgen van inkomen. Ten onrechte evenwel. Draagkracht valt niet bij uitsluiting van andere elementen te meten aan de hoegroetheid van het inkomen; verschillende andere factoren, zooals de aard van het inkomen, de zekerheid van voortbestaan der inkomensbron en de herkomst ervan hebben hun invloed op de hoegroetheid van het draagvermogen.

Inkomen uit vermogen geeft meer draagkracht dan inkomen uit arbeid; arbeid op grond van een vaste verbintenis geeft meer zekerheid — en daarmee meer draagkracht — dan inkomen uit een wisselvallige werkgelegenheid; pensioenaanspraken verhoogen de draagkracht, enz. enz.

De domme progressieschaal van eenigerlei inkomstenheffing — hoe knap deze ook moge zijn geconstrueerd — zal dus nooit in staat zijn tot een rechtvaardige verdeling van den belastingdruk te doen geraken; en dit temeer niet, omdat naast de hoegroetheid van de aan iemand periodiek opkomende beschikkingsmacht ook de variaties in de bestemming van het inkomen de draagkracht beïnvloeden. De burgerlijke staat, de gezondheid van den inkomensverrijgende en zijn gezin; de samenwoning en samenleving met oudere kinderen, die reeds een eigen inkomen gedeeltelijk „inbrengen”; al deze en nog vele andere factoren bepalen 's menschen draagkracht en daarmee zijn antwoord op de vraag of hij meent „billijk” en „naar evenredigheid” geroepen te worden tot het mededragen van de lasten der overheidshuishouding.

Het lijkt niet wel mogelijk een regeling te ontwerpen, waarbij aan al deze vaak subtiele en subjectief anders gevaardeerde variaties van draagvermogen voldoende recht wordt gedaan. Weliswaar komt de draagkracht van den mensch in hoofdzaak tot uiting in de grootte van zijn inkomen, deze maatstaf is toch te grof voor het constateeren van de eveneens fijnere nuances, die wel blijken uit den staat, dien hij voert, uit de mate, waarin hij zorgt (en zorgen kan) voor den ouden dag, voor bepaalde ziekterisico's, voor zijn nageslacht, enz. De subjectieve waardeering van 's menschen eigen draagkracht komt in sterke mate tot uiting in de keuze van de wijze, waarop hij zijn inkomen besteedt, daarin brengt hij zelve tot uiting de plaats, die hij aan het eigen draagvermogen in vergelijking met de omgeving toekent.

Bovenstaande, zeer summier samengevatte overwegingen, leiden tot het voorstaan van een belastingstelsel, waarin een belangrijke plaats is ingeruimd aan een algemeene verteringsbelasting — met vrijstelling van eerste levensbehoeften — als onmisbare aanvulling op centraal geplaatste daarop aansluitende heffingen naar inkomen en vermogen, progressief naar de hoogte daarvan, en van winsten van naamlooze vennootschappen c.a., teneinde tot zwaarder heffen te geraken bij die inkomsten, die door verkrijgen grooter draagkracht geven door hun aard en hun vermogen „hoog” op te loopen.

Het bestaande stelsel.

In de eerste alinea van de Memorie van Toelichting bij het thans ingediende wetsontwerp herhaalt de Minister van Financiën de reeds bij de Millioenennota geponeerde stelling, „dat de bestaande belastingen weinig geschikt zijn om te worden verhoogd”. Een motiveering van deze stelling viel mij bij het doorlezen van de M. v. T. niet op. Mogelijk mag hieruit afgeleid worden, dat Minister de Wilde dit punt zoo evident acht, dat nadere uitleg overbodig is. Inderdaad kleven aan de huidige heffingen verschillende fouten. In de eerste plaats laat het bestaande belastingstelsel te veel personen buiten den kring van bewust deelnemenden aan de financiering der staatstaak. Men draagt zijn offers wel bij via het prijspeil, maar moet niet zelve rechtstreeks zijn steentje bijdragen. Deze toestand moge bij de bestaande directe heffingen uit kostenoverwegingen zeer wel verdedigbaar zijn, zij heeft toch het duidelijke nadeel een te groote groep burgers te laten buiten den kring der onmiddellijke deelhebbers. Het is nooit goed als velen in een samenleving het gevoel hebben de diensten der overheid om niet te ontvangen. Zoo'n cadeau wordt zelden naar waarde geschat!

Dan mogen de tariefschalen van Inkomsten- en Vermogensbelasting bij de gewijzigde samenstelling der behoefschalen sinds haar opmaken zeker wel als „verouderd” worden bestempeld, terwijl verhooging door opvoeren van opcenten de initiale fouten er in hebben geaccentueerd. Voorts zijn de betrokken heffingen gezamenlijk beschouwd reeds nu tot zoodanige hoogte opgevoerd, dat aan den door Pierson gestelden eisch van zedelijkheid maar ternauwernood nog wordt voldaan. Het gevaar voor de noodzaak tot betaling der heffingen uit het vermogen in plaats van uit inkomen bestaat in enkele gevallen onmiskenbaar. Men leze er de interessante beschouwingen in de M. v. T. ontleend aan het rapport van de commissie Bodenhausen maar eens op na! Waar hooge tarieven verleiden tot ontduiking stompt het burgerschapsgevoel af. De uitdeelingsbelasting van naamlooze vennootschappen heeft bovendien de mogelijkheid tot het ontgaan van belastingheffen nog vergroot.

Tenslotte voldoet mede de heffingstechniek der inkomstenbelasting niet meer aan de te stellen eischen; stemmen, die het fundament ervan — de brönnen-theorie — als een bruikbare basis verwerpen, worden steeds talrijker, de daaraan vastzittende ficties bevredigen bij de tegenwoordige snel wijzigende omstandigheden bij de burgers niet meer het rechtvaardigheidsgevoel; ook wordt als nadeel veelal gevoeld, dat de heffing te traag reageert op bovenbedoelde snelle veranderingen in de levensomstandigheden. Aan den reeds door diverse schrijvers gestelden eisch van soepelheid, dat is de noodzaak, dat de geheven belastingen op korten termijn volgen de wijzigingen in de levensomstandigheden der belastingplichtigen optredend, voldoen onze directe belastingen in te geringe mate; weliswaar bestaan regelen omtrent teruggaaf en belastingvermindering als het inkomen in eenig belastingjaar daalt beneden drie kwart van dat bij den aanvang van het belastingjaar, maar ook deze correctie reageert langzaam en laat geringeren teruggang in inkomen buiten beschouwing.

De nieuwe voorstellen.

Trachten wij nu, na bovenstaande inleiding, de nieuwe voorstellen — mede in verband met wat reeds aan belastingen bestaat — te toetsen aan den ontwikkelden gedachtengang.

Vooraf nog een enkele opmerking: Cort van Linden beëindigt zijn beschouwing in § 232 van zijn leerboek met de woorden: „Het belastingsysteem moet alzoo aan tweeërlei eischen voldoen: het moet beantwoorden aan theoretische beginselen en het moet rusten op historischen bodem.”

De lezing van het wetsontwerp en zijn toelichting

geeft direct de overtuiging, dat aan den laatsten eisch in ruime mate is voldaan. Niettegenstaande het vele nieuwe, dat de ontworpen regeling bevat, vindt men toch tal van aanknoopingspunten met wat reeds bestaat. In de eerste plaats wel het overnemen van bepaalde begrippen uit en het aansluiten op andere punten bij bestaande wetten, zooals: het begrip effecten voor de rentebelasting uit artikel 2 van de wet van 29 December 1933 (Stbl. No. 780); de aanduiding van overeenkomsten van levensverzekering conform het bepaalde bij art. 1, letter a, van de wet op het Levensverzekeringsbedrijf; voor het winstbegrip van de winstbelasting is nauwe aansluiting gezocht bij artikel 7 van de bestaande Wet op de Inkomstenbelasting, terwijl voor het winstbegrip van de Vennootschapsbelasting meer is gestreefd naar aansluiting bij het terzake gegroeide bij de Wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting.

Dit aansluiten op het bestaande heeft zijn groote voordeelen. De in de practijk gevormde jurisprudentie blijft daardoor in grotere mate gelding behouden, wat de rechtszekerheid — een zeer belangrijk punt bij belastingheffen! — ten goede zal komen.

Het beantwoorden van de vraag, of de nieuwe heffingen, zooals zij worden voorgesteld, beantwoorden aan den eisch te voldoen aan theoretische beginselen is veel lastiger; een bevredigend antwoord is, naar het voorkomt, voordat de voorgestelde heffingen eenigen tijd hebben gewerkt en meer definitief zijn ingepast in de bestaande wetgeving, niet te geven.

In het bijzonder is dit niet wel doenlijk, omdat nog niet te zeggen valt wie op den duur de uiteindelijke dragers der belastingen zullen zijn. Weliswaar heeft de ontwerper van de wet daarin een aantal regelen gegeven, die bedoelen de afwenteling der heffingen te regelen.

Overdracht van huurbelasting is verboden, elk beding in eenig huurcontract, dat het tegendeel bepaalt, is nietig. Hij, die rente verschuldigd is, is gehouden deze bij de uitbetaling daarvan in te houden. Den belastingschuldige betaler van wat de wet onder loon zal begrijpen is voorgeschreven de door den loontrekker verschuldigde loonbelasting bij de uitbetaling in te houden.

Men ziet het, de wetsontwerper heeft zich zorgvuldig gerealiseerd op wien de heffingen zullen moeten drukken.

Of de werkelijkheid met dezen opzet zal samenvallen is echter zeer de vraag. Ook zonder formeele overdracht weet het economisch verkeer vele wegen te vinden om in de prijsbepaling een druk van den economisch sterke op den zwakkere af te wentelen.

Zoo zal in bepaalde bedrijfstakken niettegenstaande de formeel correcte afdracht van loonbelasting de afwenteling in feite niet tot stand komen en zoo zullen vermoedelijk de huurders van zeer gewilde woningen de huurbelasting verschuldigd door den eigenaar van het door hen bewoonde pand in hun huurprijs opbrengen, en zullen mogelijk in de toekomst sommige eigenaren van „de ongewilde woning” zoowel de loonbelasting van zijn huurder als de rentebelasting van zijn geldverstrekker onder hypotheccair verband te dragen krijgen.

* * *

Aan bepaalde eischen is duidelijk getracht te voldoen.

In de allereerste plaats wel aan den eisch, dat de belasting *algemeen* zij. Er worden thans velen tot rechtstreeks en bewust bijdragen in de kosten der gemeenschap gedwongen, die vroeger slechts indirect en dus minder voelbaar medebetalden. Dat ik dit als een winstpunt zie, liet ik boven reeds blijken.

Verder aan den bovenbehandelden eisch van *soepelheid*. De techniek van heffen bij de bron, voor huur-, loon- en rentebelasting ingevoerd, stelt in staat tot vrijwel op den voet volgen van wijzigingen in de inkomensverzekering en breekt met de als hin-

derlijk gevoelde ficties van de bestaande inkomstenbelasting.

Ook aan den *eenvoud* is tegemoetgekomen, althans voor de initiale heffingen. Belastingbetalen door afhouden op het moment van ontvangst is duidelijk en simpel; het spreekt tot den ontvanger en treft hem op een moment, dat hij meer bereid zal zijn tot afstaan van zijn aandeel dan later, vaak lang nadat de toegevloede bate reeds is verteerd en de situatie is gewijzigd.

Tenslotte is mede in ruime mate voldaan aan het *economisch beginsel*, dat de netto-opbrengst zoo groot mogelijk zij. Belasting voldoen door den ontvanger der bate en door plakken van zegels geeft een minimum van perceptiekosten.

Tracht men zich erop te bezinnen, hoe de belastingwijzigingen voldoen aan het *draagkrachtbeginsel*, dan bemerkt men in het huidige stadium eerst goed in de moeilijkheden te zijn verzeild.

Het wetsontwerp brengt ten deze:

1o. een nationale winst- en inkomstenbelasting, welke is een 2 pCt. heffing op de verschillende samenstellende deelen van het netto-inkomen, volgens gesplitste heffingen aan de bron zonder onderlinge compensatie.

2o. een winstbelasting op naamloze vennootschappen ad 8 pCt.

3o. de vermindering van den druk op het vermogen door vermindering van opcenten op de vermogensbelasting en afschaffing van de Verdedigingsbelasting I.

4o. de afschaffing of verlaging van accijns, invoerrecht en omzetbelasting voor enkele artikelen, zooals eenige soorten vleesch en vleeschwaren, makkereel en thee.

Deze opsomming wekt sterk den indruk, dat men met de belastingheffing zich gaat bewegen in een richting, tegengesteld aan die ik boven uiteenzette als de wenschelijke te zien. Men verzwaart den rechtstreekschen druk op het inkomen en verlaagt (met uitzondering van de als inkomstenbelasting te beschouwen vermogensbelasting en de correctie van de lasten voor den vader van veel kroost) op een aantal punten den druk, die juist voortspruit uit verteringsbelasting.

Toch zou ik op dit moment deze conclusie nog niet willen trekken. Uit de Memorie van Toelichting valt voor den aandachtigen lezer op verschillende plaatsen te lezen, dat het hier gaat om een eerste — zij het ingrijpende — wijziging van ons belastingstelsel. Als men eenmaal ervaren heeft, hoe de nieuwe heffingen werken, zal men, naar het mij voorkomt, een volgenden stap niet achterwege kunnen laten. En van de richting van dien stap hangt af, hoe men heffen-naar-draagkracht voor de inwoners van ons land zal uitwerken.

Zal men dan een verdere verlaging zoeken van de inkomensheffingen, bijvoorbeeld door de thans ingevoerde nationale inkomsten- en winstbelasting geheven naar een — al dan niet verhoogd — proportioneel tarief te behandelen als voorheffing van een progressieve inkomstenbelasting, dan bij voorkeur ontdaan van het aan het bronnenstelsel aanklevend systeem van ficties? ³⁾

En zal men dan de compensatie voor de derving van inkomen zoeken in een verzwaring van de omzetbelasting, eventueel nadat van de hand der jongste budgetonderzoekingen de lijst der vrijstellingen is onderzocht op het criterium eerste levensbehoeften.

³⁾ Dit zou het niet gering te schatten voordeel met zich brengen, dat men alle lagere belastingaanslagen, zeg bijv. tot en met f 2.000 inkomen, kon achterwege laten, wat volgens de laatst verschenen statistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek neerkomt op 73.56 pCt. van het totaal aantal aangeslagenen!

en, zoo noodig, met nieuwe artikelen is aangevuld?

Ware dit het geval, dan zou men onmiskenbaar in de boven als wenschelijk aangegeven richting een stap van belang gezet hebben. Wat echter gebeuren zal, ligt in de schoot der toekomst verborgen. Men kan nog verschillende kanten uit, men kan in de nieuwe heffingen zelve progressie inbrengen; dit lijkt dan echter t.a.v. den eenvoud een stap terug en ook minder gewenscht voor de controleerbaarheid.

Erg waarschijnlijk lijkt het niet, dat men dien laatsten weg zou kiezen, want waarom zou men dan nu niet direct al daartoe zijn overgegaan? Nu heeft men de draagkrachtcorrecties blijkens blz. 8 en 9 van de M. v. T. gezocht in een viertal maatregelen t.w.:

- 1o. de kinderaftrek,
- 2o. de verlaging van enkele accijnzen,
- 3o. de extra steun aan het groote gezin,
- 4o. een extra offer door de meest draagkrachtigen als hoedanig het wetsontwerp aanduidt hen, die inkomen krijgen als uitdeelingen van naamlooze vennootschappen.

Over dit laatste punt nog een enkel woord.

Winstbelasting van vennootschappen.

Het valt te betreuren, dat men het blijkbaar noodzakelijk acht de winstbelasting op vennootschappen, verenigingen en maatschappijen, die thans reeds voor haar uitdeelingen vallen onder de Dividend- en Tantiëmebelasting, ten behoeve van de politiek te versieren met vlaggen, die voor het herkennen van het schip van geen beteekenis zijn. Reeds eerder⁴⁾ vond ik gelegenheid ervoor te pleiten, dat men de winstbelasting op vennootschappen op grond van eigen kwaliteiten tot stand trachtte te brengen en niet nevenargumenten — het ging toen om den nood der schatkist — onevenredig zwaar laat wegen.

De nood der schatkist is ook nu weer het adagium, dat de geheele compositie van het ingediende wetsontwerp beheerscht, maar daarnaast en daarboven is als motiveering voor de extra-heffing op deze lichamen naar de winst de zaak zoo gesteld, dat deze heffing zou zijn een onlosmakelijk onderdeel van het totaal aan belastingwetswijzigingen, zonder hetwelk het ingediende ontwerp zijn karakter zou verliezen. En deze onlosmakelijkheid is gebaseerd op de stelling, dat hierdoor op de beste wijze verzwaring van belastingdruk kan worden verkregen voor de meest draagkrachtigen, welke categorie in het ontwerp vereenzelvigd wordt met hen, die inkomen genieten uit uitdeelingen van naamlooze vennootschappen en andere onder deze heffing vallende lichamen.

Hoewel in deze stelling mogelijk een kern van waarheid zit, is dit toch in ieder geval een onbevezen bewering, die voor groote aantallen der betrokkenen niet opgaat. Wie zich even realiseert, dat een niet onbelangrijk aantal middenstands zaken als naamlooze vennootschap geconstitueerd is, ziet dadelijk, dat de bewuste stelling te absoluut is. De Memorie van Toelichting lascht dan ook aan het eind van de 2e alinea van bladzijde 9 voorzichtiglijk de woorden „in het algemeen” in en daarin ligt al dadelijk een waarschuwing om de thans te scheppen situatie, waarin de betrokken winsten viermaal getroffen worden, zoo spoedig mogelijk te herzien door op den kortst mogelijken termijn te geraken tot afschaffing van de dividend- en tantiëmebelasting, bijvoorbeeld door bij de eerste winstvaststelling volgens de nieuwe vennootschapsbelasting over te gaan tot vaststellen van de in de verschillende N.V.'s aanwezige reserves, die dan worden belast tegen het tarief der dividend- en tantiëmebelasting, zoodra en voor zoover ze door bijtrekking bij de in eenig jaar verkregen winst tot uitdeeling geraken. M. C.

⁴⁾ „Winstbelasting als noodheffing?” E.-S.B. van 19 October 1938.

PUNTEN VAN OVEREENSTEMMING EN VERSCHIL MET BUITENLANDSCHE BELASTINGSTELSELS.¹⁾

1. Nu het ontwerp van wet tot heffing van een nationale inkomsten- en winstbelasting is ingediend, ligt het voor de hand, een vergelijking te treffen tusschen het stelsel, hetwelk overwogen wordt hier te lande in te voeren en de verschillende, buiten Nederland geldende, stelsels. Immers, naast de bouwstoffen voor een belastingsysteem, welke andere kennisbronnen ons leveren, kan ook een vergelijking met deze buitenlandsche stelsels ons materiaal verschaffen, om tot een verbetering van het eigen systeem te komen. Te meer bestaat er aanleiding tot een dergelijk vergelijkend onderzoek, nu volgens de meening van degenen, die dit ontwerp van wet hebben ingediend, een algeheele reorganisatie van ons belastingstelsel, nà het invoeren der nieuwe heffingen, meer dan ooit noodzakelijk zal zijn.

Wil een dergelijke vergelijking volledig genoemd kunnen worden, dan zou zij niet alleen het thans in de verschillende landen bestaande naast elkaar moeten stellen, maar tevens rekening moeten houden met den oorsprong der verschillende buitenlandsche fiscale stelsels en met hun ontwikkeling onder den invloed der maatschappelijke verschijnselen. Het bestek van dit opstel laat dit laatste evenwel niet toe. Om dezelfde reden is het evenmin mogelijk, in het navolgende het verband tusschen de door den Staat en de door diens deelen geheven belastingen te onderzoeken; ook de verhouding tusschen de direct van het inkomen geheven belastingen en de indirecte belastingen, zooals de verkeers- en verteringsbelastingen, moet buiten beschouwing blijven.

Ik bepaal mij dus tot een vergelijking der verschillende methoden om het inkomen te belasten, hetgeen trouwens naar mijn meening in de gegeven omstandigheden gerechtvaardigd is. Uit dien hoofde is echter een zekere voorzichtigheid geboden ten aanzien van de conclusies, welke uit dit onderzoek kunnen worden getrokken.

2. Op grond van de wijze, waarop het systeem der belasting van het inkomen is opgebouwd, de kring der belastingplichtigen is bepaald en de omvang van het belastbare inkomen is begrensd, kan men de verschillende belastingstelsels in vier groepen indeelen, te weten:

de Noord-Europeesche groep, waartoe o.a. gerekend kunnen worden: Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden en Polen;

de Middel-Europeesche groep, waarvan de meest representatieve vertegenwoordigers waren: Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije (in het protectoraat Bohemen en Moravië geldt nog steeds de Tsjechische belastingwetgeving);

de Romaansche groep, omvattend o.a. Frankrijk en België;

de Anglo-Amerikaansche groep, waartoe Engeland en vrijwel alle deelen van het Britsche Imperium, benevens de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, mogen worden gerekend.

3. Het belastingsysteem der landen van de eerste groep is als volgt kort samen te vatten. Er wordt één algemeene inkomstenbelasting geheven, waaraan, naast de natuurlijke personen, die in het land wonen of geregeld verblijven, onderworpen zijn degenen, die, zonder fiscaal domicilie in dat land te hebben, opbrengsten van bepaalde, in dat land gelegen, bronnen genieten.

De eerste categorie belastingplichtigen betaalt deze belasting over haar totale inkomen, ongeacht de vraag, of de bronnen van haar inkomen binnen of buiten

¹⁾ Hoewel het voor de hand lag, de belastingstelsels in het Rijk Overzee mede in de vergelijking te betrekken, moest ik wegens de beperkte ruimte daarvan afzien.

dat land gelegen zijn²⁾ (de onbeperkt belastingplichtigen); de tweede categorie belastingplichtigen, beperkt-belastingplichtigen geheeten, betaalt deze belasting slechts over de opbrengst dier bepaalde bronnen.

Alleen t.a.v. de onbeperkt-belastingplichtigen wordt met persoonlijke omstandigheden rekening gehouden.

Deze inkomstenbelasting wordt in ieder der genoemde landen aangevuld door een vermogensbelasting, welke volgens dezelfde modaliteiten wordt geheven.

Naast deze van natuurlijke personen geheven inkomstenbelasting komt in deze Staten een winst- of vennootschapsbelasting voor, welke over de door naamlooze vennootschappen enz. gemaakte winst wordt geheven. Evenals de eerste, treft deze heffing de totale winst, ongeacht de plaats van herkomst, van binnen den Staat gevestigde vennootschappen, terwijl de niet binnen het land gevestigde vennootschappen alleen over de in het land gemaakte winst belasting moeten betalen. In Duitschland, Denemarken en Noorwegen wordt deze winstbelasting nog aangevuld door een belasting van het vermogen der vennootschap; in Zweden betalen alleen de buitenlandse vennootschappen een dergelijke heffing, uiteraard enkel over het in Zweden aanwezige vermogen.

Aangezien in de landen dezer groep de inkomstenbelasting tevens over de door de vennootschappen uitgedeelde winst wordt geheven, wordt dit deel van het inkomen, dat reeds als vennootschapswinst door de winstbelasting is getroffen, tweemaal belast. Op de rechtvaardiging van deze omstandigheid kom ik nog nader terug.

Ter completeering van dit overzicht zij medegedeeld, dat in Polen een grondbelasting wordt geheven, hetzij over een kadastrale opbrengst, hetzij over de werkelijke opbrengst van het afgelopen jaar en dat Duitschland in 1931 wederom een soort „Kopfstuer“ heeft ingevoerd, de Bürgersteuer, volgens welke iedere ingezetene des Rijks jaarlijks een bepaald bedrag, rekening houdend met zijn inkomen, aan den Staat ten behoeve der gemeenten moet afdragen.

4. Het belastingstelsel van de Middel-Europeesche groep bestaat uit een aantal opbrengst-belastingen (Ertragssteuern), waardoor de verschillende samenstellende deelen van het inkomen worden getroffen, aangevuld door een algemeene belasting op het geheele inkomen.

De verschillende opbrengstbelastingen zijn de volgende³⁾:

de Grund- und Gebäudesteuer, waardoor getroffen wordt de opbrengst van ongebouwde en gebouwde eigendommen;

de Rentensteuer, welke een aanvullende rol vervult; aan haar zijn onderworpen alle vermogensopbrengsten, welke nog niet door een der andere opbrengstbelastingen werden getroffen;

de Dividendensteuer, geheven van de opbrengst van aandelen;

de Besoldungsteuer, geheven van salarissen van 10.000 Kr. en hooger;

de Tantiemensteuer, waaronder alle vergoedingen, welke door de directeuren en commissarissen van naamlooze vennootschappen worden genoten, vallen;

de algemeene Erwerbssteuer, geheven van de winst van personen of vereenigingen van personen, welke op eigen naam een bedrijf of een op winst gerichte activiteit uitoefenen;

²⁾ Polen stelt de buitenlandse inkomsten van in Polen fiscaal-gedomicilieerde personen vrij van inkomstenbelasting, indien deze inkomsten in het buitenland reeds door een soortgelijke heffing zijn getroffen en mits er reciprociteit bestaat.

³⁾ Het navolgende systeem is het Tsjechische; in groote trekken is het, om voor de hand liggende redenen, gelijk aan het voormalig-Oostenrijksche stelsel.

de besondere Erwerbssteuer, geheven van de winst van naamlooze vennootschappen.

Elk dezer belastingen treft alle in de betreffende opbrengstcategorie vallende revenuen, ongeacht de plaats van herkomst, ingeval de tot de opbrengst gerechtigde natuurlijke of rechtspersoon een fiscaal domicilie in het land heeft, terwijl degene, die geen fiscaal domicilie in dien Staat heeft, de belasting moet betalen over de opbrengsten van in dat land gelegen bronnen.

De met de persoonlijke omstandigheden rekening houdende algemeene inkomstenbelasting, welke enkel van natuurlijke personen wordt geheven, kent, evenals de opbrengstbelastingen, zoowel onbeperkt- als beperkt-belastingplichtigen. De eersten worden belast voor hun geheele inkomen, dus ook voor hun buitenlandsch inkomen, tenzij dit aldaar reeds door een gelijksoortige belasting is getroffen en er reciprociteit bestaat; de laatsten betalen deze algemeene belasting over hun in het land verkregen inkomsten.

Aangezien de opbrengst van aandelen met de algemeene inkomstenbelasting wordt getroffen, is dit bestanddeel van het inkomen aan drie belastingen onderworpen, n.l. de besondere Erwerbssteuer, de Dividendensteuer en de Einkommensteuer.

5. Ook de landen der derde groep hebben een stelsel, dat wordt gevormd door een aantal opbrengstbelastingen (impôts cédulaires), aangevuld door een algemeene inkomstenbelasting. In Frankrijk is de splitsing in verschillende opbrengstbelastingen verder doorgevoerd dan in België; terwijl dit laatste land slechts drie cedulaire heffingen kent, te weten:

de contribution foncière, een belasting van de opbrengst van gebouwde en ongebouwde eigendommen;

de taxe mobilière, geheven van de opbrengst van kapitalen en roerende goederen, en

de taxe professionnelle, een belasting op de opbrengst van onderneming, arbeid en andere, niet onder één der beide vorengenoemde heffingen vallende, opbrengsten⁴⁾), heeft Frankrijk zes dergelijke heffingen, n.l.

de contribution foncière des propriétés bâties et non-bâties;

de impôt sur le revenu des valeurs mobilières, een belasting op de opbrengst van roerend kapitaal, waardoor ook getroffen wordt de opbrengst van deposito's, vorderingen en borgstellingen;

de impôt sur les bénéfices industriels et commerciaux, geheven over de bedrijfswinst, gemaakt door natuurlijke- en rechtspersonen;

de impôt sur les bénéfices de l'exploitation agricole, geheven over de winst van het landbouwbedrijf;

de impôt sur les bénéfices des professions non-commerciales, een belasting op de opbrengst van vrije beroepen en op de niet door de andere cedulaire heffingen getroffen opbrengsten, en

de impôt sur les salaires, les pensions, les rentes viagères etc., geheven van loonen, salarissen enz.

In beginsel⁵⁾ treffen deze opbrengstbelastingen slechts de onder de betreffende opbrengstcategorie vallende revenuen, voorzoover zij uit bronnen, in het land gelegen, voortvloeien, ongeacht de vraag, waar de gerechtigde tot de opbrengst woont of gevestigd is. Degenen, die in het land fiscaal-gedomicilieerd zijn, betalen dus geen cedulaire heffingen over de uit buitenlandse bronnen verkregen opbrengsten. De aanvullende persoonlijke belasting over het zuivere totale inkomen treft daarentegen slechts de natuurlijke personen, welke in het land een fiscaal do-

⁴⁾ Deze belasting wordt ook geheven over de door vennootschappen gemaakte winst.

⁵⁾ Zoowel in Frankrijk als vooral in België wordt op dit beginsel door sommige cedulaire heffingen een inbreuk gemaakt. Niettemin meen ik, dat de stelling, dat de cedulaire heffingen slechts de uit in het land gelegen bronnen vloeierende opbrengsten behoren te treffen, in beide landen onverminderd geldt.

micilie hebben; buiten het land wonenden zijn dus van deze belasting vrijgesteld.

Als verschil tusschen het Fransche en het Belgische systeem kan worden gewezen op de omstandigheid, dat de opbrengst van aandelen in Frankrijk driemaal wordt getroffen, nl. door de impôt sur les bénéfices industriels et commerciaux, de impôt sur le revenu des valeurs mobilières en de impôt général sur le revenu, terwijl bij het geldende Belgische stelsel deze opbrengst slechts tweemaal wordt belast, nl. door de taxe mobilière en door de impôt complémentaire personnel. De uitgekeerde winst is nl. vrijgesteld van de taxe professionnelle.

6. In de landen der Anglo-Amerikaansche groep wordt het inkomen getroffen door één algemeene inkomstenbelasting, geheven van alle personen, welke in den Staat een fiscaal domicilie bezitten.⁶⁾ Tevens zijn aan deze belasting onderworpen die buitenlanders, welke opbrengsten genieten uit bepaalde, in dat land gelegen, bronnen; de laatsten, de beperkt-belastingplichtigen betalen dus alleen inkomstenbelasting over de uit die bronnen vloeiende inkomsten, terwijl de eersten over hun geheele inkomen, dus ook over de opbrengst van buitenlandsche bronnen, de inkomstenbelasting betalen.

Bij een oppervlakkige beschouwing is men geneigd te zeggen, dat Engeland, evenals Frankrijk, een aantal cedulaire heffingen heeft; de verschillende categorieën van bronnen van inkomen zijn namelijk ondergebracht in evenzoovele „Schedules”, welke ieder een eigen regeling voor het vaststellen van de belastbare opbrengst en voor de inning der belasting bezitten. Deze opvatting miskent echter den waren aard van de Income-Tax, daar voor het geval, dat het zuivere inkomen kleiner is dan de som der verschillende opbrengsten, een verrekening tusschen de volgens de verschillende Schedules betaalde belastingen plaats vindt, waarvan een teruggave van reeds betaalde belasting het gevolg kan zijn. De Income-Tax is dus één belasting op het *inkomen* en niet een systeem van *opbrengst-belastingen*.

De door naamlooze vennootschappen enz. gemaakte winst wordt eveneens door deze inkomstenbelasting getroffen in dezelfde mate en volgens dezelfde modaliteiten. De uitgekeerde winst wordt evenwel niet nog eens bij den aandeelhouder met inkomstenbelasting getroffen, althans niet in Engeland; de belasting over de uitgekeerde winst wordt geacht voldaan te zijn door de belasting over de winst. Ook in de Vereenigde Staten van N.-Amerika heeft dit stelsel tot voor kort gegolden; in de Revenue Act 1936 is daaraan echter een einde gemaakt. Tevens is toen daar te lande een speciale belasting op de niet-uitgekeerde winsten ingevoerd, welke door het vele en voortdurend daartegen gevoerde verzet een groote vermaardheid heeft gekregen.

In beide landen wordt, als aanvulling op de inkomstenbelasting, een supertax of surtax geheven, speciaal van de grootere inkomens; deze belasting treft tevens de dividenden. De verklaring voor dit op het eerste gezicht merkwaardige verschijnsel van twee algemeene inkomstenbelastingen naast elkaar, is hierin gelegen, dat de inkomstenbelasting (income-tax) in beide landen een proportioneel of vrijwel proportioneel tarief heeft, zoodat de idee van het gelijke offer en de heffing naar draagkracht in het gedrang zou zijn gekomen, werd niet op andere wijze een bepaalde progressie in den belastingdruk gebracht.⁷⁾

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt, dat Engeland, teneinde de kosten der bewapening te kunnen dekken, sinds 1937 een belasting van de winst van

⁶⁾ In de Vereenigde Staten van N.-Amerika worden ook de niet-inwonende onderdanen in deze inkomstenbelasting betrokken en wel in beginsel met hun geheele inkomen.

⁷⁾ Hierdoor is tevens verklaarbaar, dat vooral in Engeland en de Vereenigde Staten van N.-Amerika de strijd tegen de „besloten vennootschap” moest worden aangebonden!

bedrijven en van bepaalde beroepen heeft ingevoerd, de National Defence Contribution, terwijl in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, naast de reeds genoemde belastingen, de vennootschappen nog een soort vermogensbelasting, de capital stock tax, en een rentabiliteitsbelasting, de excess-profits-tax, moeten betalen.

7. Op grond van het voorafgaande meen ik, het stelsel van iedere groep afzonderlijk als volgt te mogen karakteriseeren.

De Noord-Europeesche groep kent één heffing op het inkomen, aangevuld met een vermogensbelasting, beide rustend zoowel op het domicilie- als op het origine-beginsel. De door vennootschappen gemaakte winst wordt daarnaast nog eens afzonderlijk getroffen.

De Middel-Europeesche groep heeft een gesplitste heffing van het inkomen; zoowel de opbrengstbelastingen als de algemeene inkomstenbelasting berusten op de beide zoojuist genoemde beginselen. Ook hier wordt de vennootschapswinst éénmaal meer getroffen dan de overige opbrengsten, welke tezamen het inkomen vormen.

In de Romaansche groep daarentegen worden de opbrengstbelastingen enkel volgens het origine-beginsel geheven, terwijl voor de belasting van het inkomen enkel het domicilie-beginsel geldt. Ook hier wordt door het samenstel van belastingen het door middel van de naamlooze vennootschap verworven inkomen zwaarder belast dan de overige deelen van het inkomen.

In de Anglo-Amerikaansche groep tenslotte praevaleert bij een algemeene inkomstenbelasting met zoowel een proportioneel als een progressief tarief het domicilie-beginsel; de omvang van den beperkten belastingplicht is daar kleiner dan in de overige groepen; het origine-beginsel speelt daar nog steeds een zeer beperkte rol. Tot voor kort werd bovendien de door middel van de naamlooze vennootschap verkregen opbrengst niet nog eens met de proportioneele inkomstenbelasting getroffen.

8. Het valt na dit overzicht niet moeilijk, de punten van overeenkomst en verschil tusschen het Nederlandsche stelsel (zoowel het huidige als het komende) en de verschillende buitenlandsche stelsels aan te geven.

Nederland behoort op het oogenblik ongetwijfeld tot de Noord-Europeesche groep; ook hier te lande immers wordt één algemeene belasting van het inkomen geheven, welke wordt aangevuld door een vermogensbelasting. Aan beide ligt zoowel het domicilie- als het origine-beginsel ten grondslag. Werd dit laatste principe aanvankelijk als een vreemd element in ons stelsel beschouwd — zoodat Nederland gedurende die periode eerder als behoorend tot de Anglo-Amerikaansche groep kon worden aangemerkt — sinds 1928 is het origine-beginsel als gelijkwaardig naast het domicilie-beginsel gesteld. En ook ons stelsel brengt mede, dat het door middel der vennootschap verworven inkomen éénmaal meer wordt getroffen dan de overige bestanddeelen van het inkomen.

Een eerste stap in een andere richting, nl. die van het Middel-Europeesche stelsel, werd gedaan met de invoering der couponbelasting; deze, een typische opbrengst-belasting, wordt zoowel volgens het domicilie- als volgens het origine-beginsel geheven. In het stelsel, zooals dat tot op dat oogenblik bestond, behoorde deze belasting niet thuis.

Met het thans ingediende wetsontwerp wordt oogenlijk een tweede stap in dezelfde richting gedaan. Alle samenstellende deelen van het inkomen zullen voortaan met een eigen opbrengst-belasting worden getroffen; deze belastingen⁸⁾ zullen berusten op de beide, reeds meergenoemde beginselen (domicilie en

⁸⁾ Uitgezonderd de vennootschapsbelasting; deze berust enkel op het domicilie-beginsel met nog deze restrictie, dat de buitenlandsche winst buiten deze belasting blijft.

origine). Daarnaast zal een belasting over het geheele inkomen worden geheven; terwijl de belasting op het door middel van naamlooze vennootschappen verkregen inkomen wordt verzwaard. In vele opzichten is, op het eerste gezicht althans, de overeenkomst met het stelsel der Middel-Europeesche groep frappant.

Niettemin bestaat er een dusdanig principiële verschil tusschen dit stelsel en datgene, hetwelk voorgesteld wordt hier te lande in te voeren, dat de punten van overeenkomst tusschen deze beide systemen iedere waarde verliezen.

Dit verschil is hierin gelegen, dat de opbrengstbelastingen in het Middel-Europeesche stelsel — evenals trouwens in het Romaansche — werkelijke opbrengstbelastingen zijn, dus geen rekening houdend met de niet op die opbrengsten drukkende lasten; of, met andere woorden gezegd, zij treffen de netto-opbrengsten van de verschillende categorieën bronnen van inkomen, afgezien van de vraag, of het totale inkomen geringer is. Geen teruggave van betaalde opbrengstbelastingen heeft dus plaats, wanneer dit netto-inkomen kleiner of negatief is. De voorgestelde huur-, rente-, loon- en winstbelastingen zullen echter tezamen uiteindelijk het zuivere inkomen treffen; teneinde dit doel te bereiken, is een verrekening door middel der rentebelasting in het stelsel opgenomen. De zoojuist genoemde vier belastingen zijn in dit stelsel dus niet veel meer dan de „Schedules” van de Engelsche Income-Tax.

Aangezien het voorgestelde systeem medebrengt, dat voortaan het netto-inkomen, behalve door de reeds bestaande progressieve heffing, bovendien door een proportionele zal worden getroffen, bestaat ook in dit opzicht een overeenkomst met het Anglo-Amerikaansche stelsel⁹⁾, met zijn Income-Tax en Supertax. Het groote verschil met dit laatste stelsel is echter, dat in het voorgestelde systeem het origine-beginsel zijn volle, in 1928 verkregen, waarde — terecht — behoudt.

Een tweede verschil — althans met Engeland — is, dat de door middel van een naamlooze vennootschap verworven opbrengst éénmaal meer wordt getroffen dan de overige opbrengsten.

Ware het niet, dat met het ingediende wetsontwerp mede wordt beoogd de afschaffing van de fictieel van de artt. 12—14 I.B. mogelijk te maken, zou men terecht kunnen vragen, of het gestelde doel niet tevens had kunnen worden bereikt door een kleine aanvulling van art. 37 I.B.!

9. In het kort wil ik nog onderzoeken, welk der hier genoemde stelsels voor Nederland onder de huidige omstandigheden de voorkeur verdient.

Het ook in ons land erkende groote bezwaar van het Noord-Europeesche stelsel — het Anglo-Amerikaansche stelsel lijdt aan ditzelfde euvel — is, dat bij het opvoeren van het tarief der eenige algemeene inkomstenbelasting, de aan een dergelijke belasting inhaerente kwalen scherp aan den dag treden. Bovendien wordt de ontduiking — vooral in verband met buitenlandsche opbrengsten — dusdanig loonend, dat met een aanzienlijke toeneming daarvan gerekend moet worden, hetgeen eenerzijds de perceptiekosten verhoogt, anderzijds een niet gewilde ongelijkheid van druk veroorzaakt. Het Anglo-Amerikaansche stelsel heeft bovendien nog voor ons land dit bezwaar, dat de daaraan ten grondslag liggende gedachte — nl. dat de heffende Staat tegenover het buitenland in de eerste plaats crediteurstaat is — voor ons land maar betrekkelijk juist is; Nederland neemt eerder een tusschenpositie in en sloeg dan ook in 1928 terecht een anderen koers in.

Dit in aanmerking nemend, dienen dus beide stel-

sels onder de huidige omstandigheden voor ons land te worden afgewezen.

Tusschen de beide overblijvende stelsel een keuze moettende doen, meen ik, dat voor ons land aan het zuivere Romaansche stelsel de voorkeur dient te worden gegeven. Door de opbrengstbelastingen — welke daarbij vooropstaan, ook wat productiviteit betreft — enkel op het origine-beginsel op te bouwen, maakt men de contrôle op de juistheid der opgaven van verworven opbrengsten zeer eenvoudig, en wat buitenlandsche opbrengsten betreft overbodig. Waarmede tevens, beter dan tot nu toe, verwezenlijkt wordt de aan ieder belastingstelsel te stellen eisch, dat de belastingheffende Staat de te belasten objecten naar hun aard en omvang met juistheid moet kunnen bepalen en controleeren. De algemeene inkomstenbelasting, welke noodzakelijk zal blijven, zolang de eisch van het gelijke offer en heffing naar draagkracht geldt, kan met een betrekkelijk laag tarief volstaan, zoodat de aan deze belasting inhaerente fouten zoo min mogelijk optreden. Om buitenlanders, behalve met opbrengstbelastingen, tevens met de algemeene inkomstenbelasting te treffen, heeft geen zin, daar zij toch niet overeenkomstig hun draagkracht — waarvoor immers het totale inkomen beslissend is — kunnen worden getroffen; voor hen komt deze heffing neer op een verzwaaring van de opbrengstbelastingen.

En ook aan de bijzondere plaats van Nederland als crediteur- en debiteurstaat, doet een stelsel, zooals hierboven uiteengezet, het meest recht wedervaren.

Moge naderhand blijken, dat met de indiening van het aanhangige ontwerp van wet een eerste stap in die richting gezet werd.

10. Tenslotte een enkele opmerking over het verschijnsel, dat in alle vier groepen van landen het door middel van de naamlooze vennootschap verworven inkomen éénmaal meer belast wordt dan de overige bestanddeelen van het inkomen. Afgezien van alle overwegingen, welke bij de invoering dezer soort belasting een rol hebben gespeeld en nog spelen, is er steeds deze rechtvaardiging, dat zonder een dergelijke belasting een discriminatie gebracht wordt tusschen den belastingdruk op degenen, die door middel van de naamlooze vennootschap hun inkomen geheel of gedeeltelijk verkrijgen, en degenen, die onder eigen naam een bedrijf uitoefenen. Deze rechtvaardiging voor het belasten der vennootschapswinst brengt echter mede, dat de belastingdruk op deze winst nimmer groter mag zijn dan de waarde der aan de naamlooze ondernemers toegekende voordeelen, tenzij men den eisch van het gelijke offer overboord wil zetten. Dat dit feitelijk reeds heeft plaats gevonden in verschillende der hierbovengenoemde landen, dient tot nadenken te stemmen.

J. R. SCHAAFSMA.

DE LOONBELASTING.

In het navolgende artikel zal een overzicht worden gegeven van de voornaamste bepalingen in het ontwerp van Wet Belastingherziening 1939, welke ter zake van de loonbelasting voor werkgevers en werknemers van belang zijn. Uit den aard der zaak heeft deze belasting nog andere aspecten: men kan haar bezien als onderdeel van het groote geheel van maatregelen, waarmede eenerzijds verzwaaring, anderzijds verlichting van belastingdruk wordt beoogd; men kan de voorgestelde regeling vergelijken met soortgelijke regelingen in Indië en in het buitenland; evenzeer belangrijk is de vraag in welke richting deze belasting, voor zoover zij inderdaad door de werknemers zal worden gedragen, hun consumptie zal beïnvloeden. Alle deze punten worden — mede met het oog op de beschikbare ruimte — buiten beschouwing gelaten.

Blijkens het ontwerp van wet heeft de Regeering zich een zekere verdeling van lasten voorgesteld. De werkgever moet de belasting inhouden en afdragen,

⁹⁾ Hoeveel zullen, bij zooveel overeenkomst met het Anglo-Amerikaansche stelsel, niet geneigd zijn uit te roepen, dat ook de verzwaaring van den belastingdruk op de naamlooze vennootschap groote gelijkenis, althans met de Amerikaanse loot van dit stelsel, vertoont?

de werknemer zal zich moeten laten welgevalen, dat de belasting van zijn loon wordt gekort.

De werkzaamheden, die aan den werkgever worden opgelegd, zijn omvangrijk en op sommige punten niet eenvoudig. Zooals wij straks zullen zien, bepalen zij zich niet tot het innen der belasting en het vervullen der hieraan verbonden formaliteiten, maar zal de werkgever in sommige gevallen moeten beoordeelen, of hetgeen de werknemer ontvangt moet worden beschouwd als loon, waarover de belasting moet worden ingehouden, dan wel belasting-vrij is of valt onder de winst, waarover de werknemer zelf de belasting moet afdragen.

Tot nu toe werden zoodanige werkzaamheden beschouwd als te behooren tot de taak van de overheid en uit te voeren door haar ambtenaren. Hoe motiveert nu de Regeering de overdracht van deze werkzaamheden op de burgerij? „De ondergeteekenden zijn van oordeel,” zoo zegt de memorie van toelichting (par. 5), „dat het de Overheid in beginsel geoorloofd is, van alle of bepaalde groepen burgers kosteloos medewerking te vorderen tot de uitvoering van 's Rijks wetten; zij achten dit standpunt in overeenstemming met een ook in het belastingrecht reeds lang bestaande practijk.”

Geheel overtuigend is deze motiveering niet. De Regeering behoeft zich waarlijk niet te verontschuldigen, en wanneer zij met het oog op de buitengewone omstandigheden een beroep doet op onze medewerking, zal geen weldenkend mensch weigeren. Maar wanneer zij gaat betoogen, dat de overheid eigenlijk het recht heeft om ons te bevelen — waaruit dus zou volgen dat wij onze overigens reeds sterk ingekrompen vrijheid eigenlijk genieten als gunst van de overheid — dan vergist zij zich. Ook het beroep op „een ook in het belastingrecht reeds lang bestaande practijk” gaat niet op. Zeer zeker is reeds lang bekend de verplichting van den belastingbetaler om aan den fiscus alle mogelijke medewerking te geven bij de regeling van *zijn eigen* aanslagen. De figuur echter, dat burger A int wat burger B als belasting verschuldigd is, wordt tot nu toe buiten de wetten op de couponbelasting en de omzetbelasting slechts sporadisch aangetroffen, en deze wetten zijn van jongen datum. Dit punt is waarlijk niet alleen van theoretisch belang. Wanneer de medewerking van den werkgever niet verleend wordt op overheidsbevel, maar voortvloeit uit de bereidverklaring om onder de huidige omstandigheden met de overheid samen te werken, dan volgt daaruit, dat de loonbelasting weder behoort te verdwijnen zoodra deze uitzonderingstoestand voorbij is.

De Regeering stelt zich voor, dat de loonbelasting door den werkgever zal worden afgehouden van het loon en dus ten laste van den werknemer zal komen. Ook hier moeten wij een vraagteeken plaatsen. Wanneer de werknemer een sterke positie inneemt tegenover den werkgever, is het best mogelijk, dat de werkgever de belasting rechtstreeks of in den vorm van loonsverhooging voor zijn rekening moet nemen. Verder zijn er groepen van werknemers, die een zoo laag loon verdienen, dat een sociaal voelend werkgever niet dan in de uiterste noodzaak tot verhaal zal overgaan. Gaarne erkennende, dat een bevredigende oplossing moeilijk te vinden is, vragen wij ons toch af, of het niet mogelijk zou zijn dezen minimum-loontrekkers tegemoet te komen.

De grondslag van de loonbelasting is art. 25 van het ontwerp, volgens hetwelk de belasting wordt geheven van het loon, dat wordt genoten door:

- a. een binnen het Rijk wonenden werknemer;
- b. een niet binnen het Rijk wonenden werknemer, ter zake van arbeid, die binnen het Rijk wordt verricht;
- c. een niet binnen het Rijk wonenden werknemer, ter zake van het vervullen, buiten het Rijk, van een ambt, dat uit de kas van een Nederlandsch openbaar lichaam wordt bezoldigd.

De belasting is ingevolge art. 31 verschuldigd door den werkgever. Hij heeft, in eerste instantie, zonder tusschenkomst van eenigen ambtenaar, te bepalen hoeveel belasting hij moet innen en afdragen. Voor hem zijn dan de volgende vragen van belang:

1. Wie is werknemer? 2. Wat is loon?

1o. Volgens art. 26 is werknemer de natuurlijke persoon, die arbeid verricht in dienst van een ander. Een naamlooze vennootschap, die directrice is van een andere N.V., is dus geen werkneemster. Volgens de memorie van toelichting zijn in dienst niet alleen zij, die een arbeidsovereenkomst hebben gesloten naar Nederlandsch recht (daaronder begrepen zeelieden en handelsreizigers), maar ook ambtenaren en zij, werkzaam krachtens een overeenkomst naar buitenlandsch recht, waarin de gezagsverhouding mee aanwezig is.

In het maatschappelijk leven doen zich echter naar het oordeel der Regeering verschillende verhoudingen voor, waarin evenzeer tot het heffen van loonbelasting aanleiding bestaat. Derhalve is het begrip werknemer in art. 26 uitgebreid tot:

1o. commissarissen van vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen;

2o. handelsagenten, verzekeringsagenten en dergelijke personen, ook indien zij slechts van tijd tot tijd als zoodanig optreden;

3o. zij die, anders dan ingevolge arbeidsovereenkomst of als ambtenaar, persoonlijk arbeid of diensten verrichten ten behoeve van een lichaam of van een door een natuurlijk persoon uitgeoefend bedrijf.

De bepaling sub 3o. omvat zeer verschillende categorieën van diensten en personen: aangenomen werk; schrijvers van boeken en tijdschriftartikelen; bedienaren van den godsdienst, voor zoover zij niet geacht, moeten worden in dienst te zijn van het kerkgenootschap of de kerkelijke gemeente, waar zij hun ambt vervullen; zij die lezingen houden hetzij voor een vergadering of voor de radio.

Belangrijk is de bepaling, dat de bedoelde diensten en arbeid moeten worden verricht „ten behoeve van een lichaam of van een door een natuurlijk persoon uitgeoefend wordend bedrijf”. Een particulier persoon behoeft geen loonbelasting af te houden van de rekeningen, die hij betaalt voor werkzaamheden, welke voor hem in privé worden verricht door personen, die niet in zijn dienst zijn; de memorie van toelichting noemt als voorbeeld den kappersbediende, die niet beschouwd mag worden als te zijn in dienst van de klanten van den kapper.

Van nog meer belang is een uitzondering op de bepaling sub 3o., welke voorkomt aan het slot van art. 26: de belooning voor arbeid of diensten als daar bedoeld is niet aan loonbelasting onderworpen, indien zij wordt verdiend in de uitoefening van een bedrijf of vrij beroep. De werkgever kan dus veilig zonder inhouding van loonbelasting betalen bijv. de rekening van zijn timmerman voor een reparatie van zijn kantoor of fabriek, de declaratie van zijn advocaat voor het voeren van een bedrijfsproces, het honorarium van een arts voor de geneeskundige behandeling van zijn personeel, de provisie van zijn commissionair voor den aankoop van effecten voor zijn pensioenfonds.

Uit den aard der zaak is het mogelijk, dat een werkgever twijfelt, of de veelomvattende bepaling van art. 26 no. 3o. van toepassing is. Ik noem een voorbeeld: valt een handelsagent, die geheel voor eigen rekening werkt, maar overigens slechts één principaal bedient, onder art. 26 sub 2o., art. 26 sub 3o. of onder de vrijstelling van art. 26 sub 3o.? De werkgever kan zich nu blijkens de Memorie van Toelichting (op art. 26) om inlichtingen wenden tot den inspecteur der directe belastingen. Is deze van oordeel, dat geen loonbelasting verschuldigd is, dan behoeft de werkgever niets in te houden. De Minister van Financiën doet in de Memorie van Toelichting te dezer zake nog een belangrijke toezegging. Hij zal er zorg voor dragen, dat de werkgever, die op grond van de door den Inspecteur verstrekte inlichtingen inhouding van be-

lasting achterwege heeft gelaten, niet meer wordt bemoeilijkt, indien later blijkt, dat de inspecteur „anders dan tengevolge van handelingen van den werkgever zelf” de verhouding onjuist heeft beoordeeld. Deze toezegging is niet in de wet vastgelegd; door den inspecteur verstrekte inlichtingen hebben voor den rechter geen waarde.

20. Loon, zoo zegt art. 27 van het ontwerp, is al hetgeen de werknemer als zoodanig in geld of geldswaarde, onder welken naam ook, van den werkgever geniet.

Hier blijkt al dadelijk een belangrijk verschil met de inkomsten- en de dividend- en tantiëmebelasting. Voor de toepassing van deze belastingen is volgens de rechtspraak ook inkomen resp. salaris (in den zin van art. 7 der wet op de dividend- en tantiëmebelasting) hetgeen van derde zijde wordt ontvangen. Het is logisch, dat dit niet geldt voor de loonbelasting; de werkgever weet niet, hoeveel de werknemer van derde zijde ontvangt. Wie een kellner in dienst heeft, behoeft dus alleen maar 2 pCt. in te houden van het aan den kellner uitbetaalde loon; van de fooien zal de kellner zelf winstbelasting moeten betalen.

Loon is *al hetgeen* van den werknemer wordt genomen, hetzij *in geld of geldswaarde*. Ook een uitkeering ter zake van een jubileum zal daaronder vallen.

In de practijk heeft zich het geval voorgedaan, dat inkomstenbelasting werd geheven van een legaat, dat de werknemer ontving krachtens testamentaire beschikking van den overleden werkgever; de aanslag werd tot in hoogste instantie gehandhaafd. Voor de loonbelasting moge ik een andere toepassing bepleiten op principieele en praktische gronden. Principieel wil het mij nog altijd twijfelachtig voorkomen, of de werknemer het legaat ontvangt als werknemer dan wel als legataris. Practisch stuit de heffing van loonbelasting op bezwaren, wanneer een pensioen wordt vermaakt; in dit geval zou immers naast successierecht loonbelasting worden geheven van de gekapitaliseerde waarde van het recht op een lijfrente en daarna nog eens rentebelasting van de uit te keeren lijfrente-termijnen.

Een open vraag blijft, of ook belastbaar is hetgeen een werknemer ontvangt bij het beëindigen van de dienstbetrekking. De tekst van de wet veroorlooft een bevestigend antwoord. Ook hier bestaat het gevaar van cumulatie van rentebelasting op loonbelasting. Een oplossing van de moeilijkheid ware te vinden in dezen zin, dat alleen belast wordt hetgeen wordt verkregen ter belooning van in het verleden bewezen diensten. Hetgeen daarbuiten valt, bijv. een schadevergoeding voor het verbreken van de dienstbetrekking of een uitkeering voor de toekomst zooals de toekenning van een recht op pensioen, ware vrij te laten. De toepassing van art. 7 der wet op de dividend- en tantiëmebelasting gaat in dezelfde richting.

Ook loon in natura is naar de waarde met loonbelasting te belasten. Merkwaardig is in dit verband de bepaling van art. 31 lid 3: „Bestaat het loon geheel of gedeeltelijk uit verstrekkingen in natura en overtrefte de verschuldigde belasting het geldloon, dan heeft de werkgever het recht van den werknemer te vorderen, dat deze hem het ontbrekende terugbetaalt.” Hoe die werknemer aan het geld komt om te koopen wat niet in natura is verschaft, wordt niet vermeld.

Of stortingen van den werkgever in pensioen- of spaarfondsen en rechten op toekomstig pensioen loon zijn, hangt van tal van omstandigheden af. Het wetsontwerp geeft te dezer zake een uitvoerige regeling, die ontleend is aan de wet op de inkomstenbelasting. De werkgever zal goed doen zich van de omvangrijke en ingewikkelde jurisprudentie over deze kwestie op de hoogte te stellen. Hetzelfde geldt voor kortingen op het loon, die de werknemer zich ter zake van oudendagsverzorging moet laten welgevallen.

Bijzondere vergoedingen, die den werknemer ter bestrijding van bepaalde onkosten worden toegekend, zijn geen loon, voor zoover zij inderdaad daartoe noo-

dig zijn. Hieronder vallen, naar ik aanneem, bijv. de vergoeding van verhuiskosten en telefoonabonnement.

Buiten de loonbelasting vallen de soldij en verstrekkingen in natura aan dienstplichtigen beneden den rang van onderofficier in werkelijken dienst, en het loon van personeel, dat werkzaam is op vervoermiddelen, die het verkeer met Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao en het buitenland onderhouden.

Pro memorie vermeld ik, dat pensioenen niet onder de loon- doch onder de rentebelasting vallen, maar dat de werkgever van de door hem uitgekeerde pensioenen eveneens de belasting moet afhouden.

Voor de wijze, waarop dit deel van het ontwerp is opgezet, kan men waardeering hebben. Helaas zijn er bij de bepalingen die volgen wel eenige, die zeer bedenkelijk zijn. Zij betreffen de aangifte, de wijze van betalen en de navordering.

Wanneer de werkgever heeft uitgemaakt, wie zijn werknemers zijn, hoeveel loon hij heeft betaald, hoeveel daarvan moet worden afgetrokken of daarbij moet worden opgeteld, kan hij overgaan tot de berekening der belasting. Deze bedraagt 2 pCt. van het loon; aftrek van de loonbelasting is niet geoorloofd. De belastingsom moet tot op een cent nauwkeurig worden uitgerekend en naar boven tot een cent afgerond van het loon afgehouden.

Het afdragen van de belasting vindt plaats door middel van plakzegels. Ingevolge art. 64 moet de werkgever binnen 14 dagen na de uitbetaling van het loon¹⁾ een formulier inleveren, waarop in de eerste plaats de noodige gegevens voor de berekening der belasting en verdere bijzonderheden moeten worden vermeld, en voorts zegels moeten worden geplakt ter waarde van de verschuldigde belasting; deze zegels moeten voor verder gebruik ongeschikt worden gemaakt. Dit artikel is overigens niet meer dan een leidraad. De Minister van Financiën kan den termijn van inlevering verlengen, de wijze van betaling veranderen (dus bijv. de plakzegels vervangen door een aanslag) en toestaan, dat wordt betaald op andere termijnen of over andere tijdvakken dan de wet voorschrijft; e.e.a. *zoo noodig onder te stellen voorwaarden*.

Inlevering van een valsche opgave ingevolge art. 64 wordt gestraft met gevangenisstraf; terecht. Ingeval de opgave juist is, maar een der formeele bepalingen van art. 64 (bijv. een termijn) is overtreden, wordt met een boete van ten hoogste f 1.000 bedreigd; het feit wordt beschouwd als een overtreding, zoodat bewijs van het opzet niet noodig is. In deze bepaling zijn twee bedenkelijke leemten. Ten eerste blijkt niet duidelijk, of de strafbepaling ook geldt voor overtreding van de ministerieele voorschriften en voorwaarden, die uitgevaardigd worden in afwijking van art. 64. In de tweede plaats kan het voorkomen, dat een werkgever dezelfde overtreding begaat in bijv. een lange reeks van opgaven, en dan staat niet vast, of slechts één strafbaar feit is gepleegd dan wel iedere foutieve opgave als overtreding wordt beschouwd.

De positie van den werkgever is dus verre van behaaglijk. Hij kan zijn verplichtingen niet aflezen uit de wet en een eventueele straf staat niet vast. De geheele regeling is kennelijk geïnspireerd door de wet op de omzetbelasting, en de practijk van deze belasting heeft zooveel bezwaren aan het licht gebracht, dat het niet raadzaam schijnt ook andere belastingen op zoo onzekere wijze te regelen. De *wet* zal de vereischte vastheid moeten geven.

Een enkel woord over de contrôle. Aangenomen mag worden, dat de ingeleverde opgaven vluchtig zullen worden gecontroleerd. De voornaamste contrôle zal wel geschieden bij boekenonderzoek door den Rijksaccountantsdienst. Een indirecte contrôle ligt in de bepaling, dat de werknemer hoofdelijk aansprakelijk is, indien en voorzoover de werkgever

¹⁾ Onder uitbetaling is ook te verstaan het beschikbaar stellen op andere wijze (bijv. per giro) aan den werknemer of een derde (bijv. ouders of schuldeisers); vgl. art. 31.

de belasting niet heeft ingehouden. De werknemer zal dus verstandig doen op de inhouding toe te zien. Gelukkig is op hem niet de verplichting gelegd om aangifte te doen bij de belastingadministratie als de werkgever in gebreke blijft (op den huurder rust wel een dergelijke denunciatie — verplichting als de verhuurder in gebreke blijft; vgl. art. 9). Wij mogen ons verheugen, dat althans de sociale verhoudingen niet op deze wijze kunnen worden vertroebeld.

Wanneer een werkgever geen of niet voldoende loonbelasting heeft afgedragen, kan hij onder bepaalde voorwaarden worden nagevorderd, zolang niet 5 jaren zijn verlopen sedert het tijdstip, waarop de belasting had moeten worden betaald. De navordering geschiedt door het opleggen van een aanslag, die met een veelvoud, ten hoogste echter met het viervoud, kan worden verhoogd. Tegen den aanslag zelf is hooger beroep mogelijk, niet tegen de verhooging. *Dit is dus een zuiver administratieve boete, waartegen geen beroep op den rechter openstaat. De belastingadministratie is te dezen aanzien rechter in eigen zaak; een bedenkelijke figuur die zoo snel mogelijk uit het ontwerp dient te verdwijnen.*

De positie van den werknemer is, vergeleken met die van den werkgever, wel aanzienlijk eenvoudiger. In principe moet hij zich alleen maar een korting op zijn loon laten welgevalen. Boven sprak ik reeds mijn twijfel uit, of er van dat principe in de praktijk veel zal terecht komen.

Een andere reeds genoemde verplichting van den werknemer is de hoofdelijke aansprakelijkheid ingeval de werkgever in gebreke zou blijven de loonbelasting af te houden en op de voorgeschreven wijze af te dragen. Deze bepaling is niet zonder bezwaar. Wanneer n.l., zooals te voorzien valt, tusschen werkgevers en werknemers b.v. in collectieve arbeidsovereenkomsten voorzieningen ten aanzien van de loonbelasting worden getroffen, zou het kunnen gebeuren, dat de werknemer niet kan controleeren, of de belasting is afgehouden; hoe een zoodanige controle overigens zou moeten geschieden, wanneer loon van hand tot hand wordt betaald, is ook niet duidelijk; reeds thans komt het herhaaldelijk voor, dat werknemers hun loon onder aftrek van bijdragen voor pensioen, ziekteverzekering en dergelijke in handen krijgen zonder te weten, hoeveel precies is afgehouden. Wanneer in zoo'n geval de werkgever in gebreke zou zijn met de loonbelasting, kan men toch moeilijk den werknemer daarvoor verantwoordelijk stellen.

Een werknemer, die in Nederland woont en in dienst is van een werkgever, die in het buitenland woont of gevestigd is, moet zelf de loonbelasting betalen door middel van een formulier met plakzegels.

Het is mogelijk, dat een werknemer kosten moet maken of lasten moet dragen, die zijn werkgever hem niet vergoedt. In dit geval kan hij aan den Inspecteur der directe belastingen verzoeken om teruggaaf van de loonbelasting, indien die lasten en kosten meer bedragen dan f 50 per kalenderjaar en tevens meer dan 10 pCt. van het in dat jaar genoten loon.

Zooals ik in den aanvang reeds schreef, is het onderwerp van de loonbelasting met deze beschouwing niet uitgeput. Dit artikel is geen handleiding voor werkgevers; het bedoelt alleen een denkbeeld te geven van hetgeen hun te wachten staat, en de praktijk zal hen ongetwijfeld nog voor vele moeilijkheden en puzzles plaatsen, die thans niet zijn te voorzien.

Voor het vormen van een definitief oordeel is de tijd ons wel wat kort toegemeten. Voorloopig moeten wij onze waardeering uitspreken voor den knappen technischen opzet van het werk. Enkele onderdeelen zijn echter minder gelukkig uitgewerkt, en de rechtspositie van den werkgever ten aanzien van den fiscus is wel zeer gebrekkig geregeld. Voordat het ontwerp van stapel loopt, zal het op deze punten moeten worden herzien.

Mr. S. C. H. NEDERBURGH

DE HUURBELASTING.

In het bij de Tweede Kamer ingediende ontwerp van wet onder den titel Wet Belastingherziening 1939 behandelt de eerste afdeling de heffing van een nationale inkomsten- en winstbelasting. Waar het in het stelsel van deze belasting ligt het nationale inkomen in al zijn deelen te belasten, wordt vanzelfsprekend ook de noodige aandacht besteed aan het inkomen, genoten als opbrengst van onroerende goederen.

Bij de onderverdeling van de nationale inkomsten- en winstbelasting in vijf verschillende belastingen, is de opbrengst van onroerende goederen in het algemeen gebracht onder de huurbelasting. Eén van de uitzonderingen op dezen regel vormt de uitkeering ter zake van opstal, erfpacht, beklemming of vaste huur, of ter zake van grondrente of andere op onroerend goed gevestigde schuldplichtigheid, welke volgens art. 16 sub f. onder de rentebelasting vallen.

Tevens geldt voor de huurbelasting hetzelfde als voor de rentebelasting, n.l. dat deze beide belastingen eigenlijk te beschouwen zijn als speciale onderdeelen van de winstbelasting: immers art. 35, tweede lid, zegt, met betrekking tot de winstbelasting: „Onder „winst wordt mede begrepen hetgeen, in geld of gelds-„waarde, onder welken naam ook, zuiver wordt geno-„ten: a. als opbrengst van onroerende goederen, als „bedoeld is in art. 5 der Wet op de Inkomstenbelas-„ting 1914, met uitzondering van de opbrengst, waar-„van huurbelasting of rentebelasting verschuldigd is.”

Als zoodanige opbrengsten van onroerende goederen, welke uitsluitend onder de winstbelasting vallen, zijn bijv. te beschouwen de opbrengst van onroerende goederen bij eigen gebruik ten behoeve van beroep of bedrijf en de huursommen van gemeubileerde kamers, een tweetal gevallen, dat in art. 5 uitgesloten is van de huurbelasting.

In de gevallen, dat een persoon of lichaam zoowel onder de huurbelasting als onder de winstbelasting valt — dus wanneer men uit het exploiteeren van onroerende goederen een bedrijf of beroep maakt — krijgt men bij de berekening van de winstbelasting teruggaaf van de betaalde huurbelasting.

Het doel van de nationale inkomsten- en winstbelasting is de belasting van het zuiver inkomen, terwijl het nagestreefde systeem in het algemeen is een heffing bij de bron.

Wat de huurbelasting betreft, is men bij de uitwerking van beide principes afgeweken.

In plaats van een heffing van 2 procent over de netto-opbrengst van onroerende goederen is men bij het voorstel huurbelastingwet gekomen tot een belasting van 1.6 pCt. van de bruto-huur: daarbij werd uitgegaan van de veronderstelling, dat ongeveer 20 pCt. van de bruto-huur besteed moet worden aan de noodzakelijke onkosten, zoodat de belasting uiteindelijk neerkomt op een heffing van 2 pCt. van de netto-huur. De motieven, die tot dit systeem geleid hebben, worden in de M. v. T. slechts zeer terloops aangeduid, als de navolgende toelichting op art. 6: „Een berekening van de huurbelasting naar de wer-„kelijke netto-opbrengst van het onroerende goed zou „te groote mogelijkheden voor ontduiking opleveren.”

Deze schaarsche toelichting helpt ons niet veel verder om een juist inzicht te krijgen in de motieven, welke tot het gekozen systeem geleid hebben: onzerzijds meenen wij, dat aan het systeem van heffing over het bruto-inkomen ernstige bezwaren van praktischen aard verbonden zijn; in het hierna volgende hopen wij op deze bezwaren meer in detail in te gaan.

Wat het stelsel van heffing bij de bron betreft, heeft men dit ten aanzien van de opbrengst van onroerend goed minder aanbevelenswaardig geacht, aangezien in het algemeen meerdere huurders tegenover één verhuurder staan, zoodat een heffing bij den genier eenvoudiger is. Hierdoor is inderdaad aan een bezwaar van den in September 1938 gepubliceerden opzet van deze wet tegemoetgekomen.

Wij willen nu in het kort de hoofdlijnen aangeven.

De artikelen 4 en 5 regelen de grondslagen van de belasting: de huurbelasting wordt geheven van de opbrengst van binnen het Rijk gelegen onroerende goederen en van buiten het Rijk gelegen onroerende goederen, voor zoover de opbrengst genoten wordt door natuurlijke personen, die binnen het Rijk wonen, of door lichamen, die binnen het Rijk gevestigd zijn.

Onder de opbrengst vallen alle prestaties van de huurders: eveneens de vergoeding voor diensten, verricht door de verhuurders ten behoeve van de huurders: bij dit laatste is o.m. gedacht aan het geval van flatwoningen, waar de huurprijs uit verschillende elementen is opgebouwd: de bedoeling is belastingontduiking door onjuiste splitsingen van den huurprijs te voorkomen. Hier ontstaat een moeilijkheid: immers de kosten, staande tegenover deze opbrengsten van diensten, zijn gewoonlijk veel meer dan de aangenomen 20 pCt.; men zal dan gebruik moeten maken van de in art. 15 gegeven mogelijkheid tot restitutie.

Als prestaties van den huurder kan men beschouwen de betaling van kosten, die tengevolge van beding ten laste van den huurder zijn gekomen, doch zonder dat beding ten laste van den verhuurder zouden zijn geweest: aangenomen wordt, dat bij iedere huurbetaling een evenredig deel van deze kosten verrekenend wordt, waarover dus ook huurbelasting verschuldigd is (art. 7, lid 3).

Onderhuur is eveneens belast: de huurder, die verder verhuurt, moet belasting betalen, kan echter naderhand restitutie krijgen: op die manier blijft het systeem gehandhaafd, dat iedere huurder een gezegelde kwitantie ontvangt.

De belasting, bedragende 1.6 pCt., is verschuldigd door den verhuurder, zoodra de opbrengst wordt ontvangen (dit laatste in den ruimsten zin op te vatten). Het is verboden de belasting aan den huurder in rekening te brengen. Bedingen in strijd met dit verbod zijn nietig. De belasting moet voldaan worden door op een gedagteekende en onderteekende kwitantie een huurbelastingzegel te plakken. De Minister van Financiën kan het gebruik van stempelmachines toestaan en eventuele afwijkende regelingen volgens art. 75 vaststellen.

In het afgeven van gezegelde kwitanties ligt een belangrijk praktijkbezwaar.

In vele gevallen, speciaal bij weekwoningen, is het gebruikelijk, dat de huurbetaling aangeteekend wordt op kaarten, welke bij den huurder berusten, zonder dat kwitanties worden afgegeven; waar de huren dikwijls gedurende den loop van de geheele week geïnd worden, zou dit meebrengen, dat de incasseerder altijd zijn geheelen voorraad kwitanties bij zich had. Ook bij de betalingen per giro, dikwijls voorkomend als de huurder en verhuurder niet in dezelfde plaats wonen, doet zich deze eisch als een last gevoelen. De technische uitvoering van de te plakken huurzegels zal ook nog wel eenig hoofdbreken geven: immers het gaat hier om 1.6 pCt. van dikwijls, vooral bij weekhuren, kleine bedragen.

De mogelijkheid bestaat, dat de Minister een ruim gebruik gaat maken van de bevoegdheid van art. 75 sub a, en belastingheffing door aanslag toestaat, zooals dit ook bij de Omzetbelastingwet mogelijk is.

De controle op de richtige naleving van de huurbelasting, welke nu, door de gedwongen afgifte van kwitanties en de bepalingen van art. 9 voor het grootste deel gelegd is bij den huurder, komt dan geheel te vervallen: men zal dan toch de administratie van den verhuurder moeten controleeren en onmiddellijk rijst dan de vraag, waarom men dan niet liever geheel overstag gaat en de belasting heft over de netto-opbrengst, waardoor het ingewikkelde systeem der restituties komt te vervallen.

Voor onroerende goederen in eigen gebruik voor woning of tot huishoudelijke doeleinden is eveneens huurbelasting verschuldigd. Indien een woning om niet aan een werknemer is afgestaan, wordt dit be-

schouwd als een woning in gebruik bij den werkgever. De verdere bepalingen omtrent de woningen in eigen gebruik sluiten zooveel mogelijk aan bij de Wet op de Personeele Belasting. De huurbelasting wordt voldaan door een jaarlijkschen aanslag, terwijl de mogelijkheid bestaat dezen aanslag te combineeren met dien voor de personeele belasting.

Gelijk hierboven gezegd, vallen onroerende goederen in eigen gebruik voor de uitoefening van beroep of bedrijf niet onder de huurbelasting.

Onroerende goederen in het buitenland, waarvan de opbrengst genoten wordt door een in het Rijk gevestigd natuurlijk persoon of lichaam, hieronder begrepen huizen in eigen gebruik, vallen eveneens onder de huurbelastingwet: de belasting wordt voldaan op de wijze als in art. 64 bepaald, namelijk door het plakken van zegels op een formulier, dat binnen 14 dagen, nadat de belasting verschuldigd is, aan den Inspecteur moet worden ingezonden en waarop de voor de berekening benodigde gegevens vermeld staan.

Art. 15 regelt de restitutie van huurbelasting.

Bij den aanvang van dit artikel zezen wij er reeds op, dat men ervan uitgegaan is, dat de onkosten op de onroerende goederen niet meer dan 20 pCt. zullen bedragen; onder onkosten worden hier verstaan de kosten tot verwerving, inning en behoud van de opbrengst en de op de opbrengst drukkende lasten, als bedoeld bij art. 10, eerste lid der Wet op de Inkomstenbelasting. Afschrijvingen op onroerende goederen worden dus niet als onkosten beschouwd.

De op de exploitatie der onroerende goederen drukkende rentelasten van hypothecaire schulden en de uitkeeringen ter zake van opstal, erfpacht, enz. worden niet als onkosten beschouwd. Deze uitkeeringen vallen onder de Rentebelasting: men heeft nu in plaats van het systeem, dat door dengene, uit wiens bruto-inkomen deze renten of uitkeeringen moeten worden gedaan, aan het eind van het jaar aan den fiscus teruggaaf van de door hem te veel betaalde belasting gevraagd wordt, deze oplossing gevonden, dat bij betaling van de verschuldigde rente of uitkeering, de schuldenaar eenvoudig de 2 procent rentebelasting, die in beginsel bestemd is om aan den fiscus te worden afgedragen, inhoudt.

Art. 15 geeft nu de mogelijkheid om, indien de onderhoudskosten voor alle onroerende goederen van een persoon meer dan 30 pCt. van de opbrengst van die goederen bedragen, 2 pCt. terug te vragen van het bedrag, waarmee de onkosten de 20 pCt. van de opbrengst overtreffen, met dien verstande, dat nimmer meer wordt teruggegeven dan in een kalenderjaar aan huurbelasting is voldaan. Is verrekening van alle onkosten over één jaar niet mogelijk, dan kan men de kosten over het volgende en eventueel het daaropvolgende kalenderjaar verrekenen. Dit laatste is een uitvloeisel van het beginsel, dat, in tegenstelling met de Wet op de Inkomstenbelasting, bij de nationale inkomsten- en winstbelasting geen compensatie van verliezen bij de eene bron van inkomen met de andere bronnen van inkomen mogelijk is; wel is compensatie tusschen opbrengsten van dezelfde soort van bronnen toegestaan; daarnaast is dus verrekening met de resultaten van volgende jaren mogelijk, voor de huurbelasting beperkt tot 3 jaar.

Indien de onkosten meer dan 20 pCt., doch minder dan 30 pCt. van de opbrengst der onroerende goederen uitmaken, is geen restitutie mogelijk, in de Memorie van Toelichting wordt dit geargumenteed door er op te wijzen, dat men bij minder dan 20 pCt. onkosten ook geen bijvordering kent en dat aan de zeer geringe teruggaven veel ambtelijke arbeid verbonden is. Hier ligt een, wellicht onbedoelde, tegenstelling met art. 16 sub 4, juncto sub 3, waar de mogelijkheid opengesteld is onkosten, die in een bepaald jaar niet tot verrekening kunnen komen (dus bijv. ook omdat zij meer dan 20 pCt. bedragen), in een volgend jaar te verrekenen.

In dit verband willen wij er op wijzen, dat, naar

onze meening, een onkostenpercentage van 20 pCt. zeer laag is en slechts zelden voorkomt: een van 25 pCt. zou ons aannemelijker voorkomen.

Verder is in art. 15 nog voorzien de mogelijkheid van teruggaaf van de door de onderverhuurders betaalde huurbelasting.

Wanneer wij nu deze regeling kritisch bezien, dan zouden wij als hoofdbezwaar de belastingheffing over het bruto-inkomen willen vermelden.

De bezwaren hiertegen betreffen zoowel de technische uitvoering van de belastingheffing als ook het willekeurig element, dat gelegen is in de aangenomen 20 pCt. voor onkosten.

Het in de Memorie van Toelichting naar voren gebrachte bezwaar, dat een berekening van de huurbelasting naar de netto-opbrengst tot ontduiking van belasting zou leiden, is ons niet duidelijk.

Immers voor al diegenen, die er hun beroep of bedrijf van maken onroerende goederen te exploiteeren — en hieronder valt zeker niet het kleinste deel der huiseigenaren — is een nader onderzoek naar de netto-bedrijfsresultaten toch noodig in verband met de te heffen winstbelasting; hetzelfde geldt in de gevallen, dat men restitutie van de betaalde huurbelasting vraagt, omdat de onkosten meer dan 30 pCt. van de opbrengst hebben bedragen.

Ook voor de bewoners van eigen huizen is de regeling van aanslag naar de netto-opbrengst aanvaard, terwijl, indien de Minister gebruik zou willen maken van de bevoegdheid van art. 75 om de huurbelasting bij wijze van aanslag te heffen, de controlemogelijkheid door de huurders vervalft. Het argument, dat de heffing op de bruto-opbrengst, door de eenvoudige controle met behulp van gezegelde kwitanties, een dieper ingaan van den fiscus in de exploitatieresultaten der onroerende goederen onnoodig zou maken, gaat dus in het meerendeel der gevallen niet op.

De vraag, in hoeverre de voorgestelde belastingheffing de vaak reeds zeer moeilijke positie der huiseigenaren zal verzwaren, willen wij tenslotte nog even terloops aanstippen. De Memorie van Toelichting wijst zelve reeds op het bezwaar, dat de voor de inning van de belasting vereischte werkzaamheden van de overheid op de schouders van de huiseigenaren worden afgewenteld. Daarnaast wordt in kringen van huiseigenaren het ontbreken van het progressief karakter in de wet als een onbillijkheid gevoeld tegenover de kleine huiseigenaren en bouwondernemers: de teruggaaf van belasting wegens het hebben van kinderen (art. 70 en art. 114) is slechts een zeer beperkt correctief.

Verder wordt de vrees geuit, dat andere groepen de hun opgelegde belasting zullen trachten af te wentelen op de groep der huiseigenaren, die de huurbelasting niet mogen — en waarschijnlijk ook niet kunnen — verhalen op hun huurders.

Wat betreft de afwenteling der rentebelasting door de hypotheeknemers op de huiseigenaren, deelen wij deze vrees niet; art. 20 eerste lid legt den plicht tot het inhouden van de rentebelasting op den schuldenaar. Een uitzondering hierop maakt art. 117, waarbij bedingen, krachtens welke schuldenaren van aan rentebelasting onderworpen opbrengsten zich verbonden hebben de belastingen van die opbrengsten voor hun rekening te nemen, van kracht blijven, echter alleen voor zoover die bedingen gemaakt zijn vóór 1 October 1938. De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat door de rentebelasting een verhooging van de rentetarieven zal plaats vinden, zoodat de rentebelasting indirect wel ten laste van de huiseigenaren zou komen.

Een ander punt is echter, of de op de huurders drukkende loonbelasting door hen zal worden aangegrepen om de huiseigenaren te bewegen de bestaande huur hunner woningen te verminderen, een vraag, die ten nauwste samenhangt met de heerschende verhoudingen op de woningmarkt en die buiten het bestek van dit artikel valt.

Mr. B. MORET.

DE RENTEBELASTING.

§ 1. Het heffen van een inkomstenbelasting bij de bron heeft immer groote moeilijkheden ondervonden op het terrein der opbrengsten van roerend kapitaal; een struikelblok of, om het prachtig plastische woord uit Zacharia nog eens een plaats te geven: een tuimeldrempel. Aan pogingen om die zwaarigheden te overwinnen heeft het natuurlijk niet ontbroken; een spoor daarvan vindt ge, bijvoorbeeld, in wat Mr. Dr. Georges Cahnter in recente nummers van De Naamlooze Vennootschap en van het Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie publiceerde omtrent de Belgische „samengeschatelde” wetten de inkomstenbelasting betreffende. Maar dat de bron-aftapping haar bijzondere bekommernissen heeft, zoodra het gaat om opbrengsten van roerend kapitaal, bewijst wel de aarzelende houding van den Engelschen wetgever terzake, die toch voor den modernen tijd de vader van het principe is.

Doch zie, daar ligt nu van de Nederlandsche Regeering een wetsontwerp, hetwelk een nieuwe baan opent op dit gebied en een belangrijke vaderlandsche bijdrage levert tot de belastingkunde. Zij is vervat in de artikelen 16 tot en met 24 van het ontwerp Belastingherziening 1939 (64, 71, 73, 74, 75, 116, 117, 123 zijn van anderen aard).

Als grondidee meen ik, met behulp van de Memorie van Toelichting, te onderkennen het navolgende. Elke „rente” is voor partij ter eenre een bate, voor partij ten andere een last. Waar nu de Regeering bedoelt door een nationale belasting het netto-inkomen te treffen, kan zij voorstellen: dat de genietter der rente 2 pCt. cijns voldoe en de drager der rente 2 pCt. belasting ontvange. Maar dan heeft, wel bezien, de fiscus geen belang bij de zaak. De genietter der rente voldoe zijn 2 pCt. dus door er den drager der rente mee te verblijden; of zekerheidshalve, de drager der rente, de debiteur, ontvange zijn *negatieve belasting* door 2 pCt. te korten als hij zich van zijn rentebetalingplicht kwijt.

Ik heb deze grondgedachte een *trouvaille* hooren noemen, van zeer geachte zijde. Ik geloof, dat zij veel meer is dan dat¹⁾.

Daar staat het dus, onopvallend, maar vol kracht:

(Artikel 20, 1): „De binnen het Rijk wonende of gevestigde schuldenaar van een aan rentebelasting onderworpen opbrengst is verplicht, bij de uitbetaling van die opbrengst de deswege verschuldigde belasting in te houden.”

— te lezen in verband met:

(Artikel 21, 3): „... behoeft de ingehouden rentebelasting niet te worden afgedragen.”

Met dezen regel in de hand kan de wetgever zich opmaken tot een *onbeperkt* doorzetten van het bronheffingsbeginsel op het gebied der opbrengsten van roerend kapitaal; en kan hij, wat heel belangrijk is, hopen op een vlot verloopende uitvoering. Is dit al geen profecy, het moge een zegenspreuk wezen!

§ 2. „Juicht niet te vroeg”, zegt Orestes tot Pylades. Het bondige beginsel van het ontwerp leidt ertoe... dat wie aan intrest van schulden buiten beroep of bedrijf meer betaalt dan zijn overig inkomen bedraagt, ook meer nationale belasting int dan hij voldoet. Die belasting is dus waarlijk voor hem negatief. Het is bekoorlijk van mathematische consequentie, maar het doet wat onwennig aan. De M. v. T. echter verzoekt ons — wel terecht — in dit euvel te berusten, opdat voor het publiek de regeling in haar klaren eenvoud stand houde (blz. 41 aldaar, bovenaan).

Maar het mag — hier is weder een oud-Holland-

¹⁾ Mag men immers niet achter die grondgedachte zien een algebraïsche *denkwijze*? wat dan het recht zou geven te spreken van een triomf der algebra? Het moet nog wel eens gezegd worden, dat voor het maatschappelijk leven van alle dag de wiskunde wellicht niet, maar de wiskundige denkwijze heel zeker wel allergewichtigst is.

sche uitdrukking — de spuigaten niet uitloopen. En dat zou het, indien het voorgestelde systeem jaar in jaar uit aan eenig persoon belangrijke bedragen belasting zou toewijzen. Dat gevaar doet zich voor bij personen, behoorende tot de groep der lichamen; bepaaldelijk bij gemeenten en stichtingen. Die hebben vaak een rentelast — buiten bedrijf — welke hun overig inkomen regelmatig aanzienlijk overtreft. Zij mogen geen aanspraak maken op een dotatie van den fiscus; zij moeten de 2 pCt. belasting, die zij inhielden toen zij hun rente voldeden, wel wis en zeker afdragen (artikel 21, 1), totdat hun totaal-belasting zich tot nihil verheft.

En nog een tweede inbreuk moet het principe dulden. Want wat gaan ons van een buitenlander de negatieve inkomensbestanddeelen aan? Of het moest zijn, dat zijn rentelast zeer hecht verband heeft met onroerend goed uit ons midden (artikel 20, 3). Maar anders mag hij niets korten op de door hem te betalen rente. Hoe voldoet de Nederlandsche genietder derzelve dan zijn rentebelasting? Door het indienen van een formulier met plakzegels (artikel 64). Of, gaat het om opbrengst van buitenlandsche effecten, dan levert verdubbeling van de couponbelasting het mechanisme²⁾.

§ 3. Hetgeen thans volgt, signaleert geen inbreuk op het principe; de lezer merke dat wèl op.

De nationale heffing kent niet alleen natuurlijke personen, maar ook bedrijven, daaronder begrepen, zelfstandig uitgeoefende beroepen en ook rechtspersonen. Het is goed daar te dezer plaatse nog even aan te herinneren. Het is nu vanzelfsprekend dat een persoon (in algemeenen zin) die rentebelasting ontving — doordat hij het bedrag ervan inhield toen hij de rente betaalde — den betrokken rentelast niet ook nog, bij de aangifte voor de winstbelasting, op zijn Verlies- en Winstrekening mag hebben staan tot vermindering van zijn winstbelasting. Hij zal den rentelast uit zijn jaarrekening moeten wegnemen. Of, — wat niets is dan een andere uitdrukking voor dezelfde gedachte — waar de rentelast nu eenmaal in de verlies- en winstrekening van zijn bedrijf of beroep staat, heeft hij de ingehouden rentebelasting af te dragen. En dat als complement van de winstbelasting, zegt artikel 40, 1, hetwelk op deze situatie het oog heeft gericht. De geduldige lezer zal bemerken, dat in genoemd conceptartikel niet gesproken wordt (gelijk in dit opstel geschiedde) van rentelast opgenomen in de winstrekening, maar van rentelast verband houdende met het bedrijf of beroep. Te vermoeden valt, dat dit verband houdt met de bedoeling, uit de winstrekening te weren alle rentelast, welke, niet met het bedrijf van doen hebbende, onrechtmatig compensatie met baten van volgende jaren zou willen verkrijgen door de bedrijfsrekening binnen te sluipen. De lezer zal weten, dat zulk een compensatie voor bedrijfsresultaten wèl, voor particuliere posten niet in de bedoeling der Regeering ligt. — Artikel 40, 2, behandelt het omgekeerde geval. Wie reeds rentebelasting droeg doordat de rentebate hem bekort werd, behoeft niet nog eens winstbelasting te voldoen over die bate als bestanddeel van zijn bedrijfswinst. Of, wat op hetzelfde neerkomt, hij betaalt winstbelasting over de volle winst, doch krijgt de rentebelasting gerestitueerd.

§ 4. Vóór de bespreking van eenige verlegenheden, eerst nog vier punten van algemeenen aard. — De rentebelasting treft bruto-opbrengsten, daar de onkosten veelal te onbetekenend zijn. De uitzondering voor pensioenen is er in feite geen. — Alle periodieke uitkeeringen, dus lijf-, erf- en vaste renten (studieverzekering!), royalties en wat al niet, worden in hun geheel als belastbaar object voor de ontworpen

²⁾ Moest in artikel 22, 2, niet ook gehandeld worden over artikel 4, 4o, der Couponbelastingwet? Neen, want die bepaling geldt slechts voor bedrijfsmatig genoten opbrengsten die dus hier vrij mogen blijven wijl ze evengeod door de winstbelasting achterhaald kunnen worden.

rentebelasting gezien. — Beloften van belastingvrijdom voor bepaalde Nederlandsche staatsleeningen gedaan, worden gehouden (artikel 117, 2). Theoretisch gesproken kan beweerd worden, dat die beloften niet in het gedrang komen, al zou de nationale belasting van de coupons dier leeningen geheven worden, immers als de ontworpen heffing een persoonlijke belasting is. Doch practisch zou elke belanghebbende die academische redeneering als een drogreden voelen, terecht of ten onrechte. Daarom verdient artikel 117 toejuiching. Al valt *economisch* te bedenken, dat de U.S.A. met zorg een vlucht van den belegger uit bedrijfsobligaties naar staatspapier waarneemt tengevolge van een belastingvrijdom van dit laatste. — Een bedrijf, Nederlandsch of vreemd, kan door de landgrens in een Nederlandsch deel en een niet-Nederlandsch deel gesplitst worden, artikel 16, 3; een gedachte splitsing die alleen voor de rentebelasting gelding wil hebben (M. v. T., blz. 37 onderaan).

§ 5. Ja, en nu komen de tankvallen en wolfskuilen aan de beurt. Bedenk dat zulke onguurheden, eenmaal onderkend, weinig beduidenis meer hebben. Zoo is het ook met de verlegenheden der ontworpen rentebelasting, die hier in bonte rij zullen voorbijtrekken.

Het bedrijfsleven kent conti a meta, consortiaalrekeningen, consignatierekeningen, en dergelijke meer. Ziehier gevallen, waarin de eene partij een renterekening debiteert of crediteert, terwijl de andere partij, dan of later, voor een geheel van posten waaronder zich de renteposten bevinden een rekening: deelname, of goederen, goedschrijft of belast. De rente verdwijnt in een complex. Zeer talrijk zijn deze gevallen echter niet en de uitdrukkelijke aandacht van de enkele belanghebbenden kan te zijner tijd voor deze situatie gevraagd worden.

Een rentedebiteur is vaak passief: denk aan den houder van een rekening-courant bij een bank. Hij kan dus niet korten. De andere partij moet hem voor bekorte rente belasten. De terminologie van artikel 20, 1, slot, houdt o.a. daar rekening mee.

Hoe bij loro-vorderingen van buitenlanders? Onze banken zullen de binnenkomende rente-debetnota's in vreemde munt nu eens niet „conform boeken”, maar het bedrag met 2 pCt. belasting verminderen en hun relaties in den vreemde beduiden, dat die zelf bij voorkeur hun verdere nota's tot op 98/100 terug moeten brengen.

De nederzetting hier te lande van de Groenlandsche Bank vraagt, we zagen het reeds, om een afsplitsing van het hoofdbedrijf, waarmee een vraagstuk van renteverrekening tusschen hoofdzetel en filiaal geboren is. Nu, nieuw is deze kwestie in onze belastingpraktijk niet.

Wat is te verstaan onder: de rente van schuldvorderingen? Het zekerst en tevens eenvoudigst zal zijn, aansluiting te zoeken bij het spraakgebruik. Afsluitprovisie, credietprovisie, rekeningomzetprovisie, het blijve alles buiten de toepassing van artikel 16, 1, d. De hier en daar voorkomende effectenleendepôtprovisie is dan onbelast inkomen? Het kan betreurd worden, maar ja, inderdaad. Het zij dan dat men dezelve onder het begrip „loon” moet brengen.

De deskundige, die de volgende paragraaf leest, zal voorts begrijpen, dat het daar behandelde gebied vallen heeft, die eenige aandacht van administrateurs en ambtenaren vragen.

Ook deze paragraaf mag blij-eindend zijn; zelfs vroolijk. Een bank heeft een dubieuze vordering op een cliënt. En belast den cliënt in rekening (artikel 20, 1, slot) voor 98/100 van de overeengekomen rente. En claimt de gekorte 2/100 van den Staat. Hetgeen al eens zoo geformuleerd is: de Staat garandeert 2 pCt. van alle twijfelachtige intrest... De bestaande Inkomstenbelastingwet 1914 brengt op dit terrein wel eens moeilijker te aanvaarden situaties, hoewel de jurisprudentie er al gezonder wordt.

§ 6. Administratieve voorschriften geeft, in beginsel, het ontwerpartikel 73. Het ziet er niet schrik-

barend uit, doch voor bedrijven met talrijke renteposten, zooals spaarbanken, hypotheekbanken, instellingen van levensverzekering, credietbanken, zou het bijhouden der registers een verdrietig werk zijn. Gelukkig opent datzelfde artikel de mogelijkheid dezen „groepen van genietters of verwervers van aan rentebelasting onderworpen opbrengsten” tot het uiterste tegemoet te komen. Het zal ongetwijfeld zoo moeten worden, dat uit hun boekhouding zonder meer valt af te lezen welke posten, *alreede bekort uit hoofde van rentebelasting*, daarin als bate of als last zijn opgenomen (§ 3 hierboven). Of... welke posten terzake waarvan *rentebelasting indirect al verrekend is*: dividenden van Nederlandsche aandelen; omdat daarop winstbelasting is voldaan; opbrengsten van certificaten van buitenlandsche effecten; omdat de origineele opbrengst bij het administratiekantoor getroffen is. — Het is hier niet de plaats op dit ontwerp dieper in te gaan. Ter verluchting zij er op gewezen, dat een bank dan niet meer de vruchten van haar effectenportefeuille in het credit van de effectenrekening zal kunnen brengen. Een bezwaar mag dat niet heeten.

§ 7. Genaderd tot de polisrentebelasting, onderdeel der rentebelasting, geregeld in de conceptartikelen 16, 2; 17, 3; 18, 1d, 2; 19, 4, 5; 20, 1 (impliciet); 23, 1 (impliciet); 24; 116; is men allicht geneigd met Dante te spreken van: „de leer welke zich verbergt onder het hulsel dezer vreemde verzen.” Doch het wil mij voorkomen, dat de „leer” plausibel is. De groep van verzekerden bij instellingen van levensverzekering, spaarkassen, begrafenisfondsen, geniet elk jaar verholten een groeps-rente-inkomen, hetwelk zijn administratieve spiegeling vindt in de jaarlijkse intrestdotatie van den verzekeraar aan zijn premiereserve. Het is niet doenlijk per polis jaar voor jaar de intrestbate vast te stellen, die trouwens uit velerlei hoofde niet ondubbelzinnig bepaalbaar is. Een zeer globaal systeem mag dus onvermijdelijk geacht worden. Is dat erg? Neen; wij zijn toch op een gebied waar het: draagt, goedgeordend, tezamen, richtsnoer is. Het voorgestelde tarief is er een naar rato van uitkeering en looptijd onder de wet; de cijns te voldoen als uitgestelde belasting bij de *kapitaalsuitkeering* (lijf-, erf- en vaste renten zijn al volbelast gedacht bij artikel 16, 1e). Misschien wil het actuaireel gerichte Verzekerings-Archief eens een poging tot analyse van het tarief publiceeren. Het tarief lijkt aan den zuinigen kant. De beperking van meetellende polisjaren tot 25 schijnt weinig principieel. Zeer principieel daarentegen de vrijstelling van die spaarzaam voorkomende levensverzekeringvormen, die van het rente-element vrijwel geen invloed ondervinden, wijl elk jaar de premie vrijwel juist het risico dekt, zoodat van belegging geen sprake is. — De techniek is zoo ontworpen, dat de verzekeraar de belasting bij de uitkeering inhoudt. Hoe staat hij overigens tegenover de rentebelasting? Heel gewoon! Al zijn rentebaten³⁾ int hij bekort (gelijk hij zijn huren slechts krijgt onder den last van huurzegels); waarvoor hij bij de vaststelling van zijn winstbelasting genoegdoening krijgt (artikel 40, 2; § 3 hierboven). Rente van schulden kent hij veelal niet, maar indien al zoo vindt verrekening in omgekeerden zin plaats bij den aanslag in de winstbelasting. De door hem ingehouden polisrentebelasting wordt, naar ik meen, in het ontwerp op diezelfde wijze verrekend, dus afgedragen als hij zijn winstbelasting voldoet.

Zwaar heeft de polisher het niet; op een kapitaal van f 10.000, maximaal f 37.50 polisrentebelasting als het om een premiecontract gaat.

Levensverzekering en fiscus, het is vanouds een netelige kwestie. Maar ook op de plek van *die* tuimeldrempel mag men nu, in beginsel, een goede oplossing hopen te zien verrijzen.

Tj. S. VISSER.

³⁾ Denk hier ook aan polisbeleming.

DE VENNOOTSCHAPSBELASTING.

De vennootschapsbelasting, opgenomen in het ontwerp „Wet belastingherziening 1939”, draagt een ander karakter dan de overige heffingen, welke als „nationale inkomsten- en winstbelasting” worden samengevat. Beoogen de andere heffingen gezamenlijk het geheele nationale inkomen te treffen, de vennootschapsbelasting is daarnaast een zelfstandige belasting van de winsten van bepaalde lichamen.

Zullen de overige belastingen eerst met ingang van 1 Januari 1940 worden geheven, de vennootschapsbelasting zal reeds verschuldigd worden over winst, verworven op of na 1 Januari 1939.

De motiveering dezer belasting en haar plaats in het geheel der voorgestelde heffingen is reeds elders in dit nummer besproken en moge ik dus hier stilzwijgend voorbijgaan, om mij te beperken tot de ontworpen wettelijke regeling der vennootschapsbelasting.

Belastingplichtigen.

De vennootschapsbelasting zal worden geheven van de winst van binnen het Rijk gevestigde naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen, coöperatieve vereenigingen, onderlinge verzekeringmaatschappijen en vereenigingen, die een bedrijf uitoefenen.

Belastingplichtig zijn dezelfde lichamen, die thans reeds aan de dividend- en tantiëmebelasting zijn onderworpen, met uitzondering van vereenigingen, die géén bedrijf uitoefenen. (Deze laatste zijn om praktische redenen uitgezonderd, en zullen trouwens ook slechts in uitzonderingsgevallen dividend- en tantiëmebelasting schuldig zijn geworden).

Buiten het Rijk gevestigde lichamen zullen voor hun hier te lande verkregen winst niet belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting, daar zij reeds onderworpen zijn aan de Rijksinkomstenbelasting, verhoogd met opcenten en de Gemeentefondsbelasting (tezamen tot een percentage van tenminste ruim 13.5 pCt. der winst), zoomede aan de Vermogensbelasting en de Verdedigingsbelasting I.

Belastbare winst.

Voor de bepaling van hetgeen onder „winst” is te verstaan sluit de ontworpen vennootschapsbelasting zich, behoudens enkele hierna te bespreken uitzonderingen, aan bij de inkomstenbelasting door haar verwijzing naar de artikelen 7, 10 en 11 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914. Het gekozen systeem heeft het niet te onderschatten voordeel, dat bij de toepassing der wet de jurisprudentie, die zich sinds bijna 25 jaar heeft gevormd ten aanzien der Wet op de Inkomstenbelasting, tot leidraad kan strekken. Wel zullen juist de afwijkingen van de Wet op de Inkomstenbelasting nog tot vele meningsverschillen aanleiding geven.

De belasting wordt als regel geheven over de winst van een kalenderjaar, of het laatste boekjaar, dat aan 1 Mei, volgend op het kalenderjaar, is voorafgegaan.

Beleggingsbaten worden ook onder de winst begrepen; winst of verlies uit speculatie, ook buiten het eigenlijke bedrijf der vennootschap, zal bij de berekening der belastbare winst in aanmerking worden genomen.

Evenals bij de inkomstenbelasting, zal ook bij de vennootschapsbelasting voordeel uit boschbedrijf, in zooverre dat niet bestaat uit de exploitatie van hakhout, van belasting zijn vrijgesteld.

Winstuitkeeringen aan derden mogen niet in mindering der belastbare winst worden gebracht, met twee uitzonderingen, en wel:

a. het winstaandeel, dat voor het geheel aansprakelijke vennoten van commanditaire vennootschappen op aandelen als zoodanig genieten, welk winstaandeel ook bij de dividend- en tantiëmebelasting niet als winstuitdeeling wordt belast.

b. personeelstantiëmes (winstuitkeeringen aan an-

deren dan commissarissen, gecommiteerden, bestuurders of beheerende vennoten wegens verrichten arbeid toegekend).

Deze tweede uitzondering is een afwijking van de dividend- en tantiëmelasting, welke ook de personeelstantiëmes als winstuitdeeling aanmerkt, doch sluit zich woordelijk aan bij de regeling, opgenomen in de Indische ordonnantie op de vennootschapsbelasting 1925 (art. 5, tweede lid, sub 5o. slot).

In afwijking, zoowel van de regeling voor de inkomstenbelasting (art. 7, derde lid) als de dividend- en tantiëmelasting (art. 5, derde lid, sub b), zullen voor de toepassing der vennootschapsbelasting betalingen aan leden of aandeelhouders voor geleverde goederen of verrichten arbeid, in zooverre deze de marktwaarde daarvan overtreffen, onder de winst worden begrepen. Deze bepaling zal vooral beteekenis hebben voor de landbouwcoöperaties.

De winst van overheidsbedrijven uitgeoefend door een rechtspersoon, waarvan uitsluitend publiekrechtelijke lichamen aandeelhouders of leden zijn, is vrijgesteld van de vennootschapsbelasting, welke vrijstelling aansluit op die, opgenomen in artikel 4, sub b, der wet op de Dividend- en Tantiëmelasting voor de uitdeelingen.

Tenslotte bepaalt het wetsontwerp, dat loon-, huur-, rente- en winstbelasting, zoowel als de vennootschapsbelasting zelve niet in mindering der winst gebracht kunnen worden. Mag hieruit a contrario worden afgeleid, dat de dividend- en tantiëmelasting wel als bedrijfslast voor de vennootschapsbelasting zal worden aanvaard?

Zoo ja, dan zou dit een afwijking beteekenen van de thans bij de dividend- en tantiëmelasting geldende regeling voor de z.g. winstplitsing, welke dient ter berekening der vrijstelling voor in Indië of het buitenland verkregen winst.

Afschrijvingen en reserveeringen.

Artikel 10, tweede lid, der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, zegt:

„Van de onzuivere opbrengst van een bedrijf of beroep worden bovendien afgetrokken de afschrijvingen op zaken, die voor de uitoefening van het bedrijf of beroep worden gebruikt, en de afschrijvingen op schuldvorderingen, een en ander volgens goed koopmansgebruik.”

terwijl artikel 11, laatste lid, bepaalt:

„Voorts is geen aftrek toegelaten ter zake van het vormen of vergrooten van een reservefonds. . . .”

Beide bepalingen, in haar samenhang, hebben geleid tot een jurisprudentie met betrekking tot de al of niet toelaatbaarheid van afschrijvingen en reserveeringen, welke in hoofdzaak als volgt is samen te vatten:

a. afschrijving is toegestaan wegens waardevermindering van bedrijfsmiddelen door slijtage, mede in verband met technische veroudering;

b. afschrijving is slechts toelaatbaar tot géén hooger bedrag dan het in de bedrijfsmiddelen geïnvesteerde kapitaal, waarbij geen rekening wordt gehouden met waardeverandering der productiemiddelen;

c. reserveeringen, in verband met te verwachten hogere aanschaffingskosten voor vervangende productiemiddelen worden op grond van artikel 11, laatste lid, niet in mindering toegelaten bij berekening der belastbare winst;

d. afschrijving in verband met de conjunctuur en de bedrijfsresultaten is fiscaal niet toelaatbaar;

e. afschrijving tot op één gulden, zooals veelal door goed-gefundeerde bedrijven toegepast, en op zichzelf niet in strijd met goed koopmansgebruik, is fiscaal niet aanvaardbaar, daar hierin een door artikel 11, laatste lid, niet toegelaten (geheime) reserveering is gelegen;

f. vorming van reserves tot dekking van risico's ten laste der winst is in het algemeen fiscaal ontoelaatbaar;

g. het geboekt zijn van afschrijvingen is geen voorwaarde voor de fiscale toelaatbaarheid.

De voorgestelde vennootschapsbelasting, hoewel in het algemeen de Wet op de Inkomstenbelasting volgende, geeft hier in tweërlei opzicht een afwijkende regeling, en wel:

a. door artikel 10, tweede lid der Wet op de Inkomstenbelasting niet van toepassing te verklaren ten aanzien van de afschrijvingen op „lichamelijke zaken, welke haar waarde uitsluitend of nagenoeg uitsluitend ontleenen aan het feit, dat zij voor de uitoefening van het bedrijf der vennootschap, vereeniging of maatschappij gebruikt worden of kunnen worden”, doch te bepalen, dat de door belastingplichtige op die zaken toegepaste afschrijvingen worden „aanvaard, voor zoover zij bedrijfseconomisch verantwoord zijn en zij de boekwaarde dier zaken niet te „boven gaan.”

b. door aftrek toe te laten ter zake van „het vormen of vergrooten van een reservefonds, dat noodig is tot dekking van risico's die plegen te worden verzekerd, doch die niet verzekerd zijn, ten hoogste tot het bedrag dat tot verzekering van die risico's bij „derden zou moeten zijn betaald.”

De bedoeling van de sub a. omschreven afwijking der Wet op de Inkomstenbelasting is eenigszins tegevoerd te komen aan den wensch van het bedrijfsleven om zijn vrijheid van afschrijving ook tegenover den fiscus na de invoering der vennootschapsbelasting te behouden. De voorgestelde bepaling geeft echter aanleiding tot verschillende bedenkingen.

Aan welke lichamelijke zaken, die haar waarde uitsluitend of nagenoeg uitsluitend ontleenen aan het feit, dat zij voor de uitoefening van het bedrijf van belastingplichtige gebruikt worden, is gedacht, blijkt uit de Memorie van Toelichting, die als voorbeeld noemt de machine-installatie van een fabriek, in tegenstelling tot b.v. het courante bedrijfspand van een kleinhandelaar, waarop artikel 10, tweede lid der Wet op de Inkomstenbelasting van toepassing zal zijn.

De beperking tot „lichamelijke” zaken lijkt mij onlogisch: er zijn ook rechten, welke alleen voor de uitoefening van een bepaald bedrijf waarde hebben.

Blijkens de formulering ziet de ontwerper van de wet een verschil in beteekenis tusschen de termen „goed koopmansgebruik” uit de Wet op de Inkomstenbelasting en de hier gebezigde „bedrijfseconomisch verantwoord”: op zichzelf bestaat echter m.i. tusschen deze termen geen te definiëren verschil. Wellicht is tegenover het „goed koopmansgebruik”, zooals dit door de jurisprudentie op de inkomstenbelasting, mede in verband met artikel 11, laatste lid, beperkt is opgevat, bij den term „bedrijfseconomisch verantwoord” te denken aan een afschrijving, die mede rekening houdt met de bedrijfsresultaten en daardoor de conjunctuurschommelingen voor het bedrijf ten deele compenseert, zooals deze door Prof. Dr. N. J. Polak is verdedigd in een artikel in „De Naamlooze Vennootschap” (September 1929). Dit ware dan echter in den tekst der wet duidelijker tot uitdrukking te brengen.

Een vraag blijft dan nog, in hoeverre de fiscus afschrijvingen tot op f 1.— zal aanvaarden, in verband met artikel 11, laatste lid der Wet op de Inkomstenbelasting, dat wel van toepassing zal blijven.

Zal ook artikel 11, eerste lid, der Wet op de Inkomstenbelasting niet beletten, dat b.v. het veelal gebruikelijke inééns ten laste der winst brengen van de kosten eener verbouwing van een fabriek, welke uitsluitend voor het betrokken bedrijf nut heeft, ook fiscaal wordt aanvaard?

De bepaling, dat de toegepaste afschrijvingen de boekwaarde der zaken niet te boven mogen gaan, zal, indien deze bepaling ook zal gelden bij de invoering der wet, leiden tot een ongewilde, en in ieder geval niet verdedigbare ongelijkheid, zooals uit onderstaand voorbeeld moge blijken.

Twee, overigens geheel gelijke, maatschappijen, waarvan de eene het niet voor uitdeeling beschikbare gedeelte der winst voor extra afschrijvingen heeft aangewend, zoodat haar activa voor f 1.— te boek staan, terwijl de andere vennootschap dat deel harer winst tot hetzelfde bedrag aan een reserve heeft toegevoegd, zullen fiscaal verschillend behandeld worden. Bij de berekening van de belastbare winst der eerste maatschappij komen geen afschrijvingen in mindering, terwijl de winst der tweede maatschappij met afschrijvingen wordt verminderd, alvorens van belastbare winst sprake zal zijn.

In het algemeen zullen maatschappijen enz., welke vóór de invoering der vennootschapsbelasting een zg. conservatieve balans- en dividendpolitiek hebben gevolgd — naar in de laatste jaren duidelijk is gebleken vaak tot groot voordeel der gemeenschap — door de voorgestelde regeling ten opzichte van den fiscus in ongunstiger positie komen dan lichamen, welke een in financieel opzicht minder conservatief beleid hebben gevoerd. Hiervoor is geen aanleiding.

Ook leidt het dubbele criterium voor de toelaatbaarheid der afschrijvingen „toegepast” en „bedrijfs-economisch verantwoord” tot benadeeling der belastingplichtigen, zooals duidelijk in de praktijk tot uitdrukking is gekomen bij de Indische „Herziene Ordonnantie op de inkomstenbelasting 1920”.

Bij de toepassing dezer ordonnantie werd b.v. het eene jaar het gedeelte der geboekte afschrijvingen, dat de volgens een fiscaal afschrijvingssysteem berekende afschrijvingen te boven ging, fiscaal niet aanvaard. Indien echter een ander jaar de boekafschrijvingen bleven beneden het bedrag, dat volgens hetzelfde fiscale afschrijvingssysteem geoorloofd zou zijn, werden toch slechts de geboekte afschrijvingen bij de aanslagregeling in aanmerking genomen.

Op deze wijze ondervonden belastingplichtigen blijvend nadeel van elke afwijking tusschen boekafschrijving en fiscaal afschrijvingssysteem, of korter gezegd, te hooge afschrijvingen werden wel verminderd, te lage afschrijvingen niet verhoogd.

De voorgestelde bepaling zou alleen aanvaardbaar zijn, indien fiscaal per 31 December 1938 eerst een reconstructie van de boekwaarde der activa zou plaatsvinden, en deze gereconstrueerde fiscale boekwaarde als uitgangspunt zou dienen voor de latere afschrijvingen. Mocht dit praktisch te bezwaarlijk zijn, dan zou althans aan belastingplichtigen de keuze gelaten moeten worden tusschen toepassing eener afschrijvingsregeling volgens de wet op de inkomstenbelasting, dan wel volgens de voor de vennootschapsbelasting voorgestelde bepalingen. In het laatste geval zouden bovendien toegepaste afschrijvingen, welke door den fiscus niet mochten zijn aanvaard, geacht moeten worden fiscaal niet te hebben plaatsgevonden, zoodat de betrokken bedragen alsnog in latere jaren in mindering der belastbare winst zouden kunnen komen.

Het in mindering der fiscale winst toelaten van bijdragen aan reserves tot dekking van risico's, die plegen te worden verzekerd, (zooals een Ongevallenreserve, Assurantie eigen risico bij scheepvaart-maatschappijen, enz.) strekt om ook in dit opzicht de belastingheffing bij de gebruiken van het bedrijfsleven aan te passen.

Oprichtingskosten en kosten van kapitaalsuitbreiding kunnen hetzij ineens in het jaar, waarin ze zijn gemaakt, hetzij over twee of meer jaren verdeeld, in mindering der winst worden gebracht: een regeling, welke zich volkomen bij het koopmansgebruik aanpast en welke de voorkeur verdient boven de regeling der Indische vennootschapsbelasting, die slechts afschrijving dezer kosten in tien gelijke jaarlijksche termijnen toelaat

Compensatie van verliezen met winsten van latere jaren.

Een eventueel voor de vennootschapsbelasting becijferd verlies kan bij de berekening der belastbare

winst met de winsten der vijf volgende jaren in compensatie worden gebracht. De mogelijkheid tot compensatie van verliezen met latere winsten is dus ruimer gesteld dan voor de inkomstenbelasting (artikel 17, 2e lid) en de Indische vennootschapsbelasting, bij welke belastingen slechts compensatie van verliezen met de winst van twee opevolgende jaren mogelijk is, welke compensatiemogelijkheid in de afgelopen jaren veelal te beperkt is gebleken.

Op te merken valt echter, dat een bepaling als artikel 52, 2e lid der Indische Ordonnantie op de Vennootschapsbelasting 1925 ontbreekt: in dit artikel werd bepaald, dat ook verliezen, geleden over de twee jaren aan de invoering der vennootschapsbelasting voorafgaande, voor compensatie in aanmerking kwamen. Opneming eener dergelijke bepaling in de wet is tegenover het bedrijfsleven alleszins billijk, nu vele vennootschappen zich nog niet ten volle van een reeks verliesjaren hebben kunnen herstellen.

(Bij de invoering van artikel 17, tweede lid der Wet op de Inkomstenbelasting werd als overgang slechts verrekening met het verlies van één voorafgaand jaar toegelaten.)

Bepalingen ter voorkoming van dubbele belasting.

Winst, verkregen in Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao of het buitenland, is voor de Nederlandsche vennootschapsbelasting niet belastbaar.

Uitkeeringen op aandeelen in vennootschappen, enz., welke zelve aan de vennootschapsbelasting zijn onderworpen, of op aandeelen in maatschappijen, enz., welke in Ned.-Indië, Suriname, Curaçao of het buitenland zijn gevestigd, worden eveneens ten volle in mindering der winst gebracht, mits deze aandeelen ten minste twaalf maanden en tevens gedurende het geheele tijdvak, waarover de winst wordt berekend, in het bezit van de belastingplichtige vennootschap, enz. zijn geweest.

Deze regeling is veel gunstiger voor winsten in Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao of het buitenland verkregen, en uitkeeringen op aandeelen in vennootschappen enz., aldaar gevestigd, dan die der dividend- en tantiëmebelasting, welke deze baten in beginsel slechts voor $\frac{2}{3}$ van belasting vrijstelt, terwijl de vrijstelling daarvoor bij de Indische vennootschapsbelasting in het bijzonder voor uitkeeringen op aandeelen nog véél beperkter is, ja praktisch in dat geval eigenlijk alleen geldt als de winst van het buitenlandsche lichaam reeds vrijwel ten volle in Indië is belast.

Indien de dividend- en tantiëmebelasting te zijner tijd wordt afgeschaft, zullen de internationale concerns van hun in het buitenland behaalde winst niets anders moeten betalen dan een winstbelasting van 2 pCt.

Bepalingen tegen het ontgaan der vennootschapsbelasting.

De wet tot bevordering van de richtige heffing der directe belastingen zal ook voor de vennootschapsbelasting gelden, zoodat met rechtshandelingen, welke slechts ten doel hebben de voor de vennootschapsbelasting belastbare winst te verminderen, door den fiscus geen rekening zal behoeven te worden gehouden.

Overigens acht de Minister, blijkens de Memorie van Toelichting, een bijzondere regeling tegen het drukken der winst door verkapte uitdeelingen aan aandeelhouders, enz. in den vorm van te hooge salarissen, huur, rente, leveringen tegen te hoogen prijs, enz. overbodig, daar z.i. de ontwikkeling der jurisprudentie ten aanzien van de dividend- en tantiëmebelasting en inkomstenbelasting daartegen voldoende waarborgen biedt. Opneming van een bepaling, als artikel vijf, tweede lid sub 3o. der Indische Ordonnantie op de Vennootschapsbelasting 1925 wordt niet voorgesteld. Dit artikel bepaalt, dat geen aftrek is toegelaten voor renten van opgenomen gelden en vergoedingen voor ten gebruik of verbruik afgestane zaken, wanneer op grond van bijzondere verhoudin-

gen of om andere redenen moet worden aangenomen, dat deze abnormaal of abnormaal hoog zijn.

De Minister is van oordeel, dat van een dergelijke opsomming in de wet bij haar toepassing door den fiscus wellicht meer bezwaar dan voordeel zal worden ondervonden.

Verder dient de aandacht nog te worden gevestigd op de bepaling, dat, indien de plaats van vestiging enz. buiten Nederland wordt overgebracht, de winst der vennootschap wordt berekend, alsof zij op den dag daaraan voorafgaande op normale wijze ware geliquideerd. De fictieve liquidatiewinst zal dan op deze wijze nog door de vennootschapsbelasting worden getroffen, hetgeen vooral in verband met de grootere vrijheid van afschrijving bij de vennootschapsbelasting aan belastingplichtigen gelaten, van beteekenis is. Immers, hierdoor zal bij liquidatie nog een winst, ontstaan door vroegere te hooge afschrijvingen, kunnen blijken aanwezig te zijn. In geval reeds voor de invoering der vennootschapsbelasting op de bepaling, dat, indien de plaats van vestiging zal deze regeling onbillijk kunnen werken.

Vergelijking vennootschapsbelasting met de winstbelasting voor de aan de vennootschapsbelasting onderworpen lichamen.

De winstbelasting ad 2 pCt., welke de Regeering voorstelt met ingang van 1 Januari 1940 te doen heffen, sluit zich voor de aan de vennootschapsbelasting onderworpen naamloze vennootschappen, onz. vrijwel bij de vennootschapsbelasting aan. De belangrijkste afwijkingen zijn:

a. winsten, welke geacht kunnen worden in Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao of het buitenland te zijn verkregen, zijn wel van de heffing der vennootschapsbelasting ad 8 pCt. vrijgesteld, doch aan de winstbelasting ad 2 pCt. onderworpen. Hier is bij de winstbelasting een onvoldoend gemotiveerd verschil tusschen de mede aan vennootschapsbelasting onderworpen lichamen, en de overige belastingplichtigen, die terzake van in Ned.-Indië, Suriname of Curaçao aan inkomstenbelasting onderworpen inkomsten of winst in Nederland van de winstbelasting zijn vrijgesteld;

b. uitkeeringen, ontvangen op aandeelen in vennootschappen, in Ned.-Indië, Suriname, Curaçao of het buitenland gevestigd, welke voor de vennootschapsbelasting in mindering der belastbare winst worden gebracht, zijn wel aan de winstbelasting onderworpen;

c. de vrijstelling van vennootschapsbelasting voor uitkeeringen, ontvangen op aandeelen in andere aan deze belasting onderworpen vennootschappen, is op het voetspoor der dividend- en tantiëmebelasting aan zekere beperkingen (bezit gedurende tenminste 12 maanden en tevens gedurende het geheele tijdvak, waarover de winst wordt berekend) onderworpen, terwijl deze vrijstelling voor de winstbelasting onbeperkt is;

d. betalingen aan leden of aandeelhouders, voor geleverde goederen of verrichten arbeid, kunnen voor de vennootschapsbelasting slechts in mindering der winst worden gebracht, voorzover zij de marktwaarde niet te boven gaan, terwijl voor de winstbelasting, (evenmin als voor de dividend- en tantiëmebelasting) te dezer zake een correctie zal worden angebracht.

Tenslotte zij nog vermeld, dat de Regeering in de Memorie van Toelichting mededeelt, dat de dividend- en tantiëmebelasting naar haar meening binnen afzienbaren tijd zal moeten worden afgeschaft, met gelijktijdige verhoging van het percentage der vennootschapsbelasting.

Als bezwaar tegen directe afschaffing der dividend- en tantiëmebelasting wordt aangevoerd, dat alsdan de oude reserves belastingvrij zouden kunnen worden uitgekeerd, doch dit is geen voldoende argument om de dividend- en tantiëmebelasting naast de vennootschapsbelasting te handhaven.

Mr. A. J. OUDHEUSDEN.

DE WIJZIGING IN DE PERSONEELE BELASTING EN ENKELE INVOERRECHTEN EN ACCIJNZEN BESCHOUWD IN HAAR BETEKENIS VOOR ENKELE TAKKEN VAN BEDRIJF.

Het café- en restaurantbedrijf, brouwerijen en distilleerderijen.

Voor de hierbovengenoemde bedrijven stelt de Regeering het volgende voor:

a. vrijstelling van personeele belasting voor hotels, café's en restaurants,

b. verlaging van den gedistilleerdaccijns met 31.8 pCt.,

c. verlaging van den bieraccijns met 60 pCt.

Het fiscale optimum voor de accijnzen op bier en gedistilleerd is sinds langen tijd overschreden. De Regeering erkende dit reeds in 1935. Tevoren was al gepoogd den druk der personeele belasting voor de koffiehuisen te verlichten, evenwel zonder veel resultaat. Inmiddels werd het cafébedrijf noodlijdend, reendeerden de distilleerderijen slecht en werd ook het van oorsprong relatief sterke brouwerijbedrijf aange-tast. De late maatregelen, die thans worden voorgesteld, hebben daarom terecht een ingrijpend karakter. Voor een deel komen deze maatregelen ook ten nutte van den fiscus. Met name is accijnsverlaging het eenige afdoende middel tegen de clandestiene productie en invoer van gedistilleerd, waarvan de hoeveelheid getaxeerd wordt op 5 tot 20 pCt. van het legaal veraccijnsde kwantum.

De voorgestelde verlaging van lasten zal in het algemeen ten volle aan den consument ten goede komen. Daarenboven kan men op grond der economische verhoudingen verwachten, dat het bedrijf een nog verder gaande prijsverlaging zal toepassen. De hier te bespreken vraag naar de beteekenis van de wetsvoorstellen voor de betrokken bedrijven luidt dus: zullen de bedrijven met een dergelijke handelwijze gebaat zijn.

Hierbij moet voorop gesteld worden, dat deze bedrijven speciaal getroffen zullen worden door de gevolgen van de nieuwe belastingen. Blijkens de budgetstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek geeft een arbeider ruim 2 pCt. van zijn inkomen uit voor dranken en cafébezoek, daarnaast pl.m. 5 pCt. voor andere ontspanningen en genotsartikelen (rooken) of tezamen pl.m. 7 pCt. De loonbelasting zal waarschijnlijk juist deze uitgaven doen verminderen. De hier besproken bedrijven moeten met dezen factor zeker rekening houden.

De invloed der voorgestelde verlagingen zal voor den detailhandel verschillend zijn naar den aard der onderneming: groter café-restaurant, kleiner koffiehuis, slijterij of winkel. Voor de grootere zaken zal het vervallen der personeele belasting het belangrijkste zijn, voor andere koffiehuisen weer de accijnsverlaging. Toch kan men trachten in doorsnee de eventuele resultaten ten aanzien van bier en jenever te taxeerden. In 1938 werd per hoofd gemiddeld het volgende uitgegeven voor:

	accijns	overige prijs	totaal
bier	f 0.96	f 5.70	f 6.66
gedistilleerd	„ 3.21	„ 5.63	„ 8.84
	f 4.17	f 11.33	f 15.50

Volgens het wetsontwerp wordt de bieraccijns in deze tabel verlaagd met 60 pCt. tot f 0.38 en de gedistilleerdaccijns met 31.8 pCt. tot f 2.19, tezamen f 2.57. Verder vervalt de personeele belasting voor café's e.d.; daarvan kan men het bedrag uit de memorie van toelichting afleiden en stellen op f 5.000.000 per jaar (pl.m. f 200 gemiddeld per café). Gesteld, dat dit voor de helft bier en jenever betreft, dan komt dit per hoofd neer op f 0.30, waarmee dus de hierboven genoemde „overige prijs" verminderd wordt

tot f 11.03. Dit laatste bedrag komt dan in aanmerking voor verlaging van de zijde van het bedrijf in al zijn geledingen. In de memorie van toelichting wordt als zoodanig een verlaging van bijna 20 pCt. gesuggereerd; volledigheidshalve kan men hiernaast ook een verlaging van 10 pCt. bezien.

De vorenstaande tabel wordt dan voor bier en gedistilleerd tezamen:

Bedrijfsopoffering	Accijns	Overige prijs	Totale prijs	Consumenten-voordeel
10 %	f 2.57	f 9.93	f 12.50	± 20 %
20 %	f 2.57	f 8.83	f 11.40	± 26 %

De elasticiteit van de vraag naar gedistilleerd werd in de „Nederlandsche Conjunctuur” van Mei 1938 berekend op 1.1. Indien men dit cijfer ook voor bier mag aannemen, dan zal een daling der detailprijzen voor bier en jenever door elkaar opleveren:

prijzverlaging	omzetstijging
20 %	28 %
26 %	39 %

Dit zou de consumptie brengen op het niveau van 1933 resp. van 1932. Voor het gedistilleerd komt hier nog de tegenwoordige clandestiene hoeveelheid bij, hetgeen alleen het statistisch zichtbare, doch niet het werkelijke verbruik vermeerderd. De hier berekende resultaten zijn iets lager dan de verwachtingen, welke in de memorie van toelichting tot uiting zijn gebracht.

De genoemde prijsverlagingen zijn van dezelfde orde als de daling sedert 1930 van de kleinhandels-prijzen in het algemeen. Wegens den accijnsfactor kon die algemeene daling door het bier en de jenever niet gevolgd worden. Indien de café's en andere kleinhandelaren een evenredig deel in de prijsverlaging bijdragen, kunnen zij blijkens het voorgaande hun prijsopoffering ten volle inhalen. Hierbij is uiteraard afgezien van den invloed, welken andere factoren dan de prijs op den omzet hebben; van die factoren werden reeds de nieuwe belastingen genoemd als oorzaak van vermindering der consumptie.

De gevolgen van het wetsontwerp voor de distilleerderijen zijn te vergelijken met die voor den kleinhandel. Alleen treedt hier nog meer het belang op den voorgrond, dat na de accijnsverlaging de tegenwoordige hoeveelheid clandestien gedistilleerd vrijwel geheel zal vallen binnen de productie der bonafide distilleerderijen. Voor dit bedrijf valt de ingangsdatum der verlaging op 1 Januari overigens niet gunstig, omdat dan December met zijn grootere vraag naar gedistilleerd voorbij is. Verder zal de beperkte restitutie-regeling op de voorraden (speciaal bij den kleinhandel) in den overgangstijd een zekere stagnatie veroorzaken.

Zoowel voor de distilleerderijen als voor de brouwerijen is het noodzakelijk los te komen van het productie-niveau der laatste jaren. Dit ligt op ongeveer de helft van het peil van 1930 en daarmee op pl.m. 50 pCt. der capaciteit. Dit laatste is vooral voor het kapitaalintensieve brouwerijbedrijf zeer nadeelig.

Ter toelichting dienen de volgende consumptie-cijfers in liters per jaar en per hoofd, volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek; het gedistilleerd is hierbij herleid tot een gehalte van 50 pCt. met inbegrip van veraccijnsd reuk- en toiletwater.

	bier	gedistilleerd
1900	42	8.23
1910	38	5.21
1920	17.5	5.16
1925	25.2	2.20
1930	27.5	2.62
1935	15.3	1.56
1938	14.8	1.54

Voor de brouwerijen is de zaak meer gecompliceerd dan voor de distillateurs. Dit blijkt ook uit de memorie van toelichting, die voor het bier grootere opofferingen van het bedrijf verlangt dan voor het gedistilleerd.

In die memorie wordt voorop gesteld, dat de prijs per glas voor zwaar bier en voor jenever thans in de volkszaken gelijk zijn en dat de jeneverprijs niet met een grooter bedrag verlaagd mag worden dan de bierprijs, ten einde een ongewenschte verschuiving van het gebruik van bier naar dat van sterken drank te voorkomen. Aangezien de accijns in den jeneverprijs een grooteren factor uitmaakt dan in den bierprijs, is de accijnsverlaging voor bier dan ook op een hooger percentage gesteld dan die voor gedistilleerd. Het wetsontwerp brengt ten deze evenwel geen volstreekte gelijkheid; de accijnsverlaging bedraagt namelijk voor jenever pl.m. 11.4 pCt. van den prijs per glas en voor bier pl.m. 8.1 pCt. Om een gelijke prijsdaling voor beide producten te bereiken, zou het bedrijf dientengevolge jaarlijks bijna f 2 miljoen meer op den bierprijs moeten laten vallen dan op den jeneverprijs. Dit probleem is niet alleen moeilijk voor de brouwerijen en het café-bedrijf, maar heeft ook een sociaal interesse in verband met de consumptieverhoudingen.

Een soortgelijke vraag doet zich in den overgangstijd voor, omdat volgens het ontwerp de accijnsverlaging voor bier pas drie maanden later effect zal hebben dan voor jenever. Dit komt, omdat de bieraccijns evenals de gedistilleerdaccijns ongeveer wordt betaald, wanneer het product in consumptie gebracht wordt; het verschil is, dat de bieraccijns reeds drie maanden tevoren, namelijk bij het begin van het productieproces, wordt vastgesteld. Het wetsvoorstel voorziet echter niet in een reductie van den accijns op den productie-voorraad der brouwerijen, zooals wel wordt voorgesteld voor de distilleerderijen der 2e klasse. Tijdens de eerste drie maanden na de accijnsverlaging ligt zoodoende op het bier een extra-last van ruim f 1 miljoen.

Het wetsontwerp legt verder min of meer terloops nog een blijvend last op de brouwerijen door een herziening van de methode van de accijnsvaststelling. Daardoor wordt de accijnsverlaging in feite teruggebracht van 60 tot 59 pCt.; dit maakt voorshands een verschil uit van bijna f 40.000.— per jaar. Het invoerrecht op bier wordt eveneens verlaagd, hetgeen aan het buitenlandsche product een voorsprong van eenige procenten van den groothandelsprijs zal verschaffen.

Ondanks de moeilijkheden, welke blijkens het voorgaande op sommige punten bestaan, is de slotconclusie, dat de voorgestelde verlagingen voor de hier besproken bedrijven van vitaal belang zijn en bovendien ten goede zullen komen aan de vele andere industrieën, die haar producten leveren voor de inrichting en de exploitatie der café's en restaurants.

H. IVENS.

Het motorwegverkeer.

Bij het den 3en Mei 1.1. door den Minister van Financiën ingediende Wetsontwerp tot heffing van een nationale inkomsten- en winstbelasting en wijziging van eenige belastingwetten is ook de personeele belasting aan een herziening onderworpen. Werd deze belasting, ingevolge art. 1 der wet, tot dusverre geheven naar een zevental grondslagen, resp.: 1e huurwaarde, 2e mobilair, 3e dienstboden, 4e paarden, 5e motorrijtuigen, 6e pleziervaartuigen, 7e biljarten, indien het thans aanhangige voorstel tot wet wordt verheven, zullen, met ingang van het belastingjaar 1940 (voor de personeele belasting begint, ingevolge art. 35, het belastingjaar met 1 Januari en eindigt met 31 December) de grondslagen tot de eerste drie genoemde worden beperkt.

De heffing volgens den vijfden grondslag: „De belasting wordt geheven wegens het houden, hier te lande, van motorrijtuigen”, zal daarmee komen te vervallen; een wensch, herhaaldelijk in kringen van het autorijgend gedeelte der Nederlandsche bevolking tot uiting gebracht, zal hiermede worden vervuld. De

Algemeene Nederlandsche Verkeersfederatie, die aan de druk van de personeele belasting op motorrijtuigen in 1936 een speciale studie wijdde, concludeerde daarin, na opsomming van talrijke bezwaren: „Objectieve beschouwing van deze grieven moet tot de conclusie leiden, dat er inderdaad gegronde redenen zijn om de personeele belasting op motorrijtuigen misplaatst te noemen” Herhaaldelijk is ook door andere verkeersorganisaties, als de Koninklijke Nederlandsche Automobiel Club en den Koninklijken Nederlandschen Toeristenbond A.N.W.B., de wenschelijkheid van afschaffing dezer heffing betoogd. Het ontstaan en de werking dezer heffing, voor een goed begrip van het onderstaande gewenscht, mogen kort worden geresumeerd.

In de wet op de personeele belasting, in 1896 ingevoerd, treft men den heffingsgrondslag „motorrijtuigen” niet aan. Eerst in 1908, toen de automobiel meer en meer het ruitwielpaard ging verdringen, werd een voorstel tot heffing volgens dezen grondslag ahangig gemaakt. Door den Minister van Financiën werd het voorstel o.m. op den grond gemotiveerd, „dat het houden van een automobielrijtuig moet gaan vergoeden hetgeen dientengevolge de vermindering in opbrengst van de paardenbelasting ons zoo zoetjes aan begint te ontnemen.” Daarnaast lag het in de bedoeling de automobiel als een „duur luxe-artikel” te treffen in den vorm eener verteringsbelasting. Bij de beschouwingen, hoewel in ander verband, werd als gemiddelde jaarlijksche exploitatiekosten van een automobiel een bedrag ad *f* 4.500.— genoemd, de aanschaffingskosten werden op *f* 10.000.— gesteld.

In April 1909 werden de motorrijtuigen als afzonderlijken grondslag in de wet opgenomen; als basis voor de heffing der belasting diende aanvankelijk het aantal paardekrachten van den motor, sedert een wetswijziging van 1920 geldt als zoodanig de waarde.

Was in 1909, toen slechts 1547 autos in de personeele belasting werden aangeslagen, dit motorvoertuig stellig als een voorwerp van luxe te beschouwen, dat op aanmerkelijken welstand van den houder kon wijzen, sedert is het karakter daarvan, en dus het karakter van de belasting, wel zeer veranderd. De auto heeft zich een plaats van de grootste beteekenis in het maatschappelijk leven verworven, is tot een even onmisbaar element daarvan geworden als de telefoon, de waterleiding enz. Zij werd een onmisbaar middel tot beroepsuitoefening voor medici, zakenlieden en handelsreizigers; voor bewoners van afgelegen gebieden van ons vaderland, niet door het spoor- of tramwegnet verbonden, werd zij een bij uitstek gemakkelijk verkeersmiddel voor verbinding met de grootere steden, de centra van cultuur en ontspanning. Het accres van het aantal motorrijtuigen, ingericht voor personenvervoer — per 1 Augustus 1938 omvattende 94.000 personenmotorrijtuigen en 4.088 autobussen — is hiervan wel een duidelijk bewijs. Het karakter van uiterlijk teeken van welstand is daarmede geheel verloren gegaan; een verteringsbelasting op motorrijtuigen werd daarmede volkomen misplaatst.

Daarenboven gaf in de practijk de toepassing van de wet tot talloze moeilijkheden aanleiding. De wet toch somt een aantal motorrijtuigen op, waarvan geen belasting wordt geheven, o.m. van automobielen gehouden door publiekrechtelijke lichamen, idem ingericht voor goederen- en ziekenvervoer en idem behoorende tot den handelsvoorraad van fabrikant of handelaar. Voor een volgende groep, „die uitsluitend of nagenoeg uitsluitend” voor het beroep of bedrijf van den belastingplichtige, b.v. medici, handelsreizigers, enz. worden gebezigd, wordt een halve belasting geheven, terwijl daarnaast voor motorrijtuigen, uitsluitend of nagenoeg uitsluitend gebezigd in het bedrijf van verhuurder van motorrijtuigen of ondernemer van personenvervoer, de belasting tot een vierde geheven wordt. Het is nu in het bijzonder de interpretatie van het begrip „uitsluitend of nagenoeg uitsluitend”, voor de groep waarvan de belasting tot de helft werd verminderd, die tot een uitvoerige fiscale jurisprudentie heeft geleid.

tend”, voor de groep waarvan de belasting tot de helft werd verminderd, die tot een uitvoerige fiscale jurisprudentie heeft geleid.

Als voorbeeld zij hier slechts vermeld een geval te Amsterdam, waarbij een belasting-autoriteit de vermindering van 50 pCt. niet meer wilde toestaan, omdat een medicus zijn auto bij het Concertgebouw had geparkeerd. De strijd tusschen den fiscus en den belastingplichtige werd daarop tot voor den Hoogen Raad uitgevochten; dit rechtscollege besliste, dat de auto daar voor de practijk geparkeerd stond, terwijl de medicus voor zijn genoegens binnen was. Daarentegen besliste de Hooge Raad, dat bij het gebruik van een auto over 500 km, verdeeld over tien dagen, voor privé-doeleinden, de heffing van de belasting naar de helft reeds werd uitgesloten.

Ook de differentiatie in belastingdruk voor eenzelfde type auto in verschillende gemeenten des lands, nadat bij wetswijziging met ingang van 1 Januari 1931 de gemeente ten aanzien van het bedrag van heffing en opcenten een zeer groote mate van vrijheid was verleend, vormde een ernstige grief tegen de vigeerende toepassing der personeele belasting op motorrijtuigen.

Ter illustratie eenige cijfers; voor eenige gemeenten bedroeg de hoofdsom der personeele belasting voor een auto van *f* 4.000.— respect. *f* 85.—, *f* 170.—, *f* 221.—, *f* 153.—, *f* 159.—, *f* 195.50, *f* 255.—, *f* 136.—, *f* 216.50 enz.; daarop werden in allerlei variaties nog opcenten geheven, zelfs tot 300. Als voorbeeld voor een auto van *f* 2.000.— kunnen de volgende cijfers dienen, respect. *f* 75.—, *f* 60.—, *f* 104.—, *f* 88.—, *f* 80.—, *f* 72.—, *f* 120.—, *f* 112.—, *f* 102.— enz., eveneens met opcenten van 300 en minder.

Tenslotte gaven in meerdere gevallen verschillen in de waardeering van het motorrijtuig door den eigenaar en den belastingambtenaar tot wrijving aanleiding.

Het zijn de hiervoor kortweg geschetste omstandigheden geweest, die, als thans door den Minister van Financiën in zijn Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp wordt erkend, abnormaal remmend op de aanschaffing van een auto hebben ingewerkt. Met betrekking tot het aantal automobielen per 1000 inwoners in een aantal landen, neemt Nederland van de Europeesche Staten in dit opzicht eerst de elfde plaats in. Vergeleken met België, Denemarken, Duitschland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Ierland, Luxemburg en Zweden, komt Nederland op de laatste plaats. Door het wegnemen van de belemmerende factoren, uit de heffing van de personeele belasting voortvloeiende, mag redelijkerwijze een vermeerdering van het aantal auto's worden verwacht — aldus de Minister —, waarvan weer het gevolg zal zijn, dat de werkgelegenheid in bedrijven of beroepen, die met het autoverkeer maar eenigszins in verband staan, wordt verruimd. Reeds deze gunstige economische gevolgen kunnen de afschaffing van den grondslag motorrijtuigen rechtvaardigen. Had de financieele bewindsman met dezen maatregel volstaan, ongetwijfeld was er alsdan voor de automobielbezitters reden tot groote tevredenheid geweest.

Dit is echter niet geschied; in een tijd, waarin 's Lands budget, tengevolge van bijzondere uitgaven ter bestrijding van de werkloosheid en ten behoeve van defensie, een groote stijging der uitgaven vertoont, kan zulks bezwaarlijk worden verwacht. De afschaffing toch van den vijfden grondslag, i.c. motorrijtuigen, der personeele belasting, zal een beduidende vermindering van opbrengsten met zich brengen, waarvoor elders compensatie moet worden gezocht. Voor 1937 bedroeg de opbrengst van dezen grondslag circa *f* 5.000.000.—, waarvan *f* 1.700.000.— in hoofdsom en *f* 3.300.000.— naar de opcenten.

Mag van de afschaffing van den vijfden grondslag een vermeerdering van het aantal personenauto's en motorrijwielen worden verwacht, — aldus het betoog

van den Minister —, uiteraard treedt deze vermeerdering slechts geleidelijk in. Aannemende, dat het aantal zoodanige voertuigen binnen afzienbaren tijd met 10 pCt. toeneemt, zal dientengevolge, zonder dat verder eenige maatregel wordt genomen, de opbrengst van verschillende belastingen vermeerderen, en wel: de motorrijtuigenbelasting met f 1.140.000.—, de benzinebelasting met f 1.600.000.— en het invoerrecht op auto's met f 400.000.—, samen f 3.140.000.—. Van het bedrag ad f 5.000.000.—, dat de afschaffing van de personeele belasting volgens den vijfden grondslag zal kosten, blijft dan nog f 1.860.000.— ongedekt. Billijk wordt het geacht dit bedrag zoo veel mogelijk te verhalen op degenen, die van den voorgestelden maatregel profijt hebben, d.w.z. op hen, die motorrijtuigen gebruiken, die thans aan de heffing van de personeele belasting zijn onderworpen. Voorgesteld wordt daartoe, ten behoeve van de algemeene middelen, het tarief van de motorrijtuigenbelasting, door heffing van 12½ opcenten te verhoogen, hetgeen voor een personenauto een verhooging van f 8.— op f 9.— per 100 kg beteekent. Hieruit wordt een hogere opbrengst van f 1.660.000.— verwacht, zoodat alsdan nog f 200.000 ongedekt blijft; een betrekkelijk gering te achten bedrag, dat geen beletsel behoeft te vormen om tot den voorgestelden maatregel over te gaan. Daarenboven, becijferingen toonden aan, dat indien het verwachte accres van motorrijtuigen van 10 pCt. tot 11 pCt. zou stijgen, het bedoelde tekort reeds in een overschot zou verkeerden.

Thans blijft nog de vraag te beantwoorden, welke verwachtingen mag men van de voorgestelde veranderingen voor de toekomst koesteren?

Is het stellen van een prognose steeds moeilijk, in het bijzonder geldt dit in het onderhavige geval, nu een belastingheffing, waarbij dan nog, als hiervoor uiteengezet, verschillende categorieën waren te onderscheiden, gebaseerd op de waarde, wordt vervangen door een voor allen gelijkelijk geldende belastingheffing naar den objectieven grondslag van het gewicht. Achtereenvolgens zal voor de verschillende groepen, i.e. de categorieën thans respect. ten volle, voor de helft en voor een vierde personeele belasting betalende, de verwachte invloed worden nagegaan.

De eerste groep, het volle aandeel in de heffing volgens den vijfden grondslag betalende, wordt gevormd door hen, die uitsluitend voor genoeg, uit luxe, een auto, respect. motorrijwiel, houden, alsmede door een belangrijke categorie van personen, die hun auto, behalve voor beroepsuitoefening, tevens voor privé doeleinden benutten. Het is in het bijzonder in deze groep, dat, voornamelijk voor het eerstgenoemde onderdeel, een uitbreiding van het aantal motorrijtuigen kan worden tegemoetgezien, vooral nu zich, als auto voor genoeg, voor sportieve doeleinden, enz. het lichte type auto, met een gewicht variërende van 750—1250 kg, een prominente plaats heeft weten te verzekeren. Velen van deze groep gebruiken daarenboven hun voertuig slechts een gedeelte van het jaar, vnl. in het voorjaar en de zomermaanden. Toch moest daarvoor steeds ten volle, over een geheel jaar, personeele belasting worden betaald; bij de thans voorgestelde regeling zullen personen van deze groep, in verband met de regeling van art. 4 van de motorrijtuigenbelastingwet, telkens voor een kwartaal hun belasting kunnen voldoen. Wordt het motorrijtuig, b.v. tijdens de herfst- en wintermaanden, niet meer gebruikt, dan drukt daarop alsdan geen heffing. Deze omstandigheid zal ongetwijfeld velen spoediger dan voorheen tot aanschaffing van een wagen doen besluiten.

Ook ten aanzien van de tweede groep, thans de halve belasting betalende, kan, hoewel in bescheidener omvang, een overeenkomstige verwachting worden gekoesterd. De medicus, zakenman, enz. bij aanneming van het wetsontwerp de zekerheid bezittende, dat hij niet meer door den fiscus wordt belaagd, indien hij

zijn auto, behalve voor beroep of bedrijf, mede voor vacantiegenogens, schouwburgbezoek, enz. benut, zal, mocht hij tot dusverre ten aanzien van een auto hebben gewaagd, allicht eerder besluiten tot aanschaffing over te gaan. Ook voor deze groep is, zij het ook in mindere mate dan voor die van de uitsluitend-voor-genoegen-rijders, een stimulerende invloed te verwachten.

De derde groep, naar het kwart-tarief belast, is van een min of meer heterogene samenstelling; hiertoe zijn toch te rekenen de houders van respect. taxi's, huurauto's en autobussen. Hiervan beschikken de taxi-bedrijven, met vaste standplaats-vergunningen, in een min of meer geprivilegeerde positie verkeerende, voor het stationneerend gedeelte van hun bedrijf minder aan concurrentie blootgesteld, in het algemeen over een wat ouder wagenpark. De waarde daarvan, en bijgevolg de één-vierde heffing voor de personeele belasting, is daardoor niet hoog; voor deze groep kan de aanhangige belastingwijziging, waarbij voortaan uitsluitend het gewicht der wagens als grondslag zal dienen, een financieel nadeel met zich brengen. Voor de huur-auto's, de z.g. garage-taxi-bedrijven, die rekening houdende met de wenschen van hun cliëntèle, hun wagens na twee à drie jaren vernieuwen, daardoor als regel over voertuigen van hooger waarde beschikken, m.a.w. een hooger bedrag aan personeele belasting betalen, kan daarentegen aanneming van het wetsontwerp een besparing op de exploitatie-uitgaven beteekenen. Nog moeilijker dan voor de taxi- en huurautobedrijven is het een voorspelling te doen ten aanzien van den invloed, dien de a.s. belastingwijziging op het autobusbedrijf zal uitoefenen. Het ruim 4000 bussen tellende wagenpark toch vertoont, hoewel de bussen met respect. 20 t/m. 24 en die met 25 t/m. 29 zitplaatsen meer dan de helft vormen, groote onderlinge verschillen in leeftijd, gewicht, enz. der wagens. De invloed zal hier, nog meer dan voor de taxi's en huurauto's, van bedrijf tot bedrijf groote verschillen kunnen vertoonen. Dat voor de thans besproken groep, als geheel, tot dusver een vierde der heffing in de personeele belasting betalende, de verandering van belasting tot eenige beduidende uitbreiding van het wagenpark zal leiden, is niet te verwachten.

Een gedeelte dezer laatste groep, — hierop valt nog te wijzen —, kan daarentegen door de wijziging ernstig worden getroffen, nl. de autobussen voortbewogen op andere wijze dan door een uitsluitend aan benzine ontleende kracht, d.z. de bussen van een dieselmotor voorzien. Ingevolge een in April l.l. aangebrachte wijziging in de motorrijtuigenbelastingwet wordt toch voor deze autobussen, — hetzelfde geldt ook voor de diesel-auto's —, het bedrag wegens motorrijtuigenbelasting verschuldigd geleidelijk — door heffing van respect. het ⅘, het ¾ en het ⅔ gedeelte in achtereenvolgende jaren — verdubbeld. Motorrijtuigen, door dieselmotoren voortbewogen, zullen daardoor voortaan nog zwaarder, dan in April de bedoeling was door dezen belastingdruk worden getroffen; een technische evolutie, die groote perspectieven opende, zal thans wellicht door fiscale overwegingen worden belemmerd.

Het vorenstaande tenslotte resumeerende, is ten aanzien van de voorgestelde belastingwijziging het volgende te concluderen. Voor een zeer beperkte groep, nl. die der rijders voor genoeg, kan de nieuwe regeling een stimulans vormen tot aanschaffing van een auto; voor de grootste groep, die der rijders voor beroep of bedrijf, de taxi's en huurauto's, is voorspelling van den invloed bezwaarlijk; voor motorrijtuigen, voortbewogen door dieseltractie, is zij een verzwarend van lasten.

Reden tot uitbundige vreugde voor het autorijgend gedeelte van Nederland is alzoo in het nieuwe wetsontwerp niet gelegen. Nu zeer kortgeleden door een subcommissie, voor de kosten van den weg, van de Centrale Commissie van Advies en Bijstand voor het

Verkeersfonds, de z.g. Commissie De Vries, onomwonden werd aangetoond, welke zware lasten het motorwegverkeer drukken en onomstootelijk is bewezen, dat dit meer opbrengt dan zijn rechtmatig aandeel in de kosten van den weg, had een algeheele afschaffing van den grondslag motorrijtuigen voor de personeele belasting, zonder hiertegenover 12½ procenten op de motorrijtuigenbelasting te stellen, een royaler gebaar van de Regeering beteekend. Rekening houdende met de conclusies van bedoelde subcommissie is de thans voorgestelde heffing van procenten op de motorrijtuigenbelasting onaanvaardbaar te achten; op verwerping van dit onderdeel van het wetsontwerp kan dan ook niet krachtig genoeg worden aangedrongen. Mocht dit, in verband met 's Lands precieuren financiëlen toestand vooralsnog niet kunnen geschieden, dan dient evenwel in één opzicht klaarheid te worden gebracht. De heffing van 12½ procenten op de motorrijtuigenbelasting is thans noodig ter overbrugging van een tekort; ligt het in de bedoeling van den Minister van Financiën, indien het autopark voor personenvervoer een beduidend accres boven de 10 pCt. zal vertoonen, daardoor de inkomsten uit motorrijtuigenbelasting, benzinebelasting en invoerrecht beduidend zullen stijgen, de thans te heffen procenten weder af te schaffen? Wenschelijk is het, dat bij behandeling van het wetsontwerp op deze vraag een duidelijk antwoord wordt gegeven.

Dr. J. STROOMBERG.

Het winkelbedrijf.

Ten aanzien van het Winkelbedrijf in het algemeen moet als het belangrijkste punt van het nieuwe belastingontwerp ongetwijfeld beschouwd worden art. 4, waarin sub letter C. wordt bepaald, dat met ingang van het belastingjaar 1940, in art. 4 van de Personeele Belasting (de vrijstellingen), o.m. zullen worden opgenomen „winkels of lokalen tot uitstalling”. Daarmede komt dus de Personeele Belasting voor winkels geheel te vervallen. Langdurig is de strijd geweest, welken de winkelstand (in het bijzonder de georganiseerde middenstand) ten aanzien van deze zaak heeft gestreden, doch gezegd mag worden, dat met de thans voorgestelde wijzigingen de vele beloften, door de regeering in den loop der tijden gedaan, zijn ingelost, en dat aan de, in dit opzicht, gekoesterde wenschen, ruimschoots is voldaan.

Weliswaar waren reeds vroeger, toen, naarmate de welvaart daalde, de druk van een zoo weinig conjunctuurgevoelige belasting als de personeele — gebonden aan de huurwaarde — nu eenmaal is, steeds grooter werd, maatregelen getroffen om dezen druk te verlichten door voor winkels slechts een pauschalbedrag van ⅓ van de werkelijke huurwaarde te belasten, dit neemt niet weg, dat deze fiscale last op het bedrijf nog altijd als moeilijk verdedigbaar en onbillijk werd aangevoeld. Vele waren dan ook de argumenten, die voor de afschaffing ervan werden te berde gebracht.

In de eerste plaats was daar al de principieele onjuistheid van het heffen van een *verteringsbelasting* van het *productief* gebruik van den grondslag huurwaarde, zooals dat bij winkels, kantoren, lokalen tot uitstalling, e.d. toch geschiedde. Een verteringsbelasting brengt nu eenmaal met zich mede, dat deze bij voorkeur slechts geheven zal worden van het voor consumptieve doeleinden gebruiken van een grondslag.

Daarnaast stonden wij voor het euvel van de gebrekkige afwentelingsmogelijkheid. Juist bij winkels immers doet zich het feit voor, dat men vaak moet vaststellen, dat onderlinge verschillen kunnen optreden zoowel in winstpercentage als in omzet, zonder dat men hierbij eenigen samenhang vermag te ontdekken met den omvang, den opzet en den stand van deze winkels, laat staan derhalve met de huurwaarde. Zodoende was niet vast te stellen, wáár de belasting werkelijk drukte, wat natuurlijk de pogingen tot afwenteling ten zeerste moest bemoeilijken.

Door tegenstanders van de afschaffing is wel aan-

gevoerd, dat oppervlakkig beschouwd het waarschijnlijk is te achten, dat de afwenteling *inderdaad* heeft plaatsgevonden, wanneer een zaak een normaal te achten netto-winst heeft gemaakt, terwijl, wanneer zij verlies zou hebben, het nog lang niet zeker zou zijn, dat juist de Personeele Belasting niet is kunnen worden afgewenteld. Deze redeneering lijkt mij echter niet sterk, omdat het begrip „normale netto-winst” niet voldoende vaststaat, te veel speling toelaat. Het verschil tusschen „normale” winst, nadat afwenteling van de personeele belasting heeft plaats gehad, en „minder dan normale” winst, zonder afwenteling van dezen last, is te vaag, om deze bewijsvoering overtuigend te kunnen doen zijn.

Tevens moet er op worden gewezen, dat in het algemeen een vermindering van deze lasten wel dringend noodzakelijk geworden was.

Wanneer men immers ziet naar andere bedrijfspgroepen en dan kan vaststellen, hoe landbouw, scheepvaart en industrie beurtelings door de regeering werden gesteund, o.m. middels landbouwcrisissteun, B.E.N.A.S. en contingentteeringen, dan zal toch erkend moeten worden, dat de winkelstand wél de verhoogde lasten te dragen kreeg, die van deze overheidsbemoeiingen het gevolg waren, wél te kampen kreeg met de bedrijfsmoeilijkheden, welke daaruit voortvloeiden, doch zelf naar eenige compensatie reikhalzend moest blijven uitzien. De rechtstreeksche geldelijke hulp, welke door de voorgestelde wijzigingen aan den *winkelstand* verleend zal worden — ik betoogde boven reeds, dat afwenteling toch immers praktisch niet plaats vond — komt dus nog maar juist op tijd.

Het, eenigen tijd geleden, door voorstanders van het behoud van de personeele belasting op winkels aangevoerde argument, dat van deze afschaffing een oneconomisch toenemen van het aantal winkels het gevolg zou zijn, heeft naar mijn meening na de afkondiging van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937, die immers naast de algemeene verheffing van het peil van den middenstand zijdelings ook nog de voorkoming van overbezetting ten doel heeft, een groot deel van zijn kracht verloren. Dank zij het stellen van de drie eischen credietwaardigheid, bezit van vakkenis en van handelskennis, aan hen die zich willen gaan vestigen, moet het immers mogelijk zijn de economische structuur van het winkelbedrijf gezond te houden, of weder gezond te maken.

Naast eenige argumenten tegen het feit, dat winkels aan de P.B. onderworpen waren, mogen wij niet verzuimen er tevens op te wijzen, dat ook een gerechtvaardigd verzet ontstaan is tegen de *wijze, waarop* de wet die heffing regelde, een wijze, welke een wel zeer onbillijke verdeling van den belastingdruk over de contribuabelen onderling tengevolge had.

Immers, zelfs de voorstanders van de P.B. konden niet ontkennen, dat enig verband tusschen de huurwaarde en de mogelijkheid tot afwenteling niet bestond. Karakteristiek vindt men deze opvatting tot uiting gebracht in een, voor eenige jaren verschenen, rapport van den Dienst voor Stadsontwikkeling en Volkshuishouding te 's-Gravenhage aangaande een winkeltelling van gemeentewege, dat opmerkt: „De belangrijkheid van een winkel behoeft niet af te hangen van zijn grootte. Een kleine zaak kan een grooten omzet hebben en omgekeerd. Bovendien zijn er zaken, die *reeds vanwege hun artikel* veel ruimte noodig hebben.”

Ook de heffing van de procenten op de P.B. door de gemeenten bracht natuurlijk, vooral door de aanzienlijke onderlinge verschillen hierbij, grootte en onbillijke ongelijkheid in concurrentievoorwaarden, in het bijzonder voor hen, die hun bedrijf in meerdere gemeenten hadden gevestigd.

Tenslotte kwam hierbij dan nog de progressie in deze opcentenheffing, mogelijk krachtens art. 285 (oud 247) Gemeentewet, voor hen, die in één gemeente meerdere perceelen of perceelsgedeelten in gebruik

hadden bovendien nog verzwaaard door den uitleg, welken de Hooge Raad bij arrest van 30 Juni 1926 (no. 3853) aan deze bepaling heeft gegeven.

Naast de directe voordeelige financieele gevolgen, ontstaan door de vermindering van bedrijfslasten, zal de wijziging dus ook, door het wegnemen van de hier geschetste bezwaren, bijdragen tot een meer rechtvaardige onderlinge verdeling van de fiscale heffingen over den winkelstand.

Geldt het hierboven geschrevene voor het winkelbedrijf in het algemeen, enkele takken van bedrijf zijn bovendien bij de nieuwe plannen nog extra bedeed geworden. In de eerste plaats het slagersbedrijf. Voorgesteld wordt immers (Afd. V en VI. art. 98 vv.) om den accijns en de invoerrechten op sommige soorten vleesch (rundvleesch) te verlagen. Daarenboven zal de omzetbelasting op varkens-, schapen- en paardvleesch komen te vervallen.

Wij gelooven, dat deze maatregelen op drie manieren nuttig effect zullen sorteeren. Het kan immers niet worden ontkend, dat onder den invloed van de geringere koopkracht het vleeschverbruik de laatste jaren sterk is afgenomen. Terwijl dit vroeger normaal op 43.5 kg per hoofd der bevolking gesteld kon worden, daalde de consumptie tot 37.3 kg in 1937, en zelfs tot ongeveer 34.3 kg in 1938. Wanneer men dan daarenboven weet, dat een vermindering in het verbruik van 1 kg vleesch per hoofd, voor onze veehouderij meebrengt een verlies aan afzetgebied van 10.000 slachtrunderen, 20.000 kalveren, 38.000 varkens, 800 paarden en 6600 schapen per jaar, dan kan men genoegzaam vaststellen, hoe zwaar beide bedrijfstakken, en veehouderij, en slagersbedrijf, door de crisis getroffen zijn. Aan beide zullen dus zeker de beraamde maatregelen ten goede komen.

Een derde voordeel daarbij is, dat het verlagen van deze heffingen op de eerste levensbehoefte in de eerste plaats de groote gezinnen tot voordeel zal strekken, zoodat ook op deze wijze een billijker verdeling van den belastingdruk in de hand gewerkt zal worden.

Een ander gunstig gevolg zal bovendien zijn, dat daarmee dan tevens het zoozeer gehate „benaderingsstelsel” zal komen te vervallen. Dit stelsel leidde immers tot bijzonder groote onbillijkheden, daar ook van iemand, die volkomen te goeder trouw, naar eer en geweten, een rund had aangegeven, dit stuk slachtvee, wanneer de ambtenaren daaromtrent een andere meening waren toegeedaan, kon worden „benaderd”, d.w.z. fiscaal onteigend, *zonder vorm van proces, en zonder mogelijkheid tot beroep*. Men kan dus terecht zeggen, dat met de intrekking van deze wetten, waarvan de oudste reeds van 1822 dateert, een einde is gekomen aan een 117 jaar ouden wantoestand van overgeleverd te zijn aan de opvattingen omtrent de *waarde* van runderen van vaak niet al te deskundige ambtenaren.

Niet onvermeld mag voorts blijven, dat ook de wildhandelaren hun onvermoeide actie tegen het heffen van omzetbelasting van wild en gevogelte, dat door hen „bewerkt” werd, met succes zagen bekroond. De bewerkingen, welke wild en gevogelte bij den poelier ondergaan, zijn dan ook wel van bijzonder eenvoudigen aard, en vooral, waar nu de lasten op vleesch zoo zeer zullen worden verlaagd, scheen handhaving van deze belasting op de „bewerking” van poelierswaren, niet redelijk.

Als slotopmerking nog dit: Het totale ontwerp zal natuurlijk neerkomen op een ernstige verzwaring van den belastingdruk op de geheele bevolking. Voor den winkelstand schijnt het echter dit voordeel te hebben, dat hij niet zóó zeer onredelijk zwaarder belast zal zijn dan andere bedrijfspgroepen als tot nu toe het geval was. En bovendien, zooals het Algemeen Weekblad van den Middenstand reeds opmerkte: Zal de winkelier winstbelasting betalen, dan moet hij ook inderdaad winst *gemaakt* hebben, voor personeele belasting en accijnzen echter werd men aangeslagen ongeacht de resultaten van het bedrijf. Mr. L. E. PIETERS.

De jachtwerven.

Het ontwerp van wet, dat op 3 Mei jl. aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is toegezonden, houdt, als compensatie van de heffing van een nationale inkomsten- en winstbelasting en de instelling van een winstbelasting voor vennootschappen, een afschaffing van de personeele belasting naar den vierden, vijftenden, zesden en zevenden grondslag in.

Reeds geruimen tijd geleden is door de verschillende jachtwerven druk op de Regeering uitgeoefend om tot afschaffing van de personeele belasting op plei-zeervaartuigen te geraken. Vele werven ondervonden herhaaldelijk, dat een particulier het geven van een opdracht tot den bouw van een groot jacht overwoog, doch dat hij, wanneer hij had vernomen, welk bedrag hij jaarlijks aan personeele belasting zou moeten voldoen, terstond van zijn voornemen afzag. Uiteraard is niet met nauwkeurigheid na te gaan, hoeveel motor- en zeiljachten op deze wijze niet zijn gebouwd. Doch wel is het bekend, dat sedert 1919, het jaar van instelling van deze belasting, een zeer groot aantal toen bestaande motor- en zeiljachten naar het buitenland is verkocht of is opgelegd. Alleen in de jaren 1930 tot en met 1937 bedroeg dit aantal, voor zoover mij bekend, respectievelijk 59 en 14.

Nog in December 1937 heeft de Nederlandsche Vereeniging voor Handel en Industrie op het gebied van Scheepsbouw en Watersport (Hiswa), gevestigd te Amsterdam, een uitvoerig request aan den Minister van Financiën gezonden, waarin zij betoogde, dat de nadeelen dezer belasting voor de verschillende bij den jachtbouw betrokken bedrijven en beroepen, waaronder de handelaren in bootmotoren, lak- en vernisfabrikanten, zeilmakerijen, leveranciers van eet- en drinkwaren, hotelhouders en benzinedepôts langs de waterwegen, jachtschippers enz., veel grooter waren, dan het bedrag, dat de belasting netto opracht, nl. ongeveer f 70.000 per jaar, rechtvaardigde.

Het grootste gedeelte van de jachtwerven heeft zijn personeel aanzienlijk moeten inkrimpen, terwijl een aantal werven heeft opgehouden te bestaan.

Eind 1937 waren uitsluitend bij de jachtwerven nog slechts ongeveer 1500 arbeiders werkzaam. Vele werven gingen over tot het bouwen van zeilvaartuigen, die geen grooter zeiloppervlakte hadden dan 16 m², want deze waren vrijgesteld van belasting. Het resultaat hiervan was, dat nog maar slechts weinigen zich op de Nederlandsche wateren vertoonden met een behoorlijk groot zeiljacht. En ook in het wedstrijdzeilen heeft de uitwerking zich terdege doen gevoelen. Nederland, eens het land der grootste zeevaarders, bleek, op een enkele uitzondering na, de laatste jaren geen wedstrijdzeilers meer te bezitten.

Dat, ondanks de moeilijke tijdsomstandigheden, de Nederlandsche jachtwerven zich hebben staande gehouden, is mede te danken aan het feit, dat voor buitenlandse rekening vele groote jachten hier werden gebouwd. De naam van onze jachtwerven in den vreemde is beroemd, maar begrijpelijk is het, dat de buitenlandse jachtwerven evenmin hebben stilgezeten om het afzetgebied van Nederland te verkleinen. Dat klaarblijkelijk buitenlanders desondanks er toch de voorkeur aan gaven jachten, op Nederlandsche werven gebouwd, te bezitten, is kenmerkend voor de prestatie van onze jachtwerven en pleit voor de goede kwaliteiten van het geleverde.

Des te verheugender is de afschaffing van de belasting op *dit* oogenblik. De buitenlandse markt is, gezien den politieken toestand, reeds geruimen tijd lusteloos. Adspirant-jachteigenaren wachten eerst af, hoe de politieke situatie zich zal oplossen; eigenaren van jachten, die reparaties behoeven, laten die liever door eigen werven uitvoeren, i.v.m. het risico het jacht in het buitenland te moeten laten liggen.

Dat de jachtwerven zulks ook zelf inzagen, moge blijken uit het feit, dat de Vereeniging Hiswa, waarvan alle groote jachtwerven lid zijn, een poging heeft

aangewend om op de zoo juist geopende wereldtentoonstelling te New-York door inzending van een groot jacht, collectief voor de jachtbouwers reclame te maken. Dit plan is echter op de zeer hoge kosten van transport, assurantie, onderhoud e.d. afgestuit.

Reeds bij de behandeling van de begroting in September 1938 had de Minister de toezegging gedaan, dat ten spoedigste op afschaffing van de belasting kon worden gerekend. Velen hadden reeds op 1 Januari 1939 belastingvrij willen varen, doch thans is de vrijdom per 1 Januari 1940 in het zicht. Uit informatie bij de groote jachtwerven in ons land, is mij gebleken, dat zij, terstond nadat het was bekend geworden, dat de afschaffing een feit zou zijn, vele opdrachten voor het bouwen van nieuwe jachten hebben ontvangen. Een hiervan is bijv. een opdracht van een bekende Nederlandschen industrieel voor een jacht van pl.m. f 150.000. Houdt men in het oog, dat het grootste gedeelte van dit bedrag voor loon moet worden uitgegeven, dan ziet men terstond de beteekenis van de afschaffing dezer belasting in.

De memorie van toelichting voert als motief voor de afschaffing den stimulans voor het bedrijfsleven aan. Inderdaad zal er een groote werkverruiming ontstaan. De werven zullen vele nieuwe opdrachten voor het komende vaarseizoen ontvangen, zoowel voor motorjachten als voor groote zeiljachten. Hiervoor zal weer meer personeel moeten worden aangenomen, terwijl ook groote bedragen gemoeid zullen zijn met de voor de jachten benodigde materialen, welke nagenoeg alle van Nederlandsch fabrikaat zijn. De personeelsvergroting zal zich dus niet alleen beperken tot de werven zelf, doch tevens tot de bedrijven, die ten nauwste ermee samenwerken.

Bij de afschaffing van de motorrijtuigenbelasting heeft de Minister ingezien, dat de Gemeenten, doordat zij een hoog aantal opcenten op deze belasting konden heffen, die zij thans komen te missen, op andere wijze moeten worden schadeloos gesteld. Dezelfde opcenten werden geheven op de belasting op pleziervaartuigen. Hier is gelukkigerwijze geen compensatie gevonden in een nieuwen last, die op den jachteigenaar is gelegd. De Gemeenten, die thans uit dezen hoofde haar inkomsten missen — dit zijn uiteraard meestal de gemeenten, die in de streken van de bevaarbare rivieren, kanalen en plassen zijn gelegen — zullen ondervinden, dat de compensatie voor de gederfde inkomsten in de eerste plaats zal liggen in het aantal personen, dat thans weer aan den arbeid komt, welke vroeger ten laste van de gemeenschap kwamen, en voorts in meerdere ontvangsten uit hoofde van sluis- en havengelden, verteringen enz.

Vele Gemeenten maken, speciaal in Engeland en België, reclame voor het watertoerisme.

Dit streven naar vreemdelingenverkeer is zeer lofwaardig; nu zal het echter ook mogelijk zijn in Nederland meer nog dan vroeger de propaganda ter hand te nemen voor het watertoerisme in eigen land.

De afschaffing der belasting zal in dezen een belangrijken stoot geven. Laten de Vereenigen voor Vreemdelingenverkeer in de watersportcentra nu trachten zooveel mogelijk ook de Nederlanders tot deze liefhebberij aan te sporen. Dit is in het belang van den jachtbouw, doch automatisch in het belang van een groot aantal Gemeenten in Nederland.

Het maken van de noodige reclame is hiertoe noodig. De Vereeniging Hiswa heeft voorzien, dat de afschaffing der belasting, dank zij het streven van haar en anderen, in het komende jaar een feit zou zijn. Eind October a.s. organiseert zij te Amsterdam voor de zesde maal een tentoonstelling, waar vele jachten zullen worden geëxposeerd.

Hier zal blijken, dat voor den Nederlandschen jachtbouw een periode van ongekenden bloei zal intreden en dat Nederland op dit gebied weder de eerste plaats, die haar krachtens verkregen rechten toekomt, zal innemen.

Mr. A. TH. E. KASTEIN.

DE WIJZIGING VAN VERDEDIGINGS- EN VERMOGENSBELASTING IN VERBAND MET DEN DRUK OP DE GROOTE VERMOGENS.

Om na te gaan, of door de aanhangig gemaakte wijziging der belastingwetgeving tegemoet gekomen wordt aan de bezwaren, welke kleefden aan de heffing van de vermogens- en verdedigingsbelasting met betrekking tot den druk, dien deze in het bijzonder op de groote vermogens legden, zal nagegaan moeten worden, welke deze bezwaren zijn. Daartoe is vooreerst te onderzoeken, welke de rechtsgrond is voor het heffen van een belasting, welke het vermogen tot grondslag heeft, en in hoeverre onze vermogensbelasting naar de theorie van het belastingrecht en voor het rechtsgevoel van belastingplichtigen hieraan beantwoordt.

1. De rechtsgrond der vermogensbelasting.

„De vermogensbelasting is in ons belastingstelsel een aanvulling der inkomstenbelasting”, zegt Adriani¹⁾. Minister Treub²⁾ noemt de vermogensbelasting evenzeer een aanvulling der inkomstenbelasting „en dat wel op grond van de grootere draagkracht, die het vermogen als bron van inkomst aan den rechthebbende geeft boven andere bronnen van inkomst.”

Dat deze „grootere draagkracht” de heffing eener vermogensbelasting rechtvaardigt, wordt vrij algemeen aangenomen. De vraag is echter, waarin deze grootere draagkracht bestaat. Ik zie hier drie mogelijkheden:

1. De bron, waaruit de vermogensinkomsten vloeien, heeft een permanent karakter, dan de bron arbeid.

2. De opbrengsten uit vermogen hebben een meer stabiel karakter dan die uit arbeid.

3. Degene, die alle inkomsten ziet wegvallen, behoudt nog de mogelijkheid, om in zijn levensonderhoud te voorzien, indien hij vermogen heeft, nl. door intëring; die mogelijkheid bestaat niet, voor wie geen vermogen heeft.

Op welk dezer beginselen is nu de vermogensbelasting gebaseerd?

Adriani zegt t.a.p. blz. 42: „Wie een inkomen trekt enkel uit zijn arbeid, behoort erop bedacht te zijn, dat met zijn arbeidsvermogen ook zijn inkomen zal ophouden.”³⁾ Hij zal dus, met het oog op de toekomst, een deel van zijn inkomen terzijde dienen te leggen. Hij staat dientengevolge achter bij iemand, die hetzelfde inkomen geniet, maar dit geheel of ten deele uit zijn vermogen trekt. Het draagvermogen van dezen laatste is grooter; daarom behoort hij zwaarder belast te worden.” Deze redeneering steunt blijkbaar op het hierboven sub 1. vermelde beginsel. De conclusie van Adriani (blz. 43) ligt dus voor de hand: „Oogmerk van de supplementheffing is, de vermogensinkomsten zwaarder te treffen dan de arbeidsinkomsten.”

Dit is ook de conclusie, waartoe Bordewijk⁴⁾ komt. Vandaar, dat deze het geheel overeenkomstig het karakter van supplementheffing acht, dat, „waar voor de inkomstenbelasting niet te halen is, eo ipso ook niets door de vermogensbelasting aan te vullen valt” (t.a.p. blz. 406).

Adriani is echter bij de zooeven genoemde conclusie niet blijven staan. Hij zegt: „zij geeft wel de waarheid, maar niet de geheele waarheid” (blz. 43).

¹⁾ De wetten op de vermogensbelasting en verdedigingsbelasting I, 4e druk, blz. 44.

²⁾ M. v. T. op het ontwerp van 23 Oct. 1915 tot wijziging der vermogensbelasting.

³⁾ Dit is niet geheel juist. Men denke voor loontrekken aan ouderdoms- en invaliditeitspensioenen, voor het vrije beroep aan de mogelijkheid van verkoop eener advocaten-, dokters-, accountantspractijk enz.

⁴⁾ De theorie der belastingen en het Nederlandsch belastingrecht blz. 402 e.v.

En dan geeft hij twee voorbeelden: Vooreerst dat van dengene, die zijn geheele vermogen in niet-rentgevende goederen heeft gestoken en leeft van geleend geld, dus zijn vermogen inteert; vervolgens dat van dengene, die in een bepaald jaar een vermogensinkomen van f 50.000 heeft en in zijn bedrijf f 60.000 verlies lijdt, maar toch niet op één lijn te stellen is met den „armen drommel”, wiens inkomen de f 800 niet haalt. Blijkbaar heeft Adriani hier nu het oog op het hierboven sub 3 vermelde beginsel. Het verwijt van Bordewijk (blz. 405) aan Adriani, van het „hinken op twee gedachten” (blz. 405) is dan ook niet geheel ongegrond.

Bordewijk komt consequent tot de conclusie, dat alleen een hogere belasting van vermogens- dan van arbeidsinkomsten gerechtvaardigd is. Van Adriani zou men verwachten, dat hij op grond van zijn eerste beschouwing komen zou tot een hogere belasting van vermogens- dan van arbeidsinkomsten, op grond van zijn tweede tot een belasting van het vermogen zelf. Dit verwacht men te meer, nadat men zijn conclusie heeft gelezen (blz. 47), dat „de vermogensbelasting als aanvulling der inkomstenbelasting dus tweërlei functie vervult: in de eerste plaats leidt tot een hogere belasting van de vermogensinkomsten, in de tweede plaats treft het vermogen als zelfstandig element van draagkracht”. Het verbaast daarom, dat hij kennelijk zijn instemming betuigt met het beginsel van onze wet op de vermogensbelasting (blz. 44): „Deze wet wil het *vermogen* treffen en niet de *vermogensinkomsten*.”

Het zwaarder treffen van vermogensinkomsten kan echter op tweërlei wijze geschieden: door die vermogensinkomsten afzonderlijk te belasten of door die inkomsten indirect te treffen door het belasten van het vermogen, waaruit ze voortvloeien, dat is derhalve alleen het opbrengst-leverend vermogen. Vandaar, dat niet juist is, hetgeen Adriani (blz. 47) zegt omtrent het standpunt van Bordewijk: „dit leidt dus tot een veroordeeling van *elke* vermogensbelasting; alleen een differentieering in het tarief der inkomstenbelasting zou bevrediging kunnen schenken”. Hoewel zoodanig differentieering de meest volkomen wijze van het hooger belasten van vermogensinkomsten zou geven, kan men toch deze inkomsten middellijk treffen door het belasten van het opbrengstleverend vermogen zelf.

De wetgever schijnt het beginsel, hierboven sub 3 genoemd, te huldigen. Immers, alleen hiermee is te rijmen het belasten van vermogen, dat geen opbrengst levert, waartoe o.a. ook behooren bloote eigendom, renteloze leeningen, woeste gronden enz. Voor de belasting dezer vermogensbestanddeelen zijn immers de beginselen sub 1 en 2 ondeugdelijk: men kan deze belasting slechts verdedigen door aan te voeren, dat de belastingplichtige door den verkoop ervan in zijn levensonderhoud kan voorzien.

Nog uit iets anders blijkt, dat de grootere draagkracht, welke men aan vermogensbezitters toeschrijft, geacht moet worden te berusten op de mogelijkheid van intering, m.a.w. dat vermogen zoo noodig de economische functie van inkomen kan vervullen. Ik doel hier op de gewijzigde alimentatie-voorschriften in het B.W. In art. 384a B.W. toch wordt gezegd, dat de uitkeeringen wegens onderhoud zich mede regelen naar het inkomen *en vermogen* van den tot uitkeering verplichte. Dit acht ik volkomen logisch. Immers, in tijden van economische depressie zouden anders vele menschen, die wel vermogen bezitten, doch wier inkomen door verliezen in hun zaken tot nihil is teruggelopen, zich vrij kunnen pleiten van hun onderhoudsverplichtingen jegens hun kinderen. Dat de redactie van het huidige art. 384a B.W. de bedoeling weergeeft, die steeds bij den wetgever heeft voorgezeten en ook door de maatschappij geëischt werd, al volgde dit niet met zooveel woorden uit het thans vervallen art. 379 B.W., blijkt duidelijk uit het arrest van den Hoogen Raad van 3 October 1933

Weekbl. v. h. Recht no. 12.692, waarin deze zegt, dat onder inkomen in art. 379 B.W. ook is te verstaan de opbrengst van geleidelijke kapitaalsrealisaties, welke door den eigenaar voor diens loopende uitgaven wordt bestemd.

De vraag is verder, of de beginselen sub 1 en 2 — gesteld zij hadden bijkomstig gegolden bij de vermogensbelasting — thans niet veel van hun betekenis hebben verloren. Dat vermogen een meer permanent karakter zou dragen dan arbeidskracht, kan in de laatste jaren van „Umwertung aller Werte” niet meer zoo positief worden beweerd, als in den „goeden ouden tijd”. Daartegenover staat de suppletie, welke aan dengene, die zijn vermogen tot arbeiden verliest, in de laatste jaren hoe langer hoe meer wordt toegekend in den vorm van ouderdomsen invaliditeitspensioen vanwege de overheid of den werkgever. En wat het stabiele karakter van vermogensinkomsten betreft: ook daarvan heeft menigen in de laatste jaren de onjuistheid aan den lijve ondervonden.

Maar indien dan alleen de mogelijkheid van interen het element van grooter draagkracht voor den vermogensbezitter vertegenwoordigt, dan rijst toch direct wel de vraag, of dit betrekkelijk bescheiden element, dat bovendien slechts bij uitzondering een rol gaat spelen voor dien bezitter, niet heel onbescheiden getroffen wordt door de vermogensbelasting, zooals deze thans wordt geheven, en welke nog kwalijk een bescheiden heffing kan worden genoemd, als hoedanig ze oorspronkelijk werd aangediend.

Thans behoort nog te worden nagegaan, of de belastingplichtigen zelf van den rechtsgrond der vermogensbelasting overtuigd zijn, en, zoo ja, hoe zij deze beschouwen.

Wanneer men veel met bezitters van groote vermogens in hun kwaliteit van belastingplichtigen in aanraking komt, dan ontmoet men steeds tweërlei bezwaar tegen de heffing van vermogensbelasting. Vooreerst treft het hen pijnlijk, dat zij vermogensbelasting hebben te betalen, waar geen inkomen aanwezig is. Dit bezwaar is tweeledig: het geldt in gevallen, waarin een vermogensinkomen wordt genutraliseerd of overtroffen door een bedrijfsverlies; vervolgens geldt het steeds het betalen van vermogensbelasting over vermogensbestanddeelen als blooten eigendom en renteloze eerst na langen tijd opeisbare vorderingen, zooals die zoo vaak uit verdeling van erfenissen zijn ontstaan, welke wel in theorie te gelde kunnen worden gemaakt, doch waartoe men toch practisch slechts hoogst zelden overgaat. Hieruit blijkt, dat belastingplichtigen de vermogensbelasting aanvoelen als een aanvulling van de inkomstenbelasting ten aanzien van vermogensinkomsten.

Het tweede bezwaar geldt de hooge heffing, vooral bij geringe vermogensinkomsten, zooals men die van bepaalde bestanddeelen van zeer groote vermogens veelvuldig aantreft. Deze hooge heffing is, naast de sterk opgevoerde belastingen naar het inkomen, oorzaak, dat van kapitaalvorming thans zoo weinig meer terecht komt. Hoewel belastingplichtigen dit ongetwijfeld doorgaans om redenen van eigenbelang betreuren, is het niettemin ook een maatschappelijk euvel.

De bezwaren, welke tegen de heffing der vermogensbelasting, zooals deze thans geschiedt, kunnen worden ingebracht, zijn derhalve de volgende.

Indien de belasting gefundeerd is op de hogere draagkracht van vermogensbezitters, omdat deze kunnen interen, is de heffing aanmerkelijk te hoog, om gerechtvaardigd te zijn door dezen geringen en slechts bij uitzondering van betekenis zijnden voorsprong. Indien de hogere draagkracht moet worden afgeleid uit het meer permanente karakter van de bron of de grootere stabiliteit der inkomsten — gesteld men durft van een en ander tegenwoordig nog spreken, dan deugt de wijze van heffing niet: zij behoort

slechts te omvatten de belasting van de opbrengst-leverende bestanddeelen van het vermogen, of — juist nog — zij behoort te bestaan uit een hooger belasten der vermogensinkomsten. Maar ook dan heeft de zoeven aangehaalde rechtsgrond in den laatsten tijd zooveel in betekenis ingeboet, dat de hoogte der suppletoire heffing daarmee niet meer in overeenstemming is.

Daarnaast staat dan bij de heffing naar het vermogen het bezwaar, dat de hooge belasting, vooral bij geringe vermogensinkomsten, een zoo zwaren druk op het inkomen legt — waaruit ten slotte alle belasting voldaan moet worden — dat van vermogensvorming vrijwel geen sprake meer kan zijn.

2. De nieuwe belastingwetten.

Thans moet worden onderzocht, in welk opzicht in de aanhangig gemaakte belastingvoorstellen aan de zoeven geuite bezwaren tegemoet gekomen wordt.

Hoewel het den schijn heeft, alsof de bezitters van vermogen door de nieuw ontworpen wetsbepalingen slechts tegemoet gekomen worden, strookt dit toch niet met de werkelijkheid.

In par. 8 van de M.v.T., handelend over de vennootschapsbelasting, deelen de Ministers mede: „De vraag, op welke wijze de beoogde bijzondere verzwaaring van den belastingdruk op de meest draagkrachtigen het beste kan worden bereikt, heeft bij de Regeering een punt van ampele overweging uitgemaakt... De voor het economisch leven minst schadelijke oplossing wordt naar het oordeel van de Regeering verkregen door een extra heffing op te leggen aan de vennootschappen..., welke heffing uiteindelijk zal worden gedragen door belastingplichtigen, die in het algemeen tot de groep van de meer draagkrachtigen behooren.” De vennootschapsbelasting, geheven van de vennootschappen zelve, drukt uiteindelijk op de aandeelhouders. Dat deze zwaarder belast worden, dan degenen, die inkomsten uit anderen hoofde genieten, wordt gemotiveerd met een verwijzing naar hun hoogere draagkracht, blijkbaar op den (niet-uitgesproken) grond, dat de bezitters van aandelen tot de beter gesitueerden, tot de vermogenden behooren.

Om na te gaan, welke de invloed is van de nieuwe belastingvoorstellen op de groote vermogens, zal dus niet slechts moeten worden gelet op de vermindering, welke de directe heffingen van het vermogen ondergaan, doch eveneens, op welke wijze de zeer vermogenden worden getroffen door den indirecten, en blijkens de zoeven aangehaalde passage uit de M.v.T. wel degelijk tegen hen gericht, maatregel der vennootschapsbelasting.

Om nu afzonderlijk na te gaan de directe en de indirecte gevolgen van de voorgestelde belastingherziening, heb ik deze gevolgen weergegeven voor vermogens, waarin geen aandelen voorkomen, vermogens, welke geheel in aandelen zijn belegd en vermogens, waarvan de helft van het rendement uit

aandeelen wordt verkregen. Natuurlijk stellen de eerste twee gevallen uitersten voor, ofschoon deze bij niet zeer groote vermogens in de practijk volstrekt geen uitzonderingen zijn.

Verondersteld is in de voorbeelden, dat het normaal rendement van aandelen gemiddeld 6 pCt. is van de voor de vermogensbelasting aangegeven geldswaarde, terwijl van overige vermogensbestanddeelen gemiddeld 3½ pCt. van de geldswaarde als opbrengst is te beschouwen.

Verder heb ik voor de opcenten, welke de provinciën en gemeenten heffen op de verschillende door mij in het overzicht betrokken belastingen, een gemiddeld aantal genomen.

Ik heb mij onthouden van het beschouwen van vermogens met lager rendement dan 3½ pCt., ofschoon deze onder de groote geen zeldzaamheid zijn. Voor den abnormalen druk der vermogensbelasting bij gering rendement moge verwezen worden naar het desbetreffend overzicht in par. 15 der M.v.T.

Beschouwt men *uitsluitend* de directe heffingen op het vermogen, dan komt men tot het volgende overzicht.

Tabel I.

Vermogen	Huidige belastingheffing			Toekomstige belastingheffing	
	Hoofdsom V. B. (plus 211 opcenten) 1)	Verd. Bel.	Totaal	Aantal opcenten 2)	Belasting
f 100.000	f 311,—	f 15,—	f 326,—	216	f 316,—
„ 250.000	„ 777,50	„ 165,—	„ 942,50	242	„ 855,—
„ 500.000	„ 1.555,—	„ 635,—	„ 2.190,—	276	„ 1.880,—
„ 1.000.000	„ 3.110,—	„ 2.035,—	„ 5.145,—	316	„ 4.160,—
„ 2.000.000	„ 6.220,—	„ 6.160,—	„ 12.380,—	366	„ 9.320,—
„ 5.000.000	„ 15.550,—	„ 22.660,—	„ 38.210,—	436	„ 26.800,—
„ 10.000.000	„ 31.100,—	„ 60.000,—	„ 91.100,—	511	„ 61.100,—

1) 75 voor het Rijk.

50 „ „ Gemeentefonds.
22 „ „ Werkloosheidssubsidiefonds.
26 „ de Provincie (gemiddeld).
38 „ „ Gemeente (gemiddeld).

2) Progressief voor het Rijk.

50 voor het Gemeentefonds.
22 „ „ Werkloosheidssubsidiefonds.
26 „ de Provincie (gemiddeld).
38 „ „ Gemeente (gemiddeld).

Beschouwt men nu tegenover elkaar de belastingen, welke op het vermogen en de opbrengst ervan drukken bij de huidige en de nieuw ontworpen regeling, voor een vermogen, geheel belegd op andere wijze dan in aandelen, waarvan een inkomen van 3½ pCt. wordt getrokken.

In dit overzicht speelt de nieuwe rentebelasting een rol. Natuurlijk is het mogelijk, dat het vermogen niet geheel in obligaties of rentedragende vorderingen is belegd, maar dat de opbrengst ten deele uit onroerend goed wordt getrokken. Op de opbrengst

Tabel II.

Huidige belastingheffing					Toekomstige belastingheffing					
Vermogen	Opbrengst	Vermogens- en Verdiedingsbel.	Inkomsten- en Gem.f. belasting 1)	Coupon-belasting	Totaal	Opbrengst	Vermogensbelasting	Inkomsten- en Gem.f. belasting 1)	Coupon- en rentebelasting	Totaal
f 100.000	f 3.500,—	f 326,—	f 305,20	f 70,—	f 701,20	f 3.500,—	f 316,—	f 305,20	f 140,—	f 761,20
„ 250.000	„ 8.750,—	„ 942,50	„ 1.109,37	„ 175,—	„ 2.226,37	„ 8.750,—	„ 855,—	„ 1.109,37	„ 350,—	„ 2.314,37
„ 500.000	„ 17.500,—	„ 2.190,—	„ 2.932,56	„ 350,—	„ 5.472,56	„ 17.500,—	„ 1.880,—	„ 2.932,56	„ 700,—	„ 5.512,56
„ 1.000.000	„ 35.000,—	„ 5.145,—	„ 7.329,46	„ 700,—	„ 13.174,46	„ 35.000,—	„ 4.160,—	„ 7.329,46	„ 1.400,—	„ 12.889,46
„ 2.000.000	„ 70.000,—	„ 12.380,—	„ 19.264,76	„ 1.400,—	„ 33.044,76	„ 70.000,—	„ 9.320,—	„ 19.264,76	„ 2.800,—	„ 31.384,76
„ 5.000.000	„ 175.000,—	„ 38.210,—	„ 67.629,42	„ 3.500,—	„ 109.339,42	„ 175.000,—	„ 26.800,—	„ 67.629,42	„ 7.000,—	„ 101.429,42
„ 10.000.000	„ 350.000,—	„ 91.100,—	„ 147.429,42	„ 7.000,—	„ 245.529,42	„ 350.000,—	„ 61.100,—	„ 147.429,42	„ 14.000,—	„ 222.529,42

1) Op de belastbare opbrengst is f 200 bijgeteld wegens 3e klasse (gehuwden).

Opcenten I.B.:

Progressieve opcenten Rijk.
10 opcenten Werkloosheidssubsidiefonds.
26 „ Provincie (gemiddeld).

Opcenten G.B.:

25 opcenten Werkloosheidssubsidiefonds.
75 „ Gemeente (gemiddeld).

Tabel III.

Huidige belastingheffing.					Toekomstige belastingheffing.				
Vermogen	Opbrengst	Vermogensverdedigingsbel.	Inkomsten Gem. f. bel. ¹⁾	Totaal	Opbrengst ²⁾	Vermogensbelasting	Inkomsten Gem. f. bel. ¹⁾	Vennsch.- en winstbelasting	Totaal
f 100.000	f 6.000,—	f 326,—	f 659,88	f 985,88	f 5.400,—	f 316,—	f 572,32	f 600,—	f 1.488,32
„ 250.000	„ 15.000,—	„ 942,50	„ 2.375,06	„ 3.317,56	„ 13.500,—	„ 855,—	„ 2.065,28	„ 1.500,—	„ 4.420,28
„ 500.000	„ 30.000,—	„ 2.190,—	„ 5.967,26	„ 8.157,26	„ 27.000,—	„ 1.880,—	„ 5.199,38	„ 3.000,—	„ 10.079,38
„ 1.000.000	„ 60.000,—	„ 5.145,—	„ 15.530,96	„ 20.675,96	„ 54.000,—	„ 4.160,—	„ 13.414,28	„ 6.000,—	„ 23.574,28
„ 2.000.000	„ 120.000,—	„ 12.380,—	„ 42.166,40	„ 54.546,40	„ 108.000,—	„ 9.320,—	„ 36.352,56	„ 12.000,—	„ 57.673,56
„ 5.000.000	„ 300.000,—	„ 38.210,—	„ 124.629,42	„ 162.839,42	„ 270.000,—	„ 26.800,—	„ 110.949,42	„ 30.000,—	„ 167.749,42
„ 10.000.000	„ 600.000,—	„ 91.100,—	„ 261.429,42	„ 352.529,42	„ 540.000,—	„ 61.100,—	„ 234.069,42	„ 60.000,—	„ 355.169,42

¹⁾ Zie noot 1) onderaan tabel II op pag. 429.

²⁾ Na aftrek 8 pCt. vennootschapsbelasting en 2 pCt. winstbelasting.

Tabel IV.

Huidige belastingheffing						Toekomstige belastingheffing					
Vermogen	Opbrengst ¹⁾	Vermogensverdedigingsbel.	Inkomsten Gem. f. bel. ²⁾	Couponbelasting	Totaal	Opbrengst ¹⁾	Vermogensbelasting	Inkomsten Gem. f. bel. ²⁾	Coupon- en Rentebelasting	Vennsch. en Winstbel.	Totaal
f 100.000	f 4.750,—	f 326,—	f 470,18	f 35,—	f 831,18	f 4.450	f 316	f 426,40	f 70	f 300	f 1.112,40
„ 250.000	„ 11.875,—	„ 942,50	„ 1.714,19	„ 87,50	„ 2.744,19	„ 11.125	„ 855	„ 1.569,63	„ 175	„ 750	„ 3.349,63
„ 500.000	„ 23.750,—	„ 2.190,—	„ 4.376,13	„ 175,—	„ 6.741,13	„ 22.250	„ 1.880	„ 4.016,91	„ 350	„ 1.500	„ 7.746,91
„ 1.000.000	„ 47.500,—	„ 5.145,—	„ 11.172,71	„ 350,—	„ 16.667,71	„ 44.500	„ 4.160	„ 10.186,47	„ 700	„ 3.000	„ 18.046,47
„ 2.000.000	„ 95.000,—	„ 12.380,—	„ 30.202,58	„ 700,—	„ 43.282,58	„ 89.000	„ 9.320	„ 27.414,96	„ 1.400	„ 6.000	„ 44.134,96
„ 5.000.000	„ 237.500,—	„ 38.210,—	„ 96.129,42	„ 1.750,—	„ 136.089,42	„ 222.500	„ 26.800	„ 89.289,42	„ 3.500	„ 15.000	„ 134.589,42
„ 10.000.000	„ 475.000,—	„ 91.100,—	„ 204.429,42	„ 3.500,—	„ 299.029,42	„ 445.000	„ 61.100	„ 190.749,42	„ 7.000	„ 30.000	„ 288.849,42

¹⁾ Zie noot 1) onderaan tabel II op pag. 429.

²⁾ Na aftrek 8 pCt. vennootschapsbelasting en 2 pCt. winstbelasting.

³⁾ De helft a 3½ pCt. en de helft a 6 pCt.

⁴⁾ Na aftrek 8 pCt. vennootschapsbelasting en 2 pCt. winstbelasting van de opbrengst der aandelen.

daarvan drukt dan niet de rentebelasting, maar de huurbelasting. Deze bedraagt weliswaar 1.6 pCt. van de bruto-opbrengst, doch indien de fictie van 20 pCt. kosten, waarmee de wetgever bij de huurbelasting werkt, opgaat, komt dit toch weer neer op 2 pCt. van de netto-opbrengst.

Thans komt aan de beurt het andere uiterste: dat het geheele vermogen in aandelen is belegd.

Gemakshalve is hier verondersteld, dat de aandelen alle binnenlandsche zijn, zoodat de coupon- en rentebelasting verwaarloosd kunnen worden.

De 8 pCt. vennootschapsbelasting en 2 pCt. winstbelasting zijn geheven bij de bron en brengen voor den bezitter der aandelen mede, dat het dividend 10 pCt. lager is, dan voorheen. Hierbij is verondersteld, dat de vennootschap de 10 pCt., welke van haar *winst* wordt geheven, evenredig doet drukken op de uitgekeerde en niet-uitgekeerde winst. Het resultaat is voor den bezitter der aandelen tweemaal: dat hij aan ingehouden vennootschaps- en winstbelasting betaalt 10 pCt. van zijn inkomen, maar dat hij over het aldus gereduceerde inkomen ook minder belasting te betalen krijgt. Vandaar, dat ik in het vergelijkend overzicht der belastingen bij den huidige en bij den nieuwen toestand ook de belastingen naar het inkomen moest opnemen.

Indien, zooals hier, wordt aangenomen, dat de 10 pCt. vennootschaps- en winstbelasting ook op de vorming van reserves drukken, dan zal het vermogen der vennootschap minder snel aangroeien onder de nieuwe, dan onder de oude belastingwetgeving. De winsten zullen dus — ceteris paribus — ook in volgende jaren geringer zijn, hetgeen weer tot lager dividenden leidt. Deze lagere dividenden zijn dus evenzeer een gevolg der nieuwe belastingen. Deze consequentie heb ik niet in de berekening verwerkt; ik wijs er echter volledigheidshalve op.

Het is verder niet onmogelijk, dat door de daling van het rendement der aandelen ook de geldswaarde daarvan achteruitgaat, zoodat ook minder vermogensbelasting zal moeten worden betaald. Of dit inderdaad zoo zal zijn, hangt nauw samen met de vraag, of

door de invoering der vennootschapsbelasting de geldswaarde van aandelen in het algemeen omlaag zal gaan. Ik heb ook dit niet in de berekening verwerkt; slechts wijs ik er wederom volledigheidshalve op.

Thans komt tenslotte het derde geval aan de beurt: een vermogen, belegd voor de helft in aandelen, welke een opbrengst leveren van 6 pCt. van de geldswaarde, en voor de wederhelft in andere waarden, welke 3½ pCt. opleveren.

Uit de bovenstaande overzichten kunnen wij de volgende conclusies trekken.

Wie zijn vermogen geheel op andere wijze dan in aandelen heeft belegd, profiteert eerst bij een vermogen van f 2.000.000 van de verlaging der vermogensbelasting, zooals tabel II doet zien, en eerst bij een vermogen van f 5.000.000 in eenigszins beteekenende mate (pl.m. 7 pCt. der totaal verschuldigde belasting). Nu zal juist bij deze groote vermogens een belegging met algeheele uitsluiting van aandelen wel nagenoeg niet voorkomen.

Wie zijn vermogen geheel in aandelen heeft belegd, heeft blijkens tabel III steeds nadeel van de nieuwe wetsbepalingen, welk nadeel procentsgewijze hooger is voor kleinere dan voor grotere vermogens.

Wie tenslotte zijn vermogen voor de helft in aandelen en voor de wederhelft in andere waarden belegd heeft (tabel IV), heeft een nadeel, voor zoover betreft de vermogens tot en met f 2.000.000; voor de zeer groote vermogens slaat dit om in een voordeel, hetwelk bij f 5.000.000 nog zeer gering is, doch bij stijging van het vermogen procentueel hooger wordt. Van veel betekenis wordt het echter niet: bij een vermogen van f 10.000.000 bedraagt het nog geen 4 pCt. van de totale belasting.

De vraag, of aan de groote vermogens door de nieuwe belastingvoorstellen de verlaging van druk is verleend, waarop zij aanspraak mochten maken, gezien de bezwaren, welke in het eerste deel van dit opstel zijn ontwikkeld, moet in het algemeen *ontkennend* worden beantwoord. Deze verlaging treedt slechts in voor de zeer groote vermogens en dan nog alleen, indien deze geheel of grootendeels belegd zijn

in vaste rente-dragende objecten. Vermogens van deze grootte zijn echter zelden aldus belegd. Komt dit tóch voor, dan zal als regel een rendement van 3½ pCt. niet worden bereikt, zoodat de belasting, ook al wordt ze dan verminderd, toch nog onevenredig zwaar op het inkomen blijft drukken.

Worden de nieuwe belastingvoorstellen wet, dan zullen de bezitters van groote vermogens niet de verlichting van belasting ondergaan, waarop zij op grond van het karakter der heffing en het te hoog opgevoerde tarief recht hadden.

J. P. CROIN.

DE VERDEELING VAN DE BELASTINGOPBRENGST TUSSEN RIJK EN GEMEENTEN ONDER HET STELSEL VAN DE VOORGESTELDE NATIONALE INKOMSTEN- EN WINSTBELASTING C.A.

De verdeling der belastingcapaciteit van het Nederlandsche volk is het laatst aan de orde geweest bij de vaststelling van de wet op de financieele verhouding van 15 Juli 1929 (Stbl. No. 388), waarbij de gemeentelijke inkomstenbelasting werd geunificeerd door instelling van de fondsbelasting, terwijl tevens de hoofdsom der personeele belasting en ¼ van de hoofdsom der grondbelasting door het Rijk aan de gemeenten werden afgestaan; in totaal per saldo rond 20 miljoen.

De bedoeling van deze regeling was om de zeer onrechtvaardige, veelal aan de plaatselijke sociale structuur te wijten, groote verschillen in den belastingdruk op het inkomen te egaliseeren en door afstand van bepaalde opbrengsten (grond- en personeele belasting) een meer stabielen factor in de gemeentelijke middelen te brengen. Voorts dient goed begrepen te worden, dat sedert 1920 de rijks- en gemeentelijke inkomstenbelasting (fondsbelasting) beide geregeld worden overeenkomstig de beginselen, die neergelegd zijn in de wet op de rijksinkomstenbelasting 1914, welke welbewust uitgaat van een stelsel van belasting naar draagkracht van het totale inkomen der natuurlijke personen. Deze laatste wordt bij beide heffingen tot uitdrukking gebracht, niet alleen door een progressie van het tarief en een z.g. kinder aftrek, maar ook door de feitelijke vrijlating van een minimum bedrag, dat voor noodzakelijk levensonderhoud onbelast wordt gelaten. Vrijwel alle bepalingen der wet op de rijksinkomstenbelasting zijn dan ook voor de gemeentefondsbelasting toepasselijk, zoodat dus het inkomen der Nederlandsche ingezetenen ten behoeve van Rijk en gemeenten, naar dezelfde maatstaven gecoördineerd, wordt belast. Uiteraard is dit ook het geval met de uitgedeelde winsten der rechtspersonen, die onder de dividend- en tantiëmebelasting vallen, waarop door de gemeenten 48 procenten worden geheven.

Dit stelsel zou naar mijn vaste overtuiging goed hebben gewerkt, indien niet in 1930 de langdurige crisis was aangevangen, welke zoo noodlottig op de overheidsfinanciën heeft gewerkt en indien men gedurende het laatste decennium niet had afgebroken wat in 1929 zoo moeizaam was opgebouwd. Wat toch is het geval?

Al spoedig na het uitbreken van de crisis is de rijksoverheid tot het inzicht gekomen, dat het budget met bezuiniging alleen niet in evenwicht was te houden, maar dat naar nieuwe middelen moest worden omgezien. Er werden dus nieuwe belastingen gecreëerd, welke tezamen niet minder dan 200 miljoen moesten opbrengen. Bij het in het leven roepen dezer heffingen — waaronder de omzetbelasting en de invoerrechten een voornamste plaats innamen — heeft men de illusie gehad, dat zij slechts van tijdelijken aard zouden zijn en in verband daarmee niets van de opbrengst voor de gemeenten afgezonderd. Ook later, toen het vrijwel vaststond, dat van intrekking der betreffende wetten voorloopig niets zou komen

en deze dan ook telkens moesten worden verlengd, is men het vraagstuk van uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied zorgvuldig uit den weg gegaan. Wel is men iets verder voortgeschreden op den weg der egalisatie van de gemeentelijke belastingheffing door de instelling van het werkloosheids subsidiefonds (in 1935), waaraan een gedeelte van de opbrengst der plaatselijke belastingen wordt afgestaan om, vermeerderd met een rijksbijdrage, zooveel mogelijk naar behoefte over de gemeenten te worden verdeeld ter dekking der werkloosheidskosten. Zooals algemeen bekend is, zijn de middelen van dit fonds echter onvoldoende om de sterk vermeerderde uitgaven wegens werkloosheids- en armenzorglasten te voldoen. Verder is er dan nog het wetsontwerp d.d. 21 October 1938 (zitting 1938/39 No. 190), waaromtrent het voorloopig verslag is uitgebracht op 2 Januari 1939 en dat de gemeenten gelukkig wil maken met een eigen gemeentelijke inkomstenbelasting naar een proportioneel tarief inclusief een spitsvondig geregelde, weinig opbrengende, forensenbelasting. Wel schijnt het, als men tusschen de regels van de memorie van toelichting van dit wetsontwerp doorleest, de bedoeling te zijn om daardoor de gemeenten te dwingen tot grootere bezuiniging en op die wijze de bestaande tekorten weg te werken, maar onder hen, die in de gemeentelijke administratie thuis zijn, bestaat vrijwel een communis opinio, dat, wordt dit ontwerp wet, binnen luttele jaren honderdtallen van gemeenten met deze proportionele inkomstenbelasting opgescheept zullen zitten. Dit beteekent in een gemeente, waar de Rotterdamsche tarieven gelden, dat een gehuwde zonder kinderen, die f 20.— per week verdient en die thans in totaal aan de beide inkomstenbelastingen ca. f 21.79 verschuldigd is, in de toekomst bij een 3 pCt. gemeentelijke inkomstenbelasting, een 2 pCt. loonbelasting en 10 extra procenten op de fondsbelasting f 55.09 moet betalen. De belastingdruk wordt dus in dit geval bij een inkomen, dat geheel aan de dagelijkse consumptie wordt besteed, verhoogd van nog geen 2.2 pCt. tot ruim 5.5 pCt. Zelfs wanneer men in aanmerking neemt, dat bij kinderrijke gezinnen een gedeelte van dit bedrag naar de consumptie zal toevloeien, mag als zeker worden aangenomen, dat in een stad als Rotterdam door de beide inkomstenbelastingen tezamen veel meer geld aan de vertering wordt onttrokken dan daarvoor thans beschikbaar is. In elk geval had men beide ontwerpen in onderling verband moeten bezien en zich moeten afvragen, of zij nog wel gewijzigd naast elkaar kunnen blijven bestaan. Maar nóch in de toelichting tot het wetsontwerp van 21 October 1938 (Gemeentelijke Inkomstenbelasting) nóch in die van 3 Mei 1939 (Nationale Inkomsten- en Winstbelasting) vindt men maar met een enkel woord van dit verband gerept, hoewel zij toch zeer waarschijnlijk beide op het Departement van Financiën zijn ontworpen.

Er is echter nog een belangrijker bezwaar van gemeentewege tegen het hier besproken wetsvoorstel in te brengen. In den aanvang van dit opstel vestigde ik er de aandacht op, dat, door de invoering van een groot aantal rijksbelastingen sedert 1931, het evenwicht tusschen de voor het Rijk en de gemeenten beschikbare middelen is verbroken. De eenige en laatste gelegenheid, waarbij dat evenwicht eenigszins kan worden hersteld, is thans aangebroken, nu men het sedert 1914 aangehangen stelsel van een progressieve belasting naar het ongesplitste persoonlijke inkomen gaat loslaten. Aangezien de nieuwe nationale inkomsten- en winstbelasting niet minder dan rond 116 miljoen gulden moet opbrengen, wordt ook het aan de gemeenten toevallende aandeel in de totale heffing van de overheid op de inkomens relatief minder. Daar door de z.g. compensaties wegens het verlies van een gedeelte der opbrengst van de personeele belasting enz. *hoogstens* wordt terugontvangen wat wordt verloren, dus op zijn best de toestand blijft, zooals hij nu is, zullen de gemeenten met chronische budget-

tekorten op den duur gedwongen worden om te grijpen naar de bovengenoemde plaatselijke inkomstenbelasting met haar annex van forensenbelasting, waardoor weer het verschil in belastingdruk zal vermeerderen, de werkgemeenten steeds meer door de gegoeiden zullen worden verlaten en alzoo de toestand van vóór 1931 terugkeert, zonder dat men iets tot blijvende verbetering der gemeentefinanciën heeft bijgedragen.

Hoe anders zou het zijn, indien men de compensatie wegens het gedeeltelijk verlies der personeele belasting en de indirecte verliezen wegens opcenten op de dividend- en tantiëmebelasting enz. benevens het bedrag, dat voor saneering der gemeentefinanciën noodig is, gevonden had door uit de opbrengst van de nationale inkomsten- en winstbelasting een bedrag beschikbaar te stellen! De Minister schat in zijn memorie van toelichting, dat de gemeenten f 16.900.000 noodig zullen hebben als compensatie van de verliezen. Ik schat verder, dat men met een 12 miljoen voor budgetsaneering al een heel eind op streek zou zijn, zoodat dus in totaal een kleine 30 miljoen, zeg $\frac{1}{4}$ der opbrengst, voor de gemeenten beschikbaar zou moeten worden gesteld. In verdere uitwerking van dit denkbeeld kan ik hier uiteraard niet treden, met name kan ik niet zeggen, of in elke gemeente rechtstreeks $\frac{1}{4}$ der opbrengst voor het plaatselijke ressort moet worden beschikbaar gehouden, dan wel of nog weer een gedeelte daarvan b.v. in totaal ongeveer 12 miljoen voor herverdeling via het gemeente- of werkloosheids subsidiefonds zou moeten worden gereserveerd. Wat daarvan ook zij: het heilzame gevolg van dit denkbeeld zou zijn, dat de afstand van $\frac{1}{4}$ der hoofdsom en 20 opcenten op de grondbelasting achterwege kan blijven, terwijl ook de omwisseling van 10 opcenten op de rijksinkomstenbelasting in 10 opcenten op de fondsbelasting (wat voor de kleine inkomens een verzwarende van druk beteekent) zou kunnen vervallen. Verder zou ook het wetsontwerp van 21 October 1938 kunnen worden ingetrokken, zoodat de ontzaglijke verzwarende van belastingdruk, die dit op den duur in de met groote werkloosheid geteisterde gemeenten meebrengt, zou kunnen worden vermeden. Tevens zou dan de te kwader ure herboren en bij het publiek zoo impopulaire forensenbelasting weder kunnen worden prijsgegeven.

Mijn voorstel komt dus, zooals de opmerkelijke lezer zal hebben begrepen, hierop neer, dat een bedrag van pl.m. 12 miljoen, dat nu beschikbaar is voor verlaging van verschillende heffingen en toelagen aan groote gezinnen, zal moeten worden gereserveerd voor de gemeenten. Waarom toch zou men in de noodlijdende gemeenten menschen met lage inkomens en geen of een gering aantal kinderen in de toekomst extra zwaar belasten met een speciaal in het leven geroepen gemeentelijke inkomstenbelasting om elders groote gezinnen — ook die welke een zeer voldoende draagkracht hebben — uitkeeringen in geld te doen wegens door hen indirect betaalde accijnzen, enz.?

Een tweede voordeel van mijn denkbeeld is, dat de normale verdere ontwikkeling van het Nederlandsche belastingstelsel daardoor wordt bevorderd. Er bestaat nl. onder de belastingdeskundigen vrijwel een communis opinio, dat een stelsel van heffing bij de bron op den duur gepaard moet gaan met vermindering c.q. opheffing van den druk der belasting op de lagere inkomens der natuurlijke personen. Dit zal dan moeten geschieden door de rijksinkomsten- en fondsbelasting te laten aanvangen bij een vrij aanmerkelijk hooger inkomen dan thans, b.v. bij f 1.500.— à f 2.000.—. Aangezien de laagste heffing echter niet met een betrekkelijk hoog bedrag kan aanvangen, heeft een en ander natuurlijk ook eenige verlaging van belastingdruk der middelbare inkomens ten gevolge. De reden van deze opvatting is gelegen in de omstandigheid, dat weekinkomens niet geschikt zijn voor een belasting, die, over een vol jaar berekend, feitelijk na afloop van het tijdperk, waarover het in-

komen is genoten, verschuldigd wordt. Voorts zijn de perceptiekosten voor deze kleine aanslagen bijzonder hoog; veelal bedragen zij zelfs meer dan de opbrengst daarvan, terwijl vooral in tijden van wisselende conjunctuur ook de invordering veel moeilijkheden veroorzaakt. Dit alles is natuurlijk bij een wekelijksche inhouding geheel anders; oninbaarheid zal dan praktisch niet voorkomen. Welnu dan deze, ook naar mijn inzicht heilzame, ontwikkeling van ons belastingstelsel zal niet mogelijk zijn, als men niet een gedeelte van de nationale inkomstenbelasting rechtstreeks aan de gemeenten, alwaar zij wordt opgebracht, afstaat. In gemeenten, welke in de derde klasse der fondsbelasting zijn gerangschikt, worden voor ongehuwden en samenwonenden practisch al inkomens van f 400.— à f 500.— belast en dat moet wel zoo zijn, omdat op het platteland plaatselijk de hoogere inkomens veelal schaarsch zijn. Zou men aldaar ook de fondsbelasting bij inkomens beneden de f 1.500.— à f 2.000.— vrijlaten, dan wordt de opbrengst te gering. Iets anders is het natuurlijk, indien daarvoor een compensatie wordt gevonden in een loonbelasting, welke aan geen minimum is gebonden. Wil men dus op den duur de hierboven vermelde ontwikkeling bevorderen, dan zal men er reeds thans voor moeten zorgen, dat zij te zijner tijd ook te verwezenlijken zal zijn.

Binnen het raam van dit artikel behoeft slechts weinig gezegd te worden over de z.g. compensaties, welke uiteraard de gemeentebesturen op het oogblik het meeste interesseeren, noch ook over de omstandigheid, dat de gemeente als belastingschuldige in belangrijke mate bij dit wetsontwerp is betrokken.

Ik zou echter nog wel willen opmerken, dat een verlaging van de personeele belasting *niet* in dit ontwerp thuis behoort, maar veeleer onder de oogen zou moeten worden gezien bij eene wijziging van het gemeentelijke belastingstelsel. De genoemde belasting is nl. een zuiver gemeentelijke, al geschieden dan ook om praktische administratieve redenen de heffing en invordering door het Rijk. Verlichting van lasten voor het motorvervoer had moeten geschieden door verlaging van de motorrijtuigenbelasting, terwijl de winkeliers en hotel- en caféhouders geholpen hadden kunnen worden door vermindering der van hen geheven omzetbelasting. Wanneer men dan bovendien nog deze gelegenheid had aangegrepen om de dividend- en tantiëmebelasting te versmelten met de vennootschapsbelasting en den gemeenten had veroorloofd om daarvan een deel te ontvangen of opcenten te heffen, dan zou het heele compensatievraagstuk aanmerkelijk zijn vereenvoudigd. De reden, die in de memorie van toelichting wordt aangegeven voor het behoud van de dividend- en tantiëmebelasting, lijkt mij erg zwak; belasting der (vroeger gemaakte) reserves kan in het wetsontwerp worden opgenomen.

De compensatie komt overigens voor een groot deel neer op een vervanging van de personeele belasting door de grondbelasting, d.w.z. een belasting, die geheven wordt naar de telken jare geldende uiteraard wisselende huurwaarden, wordt vervangen door eene, die bepaald wordt naar de, op gegevens uit het laatst der vorige eeuw berustende, z.g. belastbare opbrengst. Dit kan in gemeenten, wier economische structuur in de laatste 40 jaar aanmerkelijk is gewijzigd, wel eens onaangename verrassingen geven. De nieuwe vrijstellingen der personeele belasting gaan m.i. te ver en voor de duurder personeelauto's en de groote winkelmagazijnen hadden zij m.i. niet moeten worden opgenomen.

Met het bovenstaande moet ik voor ditmaal volstaan. Wellicht doet zich de gelegenheid voor om op dit voor de gemeenten zeer belangrijke onderwerp nader terug te komen.

Mr. A. VEEN.

HET GROOTE GEZIN ONDER HET NIEUWE STELSEL.

Ik heb het volbracht. Ik heb de Koninklijke boodschap van 3 Mei l.l., behelzende het voorstel tot heffing van een nationale inkomsten- en winstbelasting en wijziging van enkele belastingwetten „achtereen” doorgelezen. Toen duizelde het mij, ik sloot mijn oogen en als in een kaleidoscoop, zag ik de zich steeds wisselende belasting ob- en sub-jecten van Kamerstuk No. 403, aan mijn geestesoog voorbijgaan. Ik zag het stroeve gelaat van den grootwerkgever, die tot onbezoldigd rijksontvanger wordt benoemd, het lachende gezicht van den caféhouder, die geen personeele belasting meer behoeft te offeren en zijn bier- en jeneverprijzen kan verlagen, ik zag een pruttelenden zegeltjes plakkenden huiseigenaar, ontdekte een van omzetbelasting vrijgestelde makreel en het stomverbaasde gezicht van een serveerjuffrouw uit de lunchroom, bij de ontvangst van haar aanslag in de winstbelasting, ik zag... laat ik u niet verder lastig vallen met mijn visioenen.

Laat ik liever met klare, open oogen een woord van warme hulde brengen aan den samensteller van het nieuwe staatsstuk, die kans heeft gezien legio belastingwijzigingen en vijf nieuwe belastingen, onder te brengen in 125 artikelen, die het heeft klaargespeeld deze vijf nieuwe heffingen onderling zoodanig met elkaar te verbinden, zoo gloeiend samen te smeden, dat geen enkel onderdeelje kan worden gemist.

En thans eenige opmerkingen over de door Zijne Excellentie, den Minister van Financiën voorgestelde voorzieningen ten behoeve van groote gezinnen.

Voorzieningen voor groote gezinnen? Zorgt Vader-tje Staat, onder vigueur van de tegenwoordige wetgeving, niet reeds voldoende voor zijn kinderen, die veel kinderen hebben?

Een Rotterdammer is geen rijksinkomstenbelasting verschuldigd, geen gemeentefondsbelasting, geen schoolgeld voor onderwijs zijner kinderen, onverschillig of die kinderen lager, uitgebreid lager of voorbereidend hooger onderwijs genieten en onverschillig hoe groot het aantal schoolgaande kinderen is, indien zijn zuiver inkomen, — dus nadat hij zijn begrafenisfonds-, vakbondcontributie en ziekwetpremie heeft voldaan — niet méér is, dan:

met vijf kinderen	f 1274 per jaar
„ zes „	„ 2094 „ „
„ zeven „	„ 2584 „ „
„ acht „	„ 3249 „ „
„ negen „	„ 3699 „ „
„ tien „	„ 4149 „ „

Wordt een woning bewoond met niet meer dan f 450 jaarhuurwaarde, dan is de vader, die 8, 9 of 10 kinderen heeft, geen personeele belasting verschuldigd. Hij, die 5, 6 of 7 kinderen heeft, betaalt respectievelijk, 70, 84 en 98 percent minder personeele belasting dan een gehuwde zonder kinderen.

Bestudeer nu bovenstaand simpel staatje eens aandachtig. Neem, wat over schoolgelden en zuiver inkomen is gezegd, goed in uw brein op en denk nu vooral niet, dat Rotterdam een dorado is voor belastingsschuldigen. Wat de fondsbelasting betreft, is mede door klasse-indeeling, de belastingdruk te Amsterdam en 's-Gravenhage iets geringer. Een opsomming van de in onze hoofdstad en in onze residentie van belasting en schoolgelden „vrijgestelden” zou voor mijn betoog nog beter kunnen dienen.

De belastingwetgever heeft zich dus het lot van de groote gezinnen wel degelijk aangetrokken en te hunnen behoeve reeds flinke voorzieningen getroffen. Natuurlijk, het valt niet te ontkennen, het groote gezin offert in verhouding tot het kleine, méér aan indirecte heffingen. Weegt echter dit meerdere, voor indirecte belastingen, niet op tegen, het mindere voor directe heffingen, zoodat de belastingweeg-schaal wederom in evenwicht is?

Neen, zegt de regeering. En daarom stelt zij, behalve maatregelen, welke tengevolge zullen hebben, dat de prijzen van vleesch en eenige andere verbruiksartikelen zullen dalen, voor: aan ieder natuurlijk persoon, die vier of meer minderjarige kinderen heeft, een tegemoetkoming te verleenen; groot f 10 voor elk kind boven het getal 3, dat niet zelf f 300 inkomen heeft.

Goed, maar... voor mij ligt het Advies van den Hoogen Raad van Arbeid, betreffende wettelijke regeling, inzake kinderbijslagverzekering. Op bladzijde 50 geeft de Hooge Raad de regeering in overweging, artikel 23 van het desbetreffende voorontwerp, aldus te lezen:

„De arbeider, die hier te lande zijn woonplaats „heeft, en wiens gezin meer dan drie kinderen bene- „den den leeftijd van vijftien jaar telt, heeft voor elk „kind, te rekenen van het vierde kind, dat den leef- „tijd van vijftien jaar nog niet bereikt heeft, recht „op een kinderbijslag.”

En artikel 25:

„Een kinderbijslag (dus voor elk kind boven het „getal 3 dat geen 15 jaar is) bedraagt voor arbeiders „met een weekloon van: minder dan f 18, f 0.60 „per week of f 2.60 per maand; f 18 tot f 24 week- „loon, f 3.25 per maand; f 24 tot f 30 weekloon, „f 3.90 per maand; f 30 tot f 36 weekloon, f 4.77 „per maand; f 36 tot f 42 weekloon, f 5.63 per „maand; f 42 of meer weekloon, f 6.50 per maand.”

De meerderheid van den Hoogen Raad van Arbeid is van meening, dat de Staat niet heeft bij te dragen in de kosten en is van oordeel, dat verhaal op de arbeiders terecht in het voorontwerp niet is toegelaten (bl. 29). Mocht bedoeld ontwerp tot wet worden verheven, moeten dan de personen in artikel 25 genoemd ook nog de thans voorgestelde tegemoetkoming van f 10 ontvangen?

Nu zegge men niet: dat wetsontwerp „kinderbijslagverzekering” zal wet wetsontwerp blijven. De meening: „de gemeenschap heeft groot belang bij de kinderrijke, goed geregelde gezinnen” voorkomende in de toelichting op het voorontwerp, wordt door zeer velen in den lande gedeeld. Bevordering van gezinsvorming, „it is in the air”.

Ingevolge besluiten van den gemeenteraad van Rotterdam ontvangt ieder, die in dienst is der gemeente en die meer dan drie kinderen heeft beneden den zestienjarigen leeftijd, boven zijn loon, een uitkeering, welke thans f 49.40 per jaar bedraagt voor ieder der bedoelde kinderen boven het aantal van drie.

Dientengevolge ontvangen de gemeente-ambtenaar, de gemeente-werkman, enz., met vier kinderen jonger dan 16 jaar, f 49.40 méér uit de gemeentelijke schatkist, dan hun collega met drie kinderen, niet-tegenstaande de arbeidsprestatie van beiden volkomen gelijkwaardig is. Arbeidsprestatie heeft niets met kinderbijslag te maken, is geen loon, hoor ik al zeggen. Och, een voorwerp verandert schijnbaar van vorm als men het niet op de gebruikelijke wijze belicht.

Waarom wordt kinderbijslag verleend? Toch zeker niet omdat het groote gezin, groote uitgaven heeft voor onderwijskosten. Integendeel, het kleine gezin geeft positief en relatief veel meer voor onderwijskosten uit.

In Rotterdam en vele andere gemeenten laat men den schooldgeldschuldige slechts voor twee kinderen schoolgeld betalen, ook al genieten meer dan twee kinderen gewoon lager of uitgebreid lager onderwijs. Dientengevolge betaalt de vader van twee kinderen (het kleine gezin) veel meer schoolgeld per kind, dan de vader van het groote gezin.

Het navolgende staatje toont dit aan. Aangenomen is, dat de vader geen meerdere kinderen heeft dan de schoolgaande en van elk gezin ten minste twee kinderen uitgebreid lager onderwijs genieten.

inkomen:	schoolgaande kinderen:	schoolgeld in totaal:	schoolgeld per kind:
f 3000	2	f 72.—	f 36.—
„ 3000	3	„ 63.—	„ 21.—
„ 3000	4	„ 54.—	„ 13.50
„ 3000	5	„ 33.—	„ 6.60
„ 3000	6	„ 19.50	„ 3.25
„ 3000	7	„ 12.50	„ 1.78

Zie hier nu een voorziening ten behoeve van groote gezinnen, welke reeds thans van kracht is.

Voor groote uitgaven aan schoolgeld wordt dus de kinderbijslag niet verleend. De kinderbijslag moet m.i. dienen o.a. voor bestrijding van de groote uitgaven voor eerste levensbehoeften en dus ook voor betaling van de op die levensbehoeften drukkende indirecte belastingen.

Moeten nu al die personen, die reeds kinderbijslag genieten nog eens eene uitkeering ontvangen, omdat zij zooveel indirecte belastingen hebben te voldoen?

Ik breng hier nog onder de aandacht, dat Amsterdam, 's-Gravenhage, Utrecht en nog zeer vele andere gemeenten haar ambtenaren, werklieden en verder personeel, kinderbijslag hebben toegekend en dat krachtens het Bezoldigingsbesluit voor rijksambtenaren, iedere rijkswerker, ambtenaar, kortom ieder, die in dienst van het Rijk is, boven zijn loon, uit 's Rijksschatkist, ten minste f 60 ontvangt, voor ieder kind beneden den leeftijd van 18 jaar.

Artikel 114 van de voorgestelde wet: „Belastingherziening 1939” regelt de „voorzieningen ten behoeve van groote gezinnen”. Alinea 1 luidt:

„Aan den natuurlijke persoon, die gedurende een „kalenderjaar binnen het Rijk heeft gewoond, wordt „op zijn verzoek voor ieder kind, als bedoeld is in „art. 70 (minderjarige kinderen die geen f 300.— „inkomen hebben), boven het derde, dat hij aan het „eind van dat kalenderjaar heeft, over dat jaar een „tegemoetkoming verleend van tien gulden.”

Alinea 2 zegt, dat de tegemoetkoming bij wijziging in de tarieven van invoerrechten enz. kan dalen of stijgen, maar een bedrag van f 12.50 niet kan te boven gaan.

Zou het nu, gelet op hetgeen onder de bestaande wetgeving reeds voor groote gezinnen wordt gedaan (lage belastingen, weinig schoolgeld, kinderbijslag), zoo onbillijk zijn, indien aan art. 114 twee nieuwe alinea's werden toegevoegd, luidende ongeveer:

„Indien een persoon als bedoeld bij alinea 1, „krachtens wet, verordening, of uit een erkend kinderbijslagfonds, een kinderbijslag geniet groter dan „het bedrag hetwelk hem zou worden toegekend ingevolge het in genoemde alinea bepaalde, wordt geen „tegemoetkoming verleend.”

„Indien een persoon als bedoeld in alinea 1, krachtens wet, verordening of uit een erkend kinderbijslagfonds een kinderbijslag geniet geringer dan het „bedrag hetwelk hem zou worden toegekend ingevolge „het in genoemde alinea bepaalde, wordt de tegemoetkoming verlaagd tot het verschil.”

Een bepaling in dezen geest zou een onmiddellijke besparing geven van vele tonnen gouds en, mocht onverhoopt het hiervoren besproken wetsontwerp, kinderbijslagverzekering worden aangenomen, een besparing van eenige millioenen!

Worden de door de Regeering voorgestelde „voorzieningen ten behoeve van groote gezinnen” onveranderd van kracht en houdt men rekening met de gunstige bepalingen voor groote gezinnen in de thans bestaande belastingwetten, dan kan men, met een variatie op Hildebrand's bekende: Als het kindje binnen komt, zeggen:

„Als het vierde kindje komt, juicht heel het [huisgezin,
„Pa haalt het met een lach en zoete woordjes in,
„Met schitterend oog deelt hij zijn gade mede:
„Ik krijg toeslag voor dat kind, en,
„Mijn belasting gaat naar beneden.”

JAN A. BOOY.

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Op de wisselmarkt was het deze week wederom de Gulden, die zich onderscheidde door voortdurende fluctuatie. De wisselmarkt had per saldo niet veel factoren te registreren, die belangrijke mutaties in den algemeenen toestand konden doen verwachten. In het begin van de week was er eenige ontspanning op internationaal gebied merkbaar, hetgeen zich onmiddellijk uitte in een aanbod van Dollars. De meeste Egalisatiefondsen hielden echter de koersen weer strak in handen, zoodat de noteringen weinig wijziging vertoonden. Alleen voor den Gulden gold dat niet. Het Egalisatiefonds te onzent hield zich afzijdig van directe interventie op onze markt, en al werd af en toe elders geopeerd, toch bleven vrij omvangrijke koersschommelingen voorkomen. De Dollar, die de vorige week 1.86½ noteerde, daalde in het begin van de week tot 1.85½, steeg toen weer dusdanig, dat de geboekte daling geheel werd tenietgedaan, waarna wederom een daling intrad zonder dat echter het laagterecord van de week weer kon worden bereikt. In het begin van de nieuwe week deed zich weer de invloed gelden van de troebelen in Dantzig, waardoor Dollars gevraagd werden. De notering liep op tot 1.86%, waarmee weer ongeveer het peil werd bereikt, waarop de voorgaande verslagweek werd gesloten. Per saldo was er dus weinig verandering, maar de schommeling van den Gulden was opvallend te midden van de groote rust der overige valuta's, hetgeen niet toe te schrijven is aan factoren inhaerent aan vraag en aanbod van onze munt, maar aan de tactiek van het Egalisatiefonds.

In de andere valuta's bleef, zoals opgemerkt, de fluctuatie uitermate beperkt, alleen in Registermarken trad nogal eenige beweging op. De hangende nieuwe regeling inzake de menging van Registermark werd aanvankelijk veel ernstiger opgevat dan noodig bleek. Toen dan ook de nieuwe voorschriften bekend waren, herstelde zich het oude koerspeil, en aan het begin van de nieuwe week was de stemming zelfs eerder aan den vasten kant. Weliswaar zal het percentage Registermark in de Reismarkmenging verminderen, maar daar tegenover staat het voordeel van een gunstiger regeling der licentieheffing.

Op de wisselmarkt veranderde de toestand slechts weinig. Voor het nieuwe Fransche schatkistpapier met veelvoudige verlengingsoptie is de belangstelling niet groot. Het feit, dat slechts drie verplichte verlengingen zijn voorgeschreven, terwijl de geldnemer optie op nog vijf jaar verlenging heeft, wordt als min of meer oneeris beschouwd, omdat aldus de kwade kansen van het renteverloop geheel voor den geldgever komen, terwijl de geldnemer de goede kansen behoudt. Voor inheemsch papier is het herstel van den ouden rusttoestand voortgeschreden.

De beleggingsmarkt vertoonde niet veel verandering, behalve voor staatsleeningen, die gedrukt in de markt lagen. Vooral integralen moesten een aardige veer laten, en kwamen lager dan het laagterecord in September 1938.

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14-20 Mei 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	14-20 Mei 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	1939	1938
Tarwe	17.481	298.035	479.304	—	41.289	4.250	339.324	483.554
Rogge	4.663	88.193	60.771	100	1.500	—	89.693	60.771
Boekweit	322	7.465	6.709	—	—	—	7.465	6.709
Mais	1.779	263.830	471.973	200	45.018	51.081	308.848	523.054
Gerst	8.428	101.167	151.264	—	9.279	6.917	110.446	158.181
Haver	4.088	80.982	96.927	—	1.860	7.812	82.842	104.739
Lijnzaad	400	53.931	57.235	—	163.728	113.981	217.659	171.216
Lijnkoek	1.976	39.290	29.050	—	150	—	39.440	29.050
Tarwemeel	540	23.373	25.201	312	2.420	6.300	25.793	31.501
Andere meelsoorten	345	9.552	14.567	175	2.430	2.184	11.982	16.751

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various locations including Ned. Bk., Athene, Batavia, Belgrado, Berlijn, Boekarest, Brussel, Boedapest, Calcutta, Dantzig, Helsingfors, and Kopenhagen.

OPEN MARKT.

Table of open market rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, Daggeld, Maandgeld, Part. disc., Warenw., and New York Daggeld.

1) Koers van 19 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag. 2) 2/6 Mei.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities: New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, and Batavia.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities: Zwitserland, Praag, Boekarest, Milaan, and Madrid.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities: Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos-Aires, and Montreal.

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates in New York for various cities: Londen, Parijs, Berlijn, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various locations: Alexandrië, Athene, Bangkok, Budapest, Buenos Aires, Calcutta, Hongkong, Istanbul, Kobe, Lissabon, Montevideo, Montreal, Rio d. Janeiro, Shanghai, Singapore, Valparaiso, and Warschau.

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 15 Nov. 1938 17.13. 2) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste „export” notering.

ZILVERPRIJS

Table of silver prices for Londen and N.York for various dates from 16 Mei 1939 to 27 Juli 1914.

GOUDPRIJS

Table of gold prices for A'dam and Londen for various dates from 16 Mei 1939 to 27 Juli 1914.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In guldens per Kg. 1000/1000. 4) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table showing the status of the national treasury, including Vorderingen, Saldo van 's Rijks Schatkist, and Verplichtingen.

Table showing the status of the national treasury, including Vordershot door De Ned. Bank and Schatkistbiljetten.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of Dutch-Indies floating debt, including Vorderingen and Saldo Javasche Bank.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table of the main items of the Surinamese Bank in thousands of guilders, including Metaal, Circulatie, and Div. rekeningen.

1) Sluftp. der activa.

Table containing market prices for various commodities including GERST (wheat), MAIS (corn), ROGGE (rye), TARWE (barley), BURMA RIJST (rice), BOTER (butter), KAAS (cheese), and EIEREN (eggs) from 1927 to 1938.

Table containing market prices for KATOEN (cotton), AUSTRALISCHE WOL (wool), JAPAN. ZIJDE (silk), and RUBBER (rubber) from 1927 to 1938.

Table containing market prices for KOPER (copper), LOOD (lead), TIN (tin), IJZER (iron), GIETRIJ-IJZER (cast iron), ZINK (zinc), and ZILVER (silver) from 1927 to 1938.

Table with columns for GE-SLACHTE RUNDEREN, GE-SLACHTE VARKENS, DEENSCH BACON, BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH, CACAO G.F., KOFFIE, SUIKER, and THEE. Includes sub-columns for Herl. Ned. Ct. and Not. with data for years 1927-1938 and months Apr-Dec 1938.

Table with columns for GRENHOUT, VURENHOUT, KOF-HUIDEN, COPRA, GRONDNOTEN, LIJNZAAD, and GOUD. Includes sub-columns for Herl. Ned. Ct. and Not. with data for years 1927-1938 and months Apr-Dec 1938.

Table with columns for STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE, KALK-SALPETER, ZWAVELZURE AMMONIAK, CEMENT, and STEENEN. Includes sub-columns for Herl. Ned. Ct. and Not. with data for years 1927-1938 and months Apr-Dec 1938.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 22 Mei 1939.

		Activa.	
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	9.910.740,84	
sels, Prom.,	Bijbnk. "	405.259,63	
enz. in disc.	Ag.sch. "	1.228.272,25	f 11.544.272,72
Papier o. h. Buitenl.	f	2.700.000,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	"	—	2.700.000,—
Beleeningen	Hfdbk. f	173.584.547,69 ¹⁾	
incl. vrsch.	Bijbnk. "	4.206.638,36	
in rek.-crt.	Ag.sch. "	33.605.945,60	
op onderp.	f	211.397.131,65	
Op Effecten enz.	f	210.501.717,02 ¹⁾	
Op Goederen en Ceel.	"	895.414,63	211.397.131,65 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	"	—	—
Munt, Goud	f	106.637.555,—	
Muntmat., Goud	"	1.102.854.577,76	
	f	1.209.492.132,76	
Munt, Zilver, enz.	"	17.716.940,77	
Muntmat., Zilver.	"	—	1.227.209.073,53
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	"	44.025.052,33	
Gebouwen en Meub. der Bank	"	4.580.000,—	
Diverse rekeningen	"	12.803.985,51	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	"	7.629.955,16	
	f	1.521.889.470,90	

		Passiva.	
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds	"	4.860.787,51	
Bijzondere reserve	"	7.102.179,67	
Pensioenfonds	"	12.129.238,20	
Bankbiljetten in omloop	"	1.031.901.745,—	
Bankassignatiën in omloop	"	8.451,33	
Rek.-Cour. { Het Rijk f 48.585.085,17			
saldo's: { Anderen " 393.199.667,92			441.784.753,09
Diverse rekeningen	"	4.102.316,10	
	f	1.521.889.470,90	

Beschikbaar metaalsaldo f 637.918.998,52
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is 1.594.797.450,—
 Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht —

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 63.247.800,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
22 Mei '39	106638	1.102.855	1031.902	441.792	637.919	83
15 " '39	106638	1.102.853	1036.201	439.849	636.646	81,9
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
15 " 1939	11.515	—	214.686	2.700	12.236
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
13 " '39 ^{a)}	135.260	—	197.840	74.820	26.196
22 Apr. 1939	116.889	20.478	193.277	85.597	25.817
15 " 1939	116.886	20.346	197.833	85.512	23.893
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
13 " '39 ^{a)}	12.550	73.970	64.570	50	
22 Apr. 1939	11.782	14.493	49.543	68.155	49
15 " 1939	5.524	14.494	46.659	79.973	48
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
17 Mei 1939	226.791	493.620	32.540	10.076	21.270
10 " 1939	226.863	495.894	30.266	8.102	21.245
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
17 Mei '39	113.511	16.803	107.315	36.151	33.171	20,6
10 " '39	114.126	19.059	101.356	36.279	30.969	19,7
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
4 " '39	92.266	671	16	11.355	743	3.734	30.577
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
11 Mei '39	5.470	2.772	123.744	1.957	2.044	15.998
4 " '39	5.470	2.905	125.353	1.823	2.076	15.561
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
6 " 1939	70,8	10,6	5,9	7.472,5	48,5
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
6 " 1939	658,8	1.844,4	8.252,0	1.218,8	566,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ w.o. Rentenbankscheine 15, 6 Mei, resp. 20, 20 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1939	Goud Munt en metaal	Munt en diversen	Buitenlandse deviezen en goudgarden	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
									Schatkist	Partic.
17/5	3.088	52	509	573	100	144	242	4.445	37	137
11/5	3.086	50	478	600	112	144	242	4.483	8	133

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	"Other cash" ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
3 Mei '39	13.127,5	13.119,7	363,5	3,5	0,6
26 Apr. '39	13.039,1	13.030,7	381,9	3,0	0,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
26 Apr. '39	2.564,0	4.433,4	11.332,1	135,0	85,1	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

²⁾ "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding tot voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
19 " '39	—	8.124	13.684	8.257	29.706	5.213

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of England zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.

DE VIJFTIGSTE PENNING.

Voordracht voor de Notarieele Vereeniging te Amsterdam, op 19 Mei 1939 gehouden door
Prof. Dr. N. J. POLAK.

1. De nieuwe belastingontwerpen.

Overzicht.

Bij Koninklijke Boodschap van 3 Mei 1939 is bij de Staten-Generaal ingediend een ontwerp van wet tot heffing van een nationale inkomsten- en winstbelasting en wijziging van enkele belastingwetten. (Bijl. Hand. 1938/39 No. 403). Het ontwerp beoogt in de allereerste plaats een algemene heffing van 2 pCt., ofwel de vijftigste penning, van het inkomen. Deze belasting is gedacht, te worden geheven op een hier te lande vrijwel ongebruikelijke wijze.

Naast dit voornaamste doel beoogt het ontwerp verder een aantal wijzigingen te brengen in verschillende belastingen, deels omdat de tamelijk ruwe heffing van de vijftigste penning correcties en compensaties nodig maakt, deels omdat verscheidene gebreken van de bestaande belastingen aan de dag zijn gekomen en voorziening behoeven.

Het ontwerp bevat, naast de uniforme 2 pCt. heffing op het inkomen volgens een nieuw stelsel:

1. een belasting naar de winst van naamloze vennootschappen en andere lichamen, bedoeld om binnen afzienbare tijd in de plaats te treden van de thans geheven belasting naar de uitdeling dier lichamen,
2. afschaffing van de personele belasting, van hotels, restaurants, café's en winkels geheven naar huurwaarde en meubilair,
3. vervanging van de personele belasting naar motorrijtuigen door een heffing van opcenten op de motorrijtuigenbelasting voor sommige motorrijtuigen,
4. afschaffing van de personele belasting naar de grondslagen paarden, pleiziervaartuigen en biljarten, en afschaffing of verlaging van de accijns, het invoerrecht en de omzetbelasting voor enige artikelen, w.o. bier, gedistilleerd, enige soorten vlees en vleeswaren, makreel, benzine, thee en gasmaskers,
5. verlaging van de personele belasting naar de grondslag dienstboden,
6. verlaging van de belasting naar het vermogen door afschaffing van de verdedigingsbelasting I en heffing van opcenten op de vermogensbelasting,
7. tegemoetkoming aan hoofden van grote gezinnen,
8. herziening van de inkomstenverdeling tussen het Rijk en de provinciën en gemeenten.

De samen koppeling van al deze voorstellen in één enkel wetsontwerp maakt de toch al niet eenvoudige stof zeer gecompliceerd. De Memorie van Toelichting, die op menig punt de spoed verraadt, waarmede deze wetsvoordracht, onder de druk der omstandigheden, is tot stand gebracht, dient meer tot argumentering tegenover dengene, die de weg in de voornemens der Regering reeds kent, dan tot wegwijzer voor hem, die zich nog van meet af aan heeft te oriënteren. Het komt mij dan ook alleszins begrijpelijk voor, dat het Bestuur van de Notarieele Vereeniging voorlichting voor haar leden heeft gezocht, en ik zal trachten, deze voorlichting naar mijn vermogen te geven.

Tot voorlichting moet ik mij bepalen. Kritiek, beoefend verdeling van de ontworpen bepalingen of aanprijzing van iets anders kunt u van mij niet verwachten. Ik moet mij ten deze grote beperking opleggen, daar ik lid ben van de Commissie-Bodenhausen, welke over een deel van de voorstellen heeft geadviseerd. Waar uiteraard de mogelijkheid bestaat, dat de adviezen der Commissie niet geheel overeenstemmen met de ingediende voorstellen en dat de Commissie niet eenstemmig tot haar advies is ge-

komen, is de mogelijkheid ook niet uitgesloten, dat ik mij op sommige punten met het voorgestelde niet kan verenigen. Het zou mij dan echter niet passen, daarvan in het openbaar te laten blijken. Ik zal mij dus van kritiek op de voorstellen onthouden; slechts ten aanzien van de toelichting zal ik een enkele maal de vrijheid vinden, mijn argumenten te stellen naast die van de Memorie van Toelichting.

Deze Memorie laat trouwens menige vraag naar motivering of argumentering onbevredigd. Onder de druk der moeilijkheden, die ons land — en zeker zijn Regering — dagelijks ondervinden, hebben de samenstellers der Memorie niet de rust en de tijd gevonden tot het geven van een uitvoerige beredenering van de grondslagen der voorstellen, van de wijze, waarop de nieuwe belastingen en de wijzigingen der oude in het bestaande stelsel passen, van de verwachte werking en uitwerking ervan, enzovoort.

* * *

2. De 2 pCt. heffing.

De motivering der 2 pCt. heffing.

Als ik goed zie, is de hoofdschotel van het ontwerp, de 2 pCt. heffing, bereid op grond van een viertal overwegingen welke hier achtereenvolgens in het kort worden behandeld.

In de eerste plaats geldt het allesoverheesende motief, dat de overheid nieuwe inkomsten nodig heeft. Daarover kan nauwelijks verschil van mening bestaan. Hoezeer men ook van mening kan verschillen over het al dan niet wenselijke of toelaatbare van grote overheidsuitgaven of ongedekte tekorten op de gewone rekening van het Rijk, dat voor de landsverdediging thans grote bedragen moeten worden uitgegeven, dat men die uitgaven niet geheel uit belasting kan dekken, maar dat ze ook niet geheel uit lening mogen worden gedekt en men een begin moet maken met heffingen ter amortisatie ervan, zal wel duidelijk zijn aan een ieder, die zich niet met toverformules tevreden stelt.

Gezien de alom erkende noodzaak van de nieuwe heffing en van de uitgaven, die de heffing veroorzaakt, wil de Regering — en dit acht ik de tweede overweging — de belasting algemeen maken, zodat de ganse bevolking er bewust in bijdraagt. Dit verlangen sluit het voor de hand liggende alternatief, verhoging van de bestaande belastingen naar inkomen en vermogen, uit.

Voor die uitsluiting is nog een andere reden aanwezig, die ons tot het derde motief voor de vijftigste penning brengt. Verhoging van een bestaande belasting verergert de fouten, die deze aan kleven, en die fouten zijn in de loop der jaren, door de telkens weer hoger opgevoerde opcenten, al ter dege vergroot. Bovendien zijn die fouten aanzienlijk. Die fouten zijn van velerlei aard. Daar is de mogelijkheid om de belasting te ontduiken door verzwijging of haar te ontgaan door bepaalde handelingen en constructies, die met het oog op de belastingen op een bepaalde wijze tot stand worden gebracht. Daar zijn de fouten van het op vroegere verhoudingen en op een prijsniveau van lang geleden geënt tarief, dat toen reeds op grond van ruwe schattingen verre van feilloos was vastgesteld, maar nu zeker tal van onbillijkheden in zich sluit. Daar is de fout, dat de draagkracht te mechanisch wordt afgeleid uit het nominaal bedrag van het persoonlijk inkomen, waarbij factoren als zeker-

heid van het inkomen, gezinsinkomen, gezondheid van het gezin, verzorging in geval van ziekte, invaliditeit en overlijden van den kostwinner, e.d. niet in rekening worden gebracht, hoewel zij op de draagkracht van grote invloed zijn.

Het is vanwege deze laatste categorie van fouten, dat ik steeds heb voorgestaan een verplaatsing van het overwicht der belasting naar het inkomen in de richting van een algemene verteringsbelasting, die, door vrijstelling van eerste levensbehoeften en belasting van de verteringen daarboven, automatisch een groot deel van de fouten der inkomstenbelasting corrigeert¹⁾. En ik zou dan ook uit belastingtheoretisch oogpunt gaarne de voorkeur geven aan verhoging van de Omzetbelasting, ware het niet, dat verhoging daarvan in een tijdperk van depressie te veel mogelijkheden zou berokkenen aan het bedrijfsleven. Zou er een aanzienlijke economische opleving in ons land komen, dan zou ik een verhoging van de omzetbelasting, teneinde de druk van enige andere, te hoog opgevoerde, heffingen te verlichten, met instemming begroeten.

Zo goed als van een verteringsbelasting zal de corrigerende werking van de thans voorgestelde 2 pCt. heffing niet zijn. Maar een aantal fouten van de inkomstenbelasting kleven haar niet aan. De mogelijkheden, haar te ontduiken of te ontgaan, zijn minder groot of liggen anders, haar tarief is geheel anders opgebouwd en de gezinsinkomens treft zij op geheel andere wijze dan de inkomstenbelasting. Dat men een andere heffingswijze dan de bestaande heeft gekozen, is hiermede verklaard.

Toch is er nog een vierde overweging, die daartoe mede de stoot heeft gegeven. De heffingstechniek van de inkomstenbelasting voldoet niet meer in alle opzichten. Steeds talrijker worden de stemmen om wijziging van haar stelsel. Daarbij verlangen velen heffing bij de bron, hetzij vóórheffing op rekening van een later vast te stellen persoonlijke belastingsschuld, hetzij een sluitend stelsel van zogenaamde zakelijke belastingen op genoten opbrengsten. In sommige landen bestaan zulke heffingen bij de bron reeds; de op de ervaringen in die landen gegronde oordelen lopen uiteen. De heffing van een algemene, uniforme belasting tot een betrekkelijk laag tarief biedt thans een ongezochte gelegenheid, het stelsel van heffing bij de bron ook in ons land te beproeven, teneinde ervaring op te doen, die voor de herziening van de techniek van de inkomstenbelasting nuttig kan zijn.

Het proportionele tarief, dat deze nieuwe heffingswijze in dit geval sterk vereenvoudigt, maar bij toepassing van het stelsel voor de inkomstenbelasting natuurlijk niet bruikbaar zal zijn, heeft het voordeel, dat bij de eerste kennismaking met deze wijze van heffing een aantal complicaties wordt vermeden. De „flat rate” heeft echter het bezwaar, dat de druk wel wat ruw en willekeurig wordt verdeeld en relatief zwaar op de zwakkeren zal terechtkomen. Weliswaar kan men betogen, dat de voortdurende verhogingen van opcenten op de progressieve inkomsten-, gemeentefonds-, vermogens- en personele belasting de progressie aan deze nationale heffing hebben laten voorafgaan, maar niettemin blijft de druk op de minst draagkrachtigen onevenredig zwaar. Daarom gaan met deze heffing enige mitigaties gepaard, zowel ten aanzien van de nieuwe als ten opzichte van reeds bestaande belastingen. De teruggaaf van de nieuwe belasting wegens het hebben van kinderen (art. 70), de verlaging van belastingen op het ver-

bruik van enige voedingsmiddelen (artt. 98/99 en 104) en de tegemoetkoming aan hoofden van grote gezinnen (art. 114), hebben deze verzachtende en corrigerende strekking.

De vennootschapsbelasting, ten bedrage van 8 pCt. van de winst der naamloze vennootschappen en dergelijke lichamen, wordt in de Memorie van Toelichting mede als correctie op het proportionele tarief voorgesteld. Ik kom op deze belasting, die in mijn ogen een ander karakter heeft, nader terug.

De techniek der 2 pCt. bruto-heffing.

Thans dient het samenstel van belastingen, die tezamen de uniforme 2 pCt. heffing uitmaken, nader te worden gezien. De bedoeling is, alle inkomens te belasten met 2 pCt., niet na verloop van geruime tijd, maar zo spoedig mogelijk, bij voorkeur op het ogenblik, dat het inkomen wordt gebeurd. Om redenen van heffingstechniek worden als onderscheiden delen van het inkomen afzonderlijk belast de huur, de rente, het loon en de winst. Van elk dezer takken van inkomen wordt op een technisch zoveel mogelijk aangepaste wijze 2 pCt. belasting geheven.

Het eenvoudigste is de technische uitvoering bij de loonbelasting. Een ieder, die loon uitbetaalt, is verplicht, de belasting op dat loon in te houden en aan de administratie af te dragen (art. 31). Deze afdracht geschiedt door middel van plakzegels of, met toestemming van den Minister, op andere wijze (art. 64). Het begrip loon is iets ruimer dan inkomen uit arbeidsovereenkomst: ook bezoldigingen en tantièmes van commissarissen, provisies van agenten en beloningen voor enkele diensten, voor zoover niet bedrijfs- of beroepmatig bewezen, worden erin betrokken (art. 26).

In tal van gevallen is de techniek van de rentebelasting even simpel. Ook hier inhouding bij uitbetaling en afdracht door middel van plakzegels of op andere wijze (artt. 20 en 21). Vooral bij betaalbaarstelling van coupons is de zaak eenvoudig, maar ook betaling van hypotheekrente en andere periodieke interessen brengt geen moeilijkheden met zich. Over rente van buitenlandse effecten moet de belasting worden voldaan tegelijk met en op dezelfde wijze als de couponbelasting; over rente uit buitenlandse bronnen, die geen effecten zijn, op tamelijk analoge wijze. Moeilijkheden leveren slechts de uitkeringen op grond van levensverzekeringsovereenkomsten, waarin rentevergoeding is begrepen. Een speciale regeling is daarvoor in art. 24 voorzien.

Schijnbaar eenvoudig verloopt de huurbelasting door de verplichting, kwitanties voor ontvangen huur van belastingzegels te voorzien. Of de practijk zo eenvoudig zal blijken te zijn als het oppervlakkig schijnt, mag worden betwijfeld. Vooral bij incasso van weekhuren, die soms nog in gedeelten worden afgedragen, zal de zegeling der kwijtingen, met afrondingen op enkele gehele centen, nog wel enige bezwaren opleveren. Voor de huurwaarde van onroerende goederen in eigen consumptief gebruik wordt de eigenaar persoonlijk aangeslagen.

Persoonlijke aanslag vindt ook plaats voor de winstbelasting, waaronder alle inkomen valt, dat niet door de huur-, rente- of loonbelasting wordt getroffen of daarvan is vrijgesteld. In de winstbelasting vallen dus alleen zij, die voor eigen rekening een beroep of bedrijf uitoefenen; renteniers en loontrekkenden, die zulks niet doen, vallen er buiten.

Wél vallen onder de winstbelasting — met op verschillende punten eigenaardige winstberekening, waarop ik nader terugkom — de naamloze vennootschappen en andere lichamen. Het doorgeven van inkomen door de winstuitdelingen van deze lichamen zou tot dubbele belasting kunnen leiden, indien daarvoor geen voorzieningen waren getroffen. Evenzo zouden, zonder nadere voorzieningen, dubbele en meervoudige heffingen het gevolg kunnen zijn van het feit, dat het credietwezen en de kapitaalinveste-

¹⁾ Vergelijk: 1. Praeadvies voor de Vereeniging voor Belastingwetenschap over De Algemene beginselen voor de heffing van belastingen, Geschrift No. 8 van die Vereeniging, blz. 97, 119/25; 2. Omzetbelasting als verteringsbelasting in Economisch-Statistische Berichten van 8 Maart 1933, blz. 186; 3. de uiteenzetting hierachter in § 4 bij de bespreking van de voorgestelde wijzigingen in de Personele Belasting.

ring tal van bouwsels met meerdere verdiepingen vertoont. Huuropbrengst wordt veelal geheel of ten dele in de vorm van rente afgedragen aan een hypotheekbank, die weer pandbriefrente vergoedt aan de spaarbank, van welke de inlegger alweer een deel van die rente ontvangt. En zo doen zich, vooral op het terrein van rentebetalingen, tal van dergelijke doorberachtingen voor. Al te simpele heffing aan de bron, van de bruto-bedragen, zou dus in tal van gevallen tot meervoudige belastingheffing leiden.

Verrekeningen om te komen tot netto-heffing.

Het is echter de bedoeling, de belasting te heffen van het netto-inkomen. Daarom moet met kosten, lasten en verliezen rekening worden gehouden en voorkomen worden, dat eenzelfde inkomen twee of meer malen aan belasting wordt onderworpen. Zulks is op het eerste gezicht niet eenvoudig, het brengt schijnbaar iets dualistisch in het stelsel van voetstootse heffing bij of vóór de ontvangst, welke heffing een zakelijk aanzien heeft, terwijl de verrekening van kosten en lasten met aanzien des persoons moet geschieden. De vermenging van zakelijke en persoonlijke elementen in tal van belastingwetten is echter reeds zozeer gemeengoed, dat men de onderscheiding tussen beide als verouderd en niet ter zake dienende kan beschouwen.

De verrekening van kosten, lasten, verliezen en reeds elders belaste inkomsten is nu als volgt opgelost.

Kostenverrekening bij huurbelasting en loonbelasting.

Bij de huurbelasting wordt het totaal der kosten — waaronder niet de hypotheekrente is te begrijpen — bij voorbaat geschat op 20 pCt. van de huuropbrengst. De belasting bedraagt daarom slechts 1.6 pCt. van die opbrengst. Hebben de kosten minder bedragen dan 20 pCt. of meer dan 20, maar minder dan 30 pCt., dan vindt geen verrekening plaats. De geringe onzuiverheid in de belastingheffing, die in het ene geval ten bate van dezen belastingplichtige, in het andere ten bate van de schatkist strekt, wordt in het belang van vereenvoudiging van de administratieve werkzaamheden bewust toegelaten. Hebben de kosten echter de 30 pCt. overschreden, dan wordt teruggaaf verleend (art. 15). Bij die teruggaaf wordt niet elk onroerend goed als een op zichzelf staand object beschouwd, maar de gezamenlijke onroerende goederen van denzelfden eigenaar worden als complex in aanmerking genomen, zodat de gezamenlijke kosten in verband worden gebracht met de gezamenlijke opbrengsten. Voor de bepaling van het begrip kosten, of onkosten zoals het ontwerp ze noemt, wordt verwezen naar art. 10, lid 1 der wet op de Inkomstenbelasting. Aftrek van afschrijving op niet in bedrijf of beroep gebruikt onroerend goed zal dus ook voor deze belasting niet zijn toegelaten.

Teruggaaf van belasting wegens kosten kent ook de loonbelasting. Evenals bij de huurbelasting is er ook hier een franchise: zolang de kosten blijven beneden de f 50.— per jaar of beneden 10 pCt. van het loon vindt geen teruggaaf plaats (art. 33). Deze limiet is tamelijk hoog, maar de mogelijkheid van cumulatie in drie jaar (art. 33 lid 2), die ook bij de huurbelasting aanwezig is (art. 15, lid 4) tierceert haar in feite. Teruggaaf vindt natuurlijk niet plaats voor kosten, die reeds bij de loonbetaling ten aftrek waren toegelaten, zoals representatie-, reis-, ambtskledings- en andere kosten, die in een bepaalde toelage of verstrekking door den werkgever worden vergoed (art. 27 lid 4 onder b); en die bijdragen voor pensioenvoorzieningen, welke ook voor de Inkomstenbelasting onbelast blijven (art. 27, al. 2, 3 en 4 en art. 30 al. 3). De moeilijkheden van laatstgenoemde materie blijven ook hier onopgelost.

Compensatie van verliezen met toekomstige posi-

tieve inkomsten is zowel bij de huurbelasting als bij de loonbelasting gedurende drie opvolgende jaren toegestaan (art. 15 lid 4 en 33 lid 2, zoëven reeds genoemd); bij de winstbelasting is de compensatietermijn zelfs zes jaar lang (artt. 38 lid 2 en 48 lid 2).

Voorkoming van dubbeltelling bij uitdelingen van naamloze vennootschappen.

Dubbeltelling van uitdelingen van naamloze vennootschappen e.d. is op drieërlei wijze voorkomen. Dividenden zijn uitgezonderd bij de rentebelasting (art. 18), alle uitdelingen van naamloze vennootschappen e.d. zijn uitgezonderd van de winstbelasting (art. 36) en aandelen in de winst, waarover ten laste van de genietters rente-, loon- of winstbelasting verschuldigd is, mogen bij de berekening van de belastbare winst der uitdelende vennootschap in aftrek worden gebracht (art. 39).

Stellen wij een N.V., die in enig jaar een winst heeft gemaakt van f 100.000, waarvan f 12.000 uit dividenden van Nederlandse naamloze vennootschappen, stellen wij voorts, dat die winst wordt verdeeld als volgt:

1. Royalty voor inbrengers	f 10.000
2. Dividend aandeelhouders	„ 30.000
3. Dividend oprichtersbewijzen	„ 15.000
4. Tantièmes directeuren en commissarissen	„ 25.000
5. Reserve	„ 20.000
	f 100.000

Dan wordt van de f 100.000 voor de bepaling van de belastbare winst in mindering gebracht:

a. de ontvangen uitdelingen uit de winst van andere Nederlandse naamloze vennootschappen (art. 36 lid 1 onder a.)	f 12.000
b. de royalty, waarover rentebelasting verschuldigd is (art. 39 jo. art. 16 lid 1 onder e). Art. 18 lid 1 onder a. is hier niet van toepassing, aangezien hier van effecten geen sprake is	„ 10.000
c. de tantièmes, waarover loonbelasting verschuldigd is (art. 39 jo. 27 lid 1 en art. 26 lid 2 sub lo.)	„ 25.000
	f 47.000

Er wordt dus belast f 53.000, op grond waarvan nu de houders van aandelen en oprichtersbewijzen tot een bedrag van f 45.000 hun dividend vrij van rentebelasting ontvangen (art. 18 lid 1 onder a.). Blijft nog een rest van f 8.000, die tezamen met de reeds tevoren belaste f 12.000 aan dividenden van andere naamloze vennootschappen het bedrag der reservering uitmaakt.

Verrekening van rentebelasting.

Met de rentebelasting doet een heel bijzondere figuur zijn intrede. De schuldenaar houdt bij de rentebetaling de belasting ten laste van den crediteur in. In beginsel behoeft hij die belasting nu slechts af te dragen aan den fiscus, indien hij heef heeft ingehouden dan hem ten laste is gebracht. Immers, tegenover rentende schulden staan meestentijds opbrengst gevende bezittingen, hetzij vermogen in bedrijf, hetzij privé-vermogen, in onroerende goederen, effecten, hypotheeken of anderzins belegd. Tegenover de rentelasten staan bedrijfswinsten, huren, pachten, dividenden, tegoedkomende interessen enzovoort. Is voor al die inkomsten belasting afgehouden, dan is de belasting over de bruto-opbrengsten voldaan. Door de op de verschuldigde renten ingehouden belastingen aan den schuldenaar te laten benadert men het doel, hem voor zijn netto-inkomen belasting te doen betalen. Slechts wanneer de door iemand ingehouden belasting te boven gaat de belasting, welke van hem is ingehouden, moet afdracht plaats vinden.

Om na te gaan, wanneer en hoe die afdracht moet geschieden, dienen wij verschillende gevallen te onderscheiden, en wel

- a. belastingplichtigen in de winstbelasting,
 b. natuurlijke personen, die niet in de winstbelasting vallen,
 c. lichamen, die niet in de winstbelasting vallen.

Rentebelasting en winstbelasting.

Met betrekking tot de eerste categorie, dus tot personen en lichamen, die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen, kan de afdracht bij de aanslagregeling voor de winstbelasting worden gevorderd, aangezien de winstbelasting niet over bruto-opbrengsten, maar over netto-winst wordt geheven. Daarentegen moet, voor zover over bestanddelen van de winst reeds belasting is afgehouden, teruggaaf plaats vinden. Zowel voor de afdracht als voor de teruggaaf vindt bij de vaststelling van de aanslag in de winstbelasting verrekening plaats (art. 40).

Stellen wij hiervoor enige voorbeelden.

Een fabriek maakt een bedrijfswinst van f 50.000. Zij heeft te haren laste een hypotheecaire lening, waarop zij f 4.000 rente heeft betaald. Zij wordt nu in de winstbelasting aangeslagen naar een netto-winst van f 46.000, maar moet tevens de belasting, die zij bij de betaling van de f 4.000 heeft ingehouden, afdragen. Dit geschiedt in één aanslag, omvattend:

winstbelasting 2 pCt. van f 46.000	f	920
ingehouden rentebelasting 2 pCt. van f 4.000	„	80
		<u>f 1.000</u>

Dezelfde fabriek bezit echter nog eenige arbeiderswoningen, waarvoor haar arbeiders haar tezamen f 1.000 huur vergoeden, terwijl de exploitatie dier woningen een uitgaaf van f 200 vergt; enige aandelen in Nederlandse dochtermaatschappijen met een dividendopbrengst van f 5.000; enige hypotheecaire vorderingen en gemeente-obligatiën, die tezamen f 2.000 rente hebben opgeleverd. Deze f 7.800 opbrengst is in de boeken verantwoord en met de bedrijfswinst, onder aftrek van de hypotheekrente, tot een netto-winst van f 53.800 verwerkt.

Bij de aanslagregeling kan men nu twee wegen inslaan. Men kan de ontvangen huur en rente bij de bepaling van de belastbare winst buiten rekening laten, op grond van de uitzonderingen, voorzien in het tweede lid van art. 35 onder a. en b. Maar men kan ook deze baten in de winst begrijpen en op grond van art. 40 lid 2 teruggaaf verlangen van de betaalde huur- en rentebelasting²⁾. Voor elk dezer manieren van berekening geeft de aanslagregeling hetzelfde resultaat, dat ook gelijk is aan het hierboven berekende.

1e. manier. Netto-winst	f	53.800
af: dividenden (art. 36 lid 1 onder a.)	f	5.000
huren, netto-opbrengst (art. 35 lid 2		
onder a.	„	800
hypotheek- en obligatierente (art.		
35 lid 2 onder b.	„	2.000
		<u>7.800</u>
		f 46.000
	a 2 pCt.	f 920
bij: ingehouden rentebelasting 2 pCt.		
van f 4.000 (art. 40 lid 1)	„	80
		<u>f 1.000</u>

2e. manier. Netto-winst	f	53.800
af: dividenden (art. 36 lid 1 onder a.)	„	5.000
		<u>f 48.800</u>

²⁾ Ten aanzien van aan loonbelasting onderworpen inkomsten staat slechts de eerste weg open, op grond van art. 35 lid 1. Indien bijvoorbeeld een notaris voor het aankopen van lijfrenten provisie heeft ontvangen, waarop de levensverzekeringmaatschappij loonbelasting heeft gekort, dan moet de notaris die provisie niet begrijpen in zijn aangifte voor de winstbelasting. Doet hij zulks wel, dan kan hij volgens art. 40 lid 2, zoals dat thans luidt, geen teruggaaf van op die provisie ingehouden loonbelasting verkrijgen.

	a 2 pCt.	f	976
bij: ingehouden rentebelasting (art. 40			
lid 1)	„	80	
			<u>f 1.056</u>
af: voldane huurbelasting 1,6 pCt. van			
f 1.000	f	16	
afgehouden rentebelasting 2 pCt. van			
f 2.000	„	40	56
(tezamen art. 40 lid 2)			<u>f 1.000</u>

Automatische verrekening door niet-afdragen van rentebelasting.

Waar geen aanslag in de winstbelasting plaats vindt, moet de verrekening op andere wijze geschieden. Met betrekking tot natuurlijke personen, die geen bedrijf uitoefenen, is nu aangenomen, dat de tegenover de rentelasten staande inkomsten steeds die rentelasten zullen te boven gaan. Indien dit inderdaad zo is, kan men de verrekening achterwege laten en zodoende den schuldenaar de ingehouden rentebelasting laten behouden, want dan vormt die ingehouden belasting de compensatie voor de op het bruto-inkomen te veel betaalde, waardoor juist over het netto-inkomen per saldo belasting is voldaan. Heeft een particulier een huurinkomen van f 4000, waartegenover staan f 800 onkosten en f 1000 hypotheekrente, dan bedraagt zijn netto-inkomen f 2200, waarvan 2 pCt. f 44 bedraagt. Bij de huurontvangst voldoet hij f 64 aan zegels, maar bij de rentebetaling houdt hij f 20 in, die hij niet behoeft af te dragen, zodat hij per saldo f 44 belasting betaalt.

Deze allereenvoudigste winstrekening berust op de hypothese, dat natuurlijke personen wegens hun inkomsten steeds meer belasting te dragen krijgen dan zij kunnen afhouden. Slechts in enkele gevallen is zulks niet zo, nl.

1. indien tegenover de schuld een dividendafwerpend aandelenbezit staat,
2. indien het actief inkomen, b.v. uit onroerend goed of uit aandelen, geringer is dan de rentelast, en
3. indien de betrokkene „van zijn schulden leeft”.

In het eerstgenoemde geval is, doordat de uitdelende N.V. reeds winstbelasting heeft betaald, de afwijking slechts schijnbaar. In de beide andere gevallen is zij werkelijk. Maar niemand zal het ernstig vinden, indien in die gevallen een klein bedragje aan belasting van „minimumlijders onder Jan” wordt geofferd ten behoeve van de eenvoud van administratieve controle.

Afdracht van rentebelasting door lichamen.

Voor lichamen, die geen bedrijf uitoefenen, gaat de hypothese niet op. Hier overtreft de rentelast zeer de hypothese niet op. Hier overtreft de rentelast zeer vaak het opbrengstgevend bezit, moeten belastingen, contributies, giften e.d. tot de rentebetaling in staat stellen. Vandaar, dat art. 21 voor zulke gevallen een afdracht voorschrijft van hetgeen het lichaam meer aan rentebetaling heeft ingehouden dan aan huurbelasting of rentebelasting direct of indirect (dividenden) te zijnen laste is gekomen.

Verbod van formele overwenteling.

Het is de bedoeling, dat de belasting zal komen ten laste van den genietter van het inkomen. Daarom is bij art. 7 lid 4 verboden, de huurbelasting aan den huurder in rekening te brengen en daarom is inhouding van rente- en loonbelasting bij de uitbetaling van rente en loon verplicht gesteld (resp. artt. 20 en 31). Dat bij vernieuwing van contracten de prijzen kunnen worden bepaald met inachtneming der nieuwe belasting en de verhindering van overwenteling slechts door controle op huur-, rente- en loonniveaux mogelijk zoude zijn, ligt voor de hand. Met betrekking tot lopende contracten hebben het doorberekingsverbod en de inhoudingsverplichting

natuurlijk kracht. Het doorberekingsverbod voor de huurbelasting is dwingend; elk strijdig beding is nietig. Deze toevoeging ontbreekt bij de inhoudingsvoorschriften ten aanzien van rente- en loonbelasting. Toch kan ook hier het dwingend karakter worden aangenomen, blijkend uit het toestaan van afwijking in enkele nauwkeurig bepaalde gevallen, t.w. de loonbetaling in natura (art. 31 lid 3) en het vóór 1 October 1938 gemaakte beding, waarbij de schuldenaar toekomstige belastingen, op rentebetalingen te heffen, voor zijn rekening neemt (art. 117). Dit beding, dat ter bescherming van het crediet moest worden gerespecteerd, is ook bij enkele leningen van Nederland en Nederlands Indië gemaakt. Om eenvoudige toepassing van dit beding bij deze staatsleningen mogelijk te maken, zijn zij bij het tweede lid van art. 117 van rentebelasting vrijgesteld.

Komt voor de inkomstenbelasting de 2 pCt. heffing in aftrek van het inkomen?

Ik maakte reeds de opmerking, dat deze belasting zowel elementen van een persoonlijke als van een zakelijke belasting bevat. Hoewel, naar ik reeds stelde, deze onderscheiding naar mijn mening verouderd is en dus voor de beoordeling der voorstellen of de plaatsing ervan in een belastingstelsel weinig betekenis heeft, is er toch een technisch belang aan deze onderscheiding verbonden, ten aanzien waarvan geen twijfel mag blijven bestaan. Dit is namelijk de vraag, of bij de bepaling van het inkomen voor de inkomstenbelasting de 2 pCt. heffing al dan niet in aftrek mag worden gebracht. Is de heffing een bij de bron geheven persoonlijke inkomstenbelasting, dan mag zij niet worden afgetrokken, is zij een zakelijke last op de opbrengsten van de bronnen van inkomen, dan laat art. 10 der Wet op de Inkomstenbelasting aftrek toe.

Zolang deze twijfel bestaat, is het nodig, zich over het persoonlijk of zakelijk karakter dezer belasting te oriënteren. Eenvoudig is dat niet. Voor het persoonlijk karakter pleit de samenvoeging van alle onroerende goederen van één eigenaar bij de teruggaaf van huurbelasting wegens kosten boven 30 pCt. van de gezamenlijke huuropbrengst. Ook de verrekening van de rentebelasting en de verrekening van reeds ten laste gekomen heffingen bij de winstbelasting wijzen in persoonlijke richting. Daarentegen doen de voetstootse heffing en het niet compenseren van verliezen met opbrengsten uit andere groepen van bronnen zakelijk aan.

Ook de behandeling van buitenlanders en van buitenlandse bronnen geeft geen licht in deze zaak. Een zakelijke belasting zou alleen binnen het Rijk genoten opbrengsten treffen, onverschillig, of zij door binnenslands gevestigde dan wel door buitenlanders wordt genoten, maar zij zou de inkomsten van hier wonenden uit buitenlandse bronnen vrijlaten. Een persoonlijke belasting zou, volgens de regels van Genève, inkomsten van buitenlanders uit onroerend goed, arbeid of onderneming hier te lande belasten naast inkomsten van binnenlanders uit alle buitenlandse bronnen, maar verrekening toestaan voor in het buitenland verschuldigde belasting wegens inkomsten uit daar gelegen onroerend goed, daar verrichte arbeid, daar uitgeoefend bedrijf. Het ontwerp belast echter zowel de binnenlandse huur, die den buitenlander als de buitenlandse huur, die den binnenlander toevalt, zonder enige verrekening. Het belast zowel de rente, door een binnenlandsen schuldenaar aan een buitenlandsen schuldeiser betaald, als die, welke de binnenlander uit vorderingen op het buitenland geniet. Het belast zowel door een binnenlander in het buitenland verdiend loon als inkomsten uit arbeid, door een buitenlander hier te lande verricht. Het belast, behoudens enkele uitzonderingen, zowel de in het buitenland gemaakte winst van hier te lande gevestigde bedrijven als de winst,

die buitenlanders hier te lande betalen. Het neemt dus en wat een zakelijke heffing, en wat een persoonlijke belasting zou toevallen, zelfs nog meer. Het geeft geen antwoord op de vraag: persoonlijk of zakelijk?

Het waer gewent, door een wetsbepaling vast te stellen, hoe met betrekking tot art. 10 der Wet op de Inkomstenbelasting moet worden gehandeld. Aftrek van de 2 pCt. belasting ligt hier voor de hand. Anders komt men tot de wonderlijkste puzzles. Van de couponopbrengst zou men wel de 2 pCt. couponbelasting, maar niet de 2 pCt. nationale inkomstenbelasting mogen aftrekken, terwijl beide door debiteur of bankier in één post worden gekort. De arbeider zou de bruto-loonsom moeten reconstrueren en de verhuurder van huizen, die de administratie aan een opzichter overlaat, zou het saldo der exploitatierekening moeten vermeerderen met de gebruikte huurzegels. Een simpel artikeltje zou de onzekerheid met haar curieuze consequenties kunnen wegnemen zonder het persoonlijk karakter van de belasting, waarop de Memorie van Toelichting in § 1 de nadruk legt, aan te tasten.

„Kinderaftrek”.

Teruggaaf van de 2 pCt. heffing vindt plaats tot een bedrag van f 4 voor elk minderjarig kind, dat geen eigen inkomsten van f 300 of meer geniet. Behalve deze bevat het ontwerp nog een andere tegemoetkoming wegens het hebben van kinderen en wel een uitkering van f 10 voor ieder kind, waarmede iemands kindertal de drie te boven gaat. Deze laatste uitkering staat echter niet rechtstreeks in verband met de nationale inkomstenbelasting. Wel rechtstreeks daarmede correspondeert de verlaging van verteringsbelastingen op enige soorten vlees en vleeswaren en op makreel.

* * *

3. De Vennootschapsbelasting.

De motivering der vennootschapsbelasting.

Naast de 2 pCt. heffing staat de vennootschapsbelasting van 8 pCt. van de winst van naamloze vennootschappen en andere lichamen. In de Memorie van Toelichting wordt zij met de 2 pCt. heffing verbonden door de overweging, dat de proportionele heffing tot een progressieve moet worden gemaakt, enerzijds door verlaging van lasten, die thans zwaar op de minder draagkrachtigen drukken, anderzijds door het vragen van een extra offer van de meer draagkrachtigen. Zulk een extra offer zou worden verwezenlijkt door een extra heffing van naamloze vennootschappen, welke heffing — zoals de Memorie in § 8 zegt — „uiteindelijk zal worden gedragen door belastingplichtigen, die in het algemeen tot de groep van de meer draagkrachtigen behooren”.

Over deze toelichting zou heel wat te zeggen zijn, ware het niet, dat dezelfde paragraaf deze motivering ontzenuwt door in uitzicht te stellen, binnen afzienbare tijd de dividend- en tantiëmebelasting af te schaffen, wellicht na een heffing van vroeger opgehoopte reserves en een compensatie voor vroeger geleden en nog ongedekte verliezen. Aannemende, dat de wetgever zal inzien, dat men de winst van een naamloze vennootschap niet driemaal kan belasten — bij het maken van winst, bij het uitdelen en bij het genieten van de uitdeling — zal ik de vennootschapsbelasting beschouwen als een winstbelasting, die in de plaats treedt van de uitdelingsbelasting, welke wij thans kennen.

Winstbelasting of uitdelingsbelasting.

Gelijk de Memorie zegt, is er tussen beide geen principieel verschil: het onderscheid beperkt zich in beginsel tot het ogenblik, waarop de winst wordt belast, nl. wanneer de winst wordt behaald of wanneer zij wordt uitgedeeld.

Al zijn er geen principiële verschillen tussen winstbelasting en uitdelingsbelasting, verschillen zijn er en zij zijn op menig punt belangrijk. De uitdelingsbelasting heeft het voordeel van de automatische compensatie van goede en slechte jaren en van onzuivere schattingen bij de winstbepaling. Zij heeft echter het nadeel, dat zij zeer draagkrachtige vennootschappen in veel geringer mate belast dan maatschappijen, die ternauwernood het voor verkrijging van kapitaal en leidende arbeid noodzakelijke kunnen opbrengen, en derhalve allesbehalve progressief, zelfs nog niet proportioneel drukt. En zij schept meer richtige-heffingsmisère dan een winstbelasting.

Vermeende bezwaren tegen een winstbelasting zijn nog de moeilijkheid van de bepaling der winst en de belemmering van de reservering. Ik noem dat vermeende nadelen, want zij zijn bij nadere beschouwing weinig reëel. Wat de reservering betreft, is er bij een winstbelasting geen sprake van de belemmering, die het jongste ontwerp-richtige-heffing zou hebben gebracht. Ik heb mij dan ook terdege verbaasd, een groot aantal Kamers van Koophandel te zien aandringen op uitbouw van het richtige-heffing-systeem, uit vrees voor een winstbelasting, die toch 100 — x pCt., in casu 92 pCt., van de winst, en dus ook van de voor reservering bestemde winst aan de vennootschap laat. De bevoogding van het bedrijfsleven, waarop sommige dezer Kamers herhaaldelijk aandringen, belemmert zijn groei meer dan een heffing van 8 pCt. van het zuivere overschot.

Ten aanzien van de moeilijkheden, aan de winstbepaling verbonden, heeft de praktijk in tal van landen, ook in Nederlands-Indië en zelfs in ons eigen land tijdens de heffing van een oorlogswinstbelasting, wel aangetoond, dat het heel wel mogelijk is, de winst van naamloze vennootschappen, zelfs van de grootste, behoorlijk te benaderen. En de praktijk hier te lande heeft óók bewezen, dat de uitdelingsbelasting geenszins vrij is van allerlei puzzles, die nauwelijks tot bevredigende oplossing zijn te brengen.

Soepelheid bij de winstbepaling.

De moeilijkheden, die de winstbepaling opwerpt, zijn te minder, naarmate de fiscus soepeler is in het aanvaarden van de schattingen en de overwegingen de bedrijfsleiding, welke aan de winstbepaling ten grondslag liggen.

Het ontwerp doet meer dan één stap in deze richting. Allereerst door een ruime compensatietermijn voor verliezen te stellen, hetgeen tengevolge heeft, dat een nauwgezette winstbepaling van minder belang is, daar het ene jaar het andere redresseert, en de administratie dus een zekere neiging zal hebben, zich bij de opgemaakte winst- en verliesrekening aan te sluiten. Vervolgens geeft art. 48³⁾ enige voor-

³⁾ Het betreffende deel van art. 48 (lid 1) luidt:

De zuivere opbrengst van onderneming en arbeid wordt berekend met inachtneming van de artikelen 7, 10 en 11 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, met dien verstande, dat:

a. artikel 10, tweede lid, dier wet niet van toepassing is ten aanzien van lichamelijke zaken, welke haar waarde uitsluitend of nagenoeg uitsluitend ontleenen aan het feit, dat zij voor de uitoefening van het bedrijf der vennootschap, vereniging of maatschappij gebruikt worden of kunnen worden, doch dat de door de vennootschap, vereniging of maatschappij op die zaken toegepaste afschrijvingen worden aanvaard, voor zoover zij bedrijfseconomisch verantwoord zijn en zij de boekwaarde dier zaken niet te boven gaan;

b. aftrek wordt toegelaten ter zake van het vormen of vergrooten van een reservefonds, dat noodig is tot dekking van risico's die plegen te worden verzekerd, doch die niet verzekerd zijn, ten hoogste tot het bedrag, dat tot verzekering van die risico's bij derden zou moeten zijn betaald;

c. oprichtingskosten en kosten van uitbreiding van kapitaal in mindering van de winst kunnen worden gebracht, hetzij geheel in het jaar waarin die kosten zijn gemaakt, hetzij verdeeld over twee of meer jaren;

schriften om in bepaalde gevallen grotere soepelheid te betrachten dan bij de toepassing van de inkomstenbelasting ten aanzien van alleenhandelende kooplieden, firmanten of beherende vennoten geschiedt. Afschrijving tot op *f* 1, aftrek van bijdragen aan assurantie-reserves en snelle afschrijving van kosten voor oprichting en kapitaaluitbreiding worden door wetsbepaling toegelaten. Men kan het noemen van bepaalde figuren te casuïstisch vinden en een meer algemene aanwijzing voor het betrachten van soepelheid verkiezen, in elk geval wordt door deze bepaling in de gewenste richting gewezen en verwacht mag worden, dat in die richting, door toepassingen naar analogie, verder zal worden gegaan. Geschiedt dat, dan zijn veel bezwaren, die tegen een winstbelasting worden ingebracht, ondervangen.

Soepelheid alleen voor lichamen, niet voor natuurlijke personen.

De tegemoetkoming, die men bij de invoering der winstbelasting aan de naamloze vennootschap gaat verlenen, strekt men niet uit tot de natuurlijke personen, wier bedrijfswinsten rechtstreeks onder de inkomstenbelasting vallen. Voor deze blijft de compensatietermijn beperkt tot drie jaar, voor deze blijven de afschrijvingsregelen⁴⁾ en reserveringsverboden ten volle van kracht. Niettemin zou juist voor deze progressieve belasting een ruimere compensatie en een soepeler winstberekening van grote betekenis zijn. Gezien onze tegenwoordige kennis van het conjunctuurverschijnsel, dat de verliesjaren dadelijk op de jaren met grote winst doet volgen, maar door jaren met matig herstel doet gevolgd worden, moeten wij een compensatietermijn van drie jaar, met enkel prospectieve werking, volstrekt onvoldoende achten. Een termijn van zes jaar met prospectieve en retrospectieve werking mag hier zeker worden verlangd. De herziening der wet op de inkomstenbelasting, die wegens de steeds groeiende bezwaren van het bronnenstelsel niet kan uitblijven, zal wellicht ook hier aan de dringende eisen van de praktijk en de billijkheid eerlang tegemoetkomen.

De verschillende behandeling van lichamen en van natuurlijke personen, welke voortvloeit uit de verschillen tussen vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting, zal ook plaats vinden bij de 2 pCt. winstbelasting. Men heeft deze lage, bijkomstige heffing zo min mogelijk willen doen afwijken van de principale belasting naar de winst. Vandaar, dat art. 38 in het eerste lid voor de natuurlijke personen e.a. naar de inkomstenbelasting verwijst, terwijl het derde lid zich ten aanzien van de vennootschappen conformeert aan art. 48, handelende over de bijzondere winstbepaling voor de vennootschapsbelasting.

Toch wijkt de 2 pCt. winstbelasting op enkele punten af van de inkomsten-, resp. de vennootschapsbelasting, waarbij zij bedoeld is, aan te sluiten. Van de inkomstenbelasting, is zij onderscheiden door de niet-gelding van het bronnenstelsel, door het niet in aanmerking nemen van de opbrengst van winstaandelen in naamloze vennootschappen e.d. en door het niet in rekening brengen van belastbaarheid in het buitenland wegens aldaar genoten inkomens uit onroerend goed, arbeid of onderneming. Met de vennootschapsbelasting verschilt zij, doordat wèl voor deze laatste, maar niet voor de 2 pCt. winstbelasting in aftrek komen de in overzeese gewesten of het buitenland gemaakte winst en de dividenden uit Indische, Surinaamse, Curaçaose en buitenlandse vennootschappen.

4. Wijzigingen in andere belastingwetten.

In het bovenstaande is het voornaamste uit de 93 artikelen tellende nationale inkomsten- en winstbelasting weergegeven. De wijzigingen, die in andere

⁴⁾ Menigeen zal nieuwsgierig zijn naar de betekenis van de tegenstelling tussen afschrijvingen naar goed koopmansgebruik (art. 10 I.B.) en afschrijvingen, die bedrijfseconomisch verantwoord zijn (art. 48 van het ontwerp).

belastingwetten worden aangebracht, heb ik in de aanhef reeds opgesomd. Ik heb er niet veel van te zeggen, daar ze technisch geen nieuwigheden of moeilijkheden zullen opleveren.

Personele belasting naar de huurwaarde.

Slechts aan de voorgestelde wijziging van de personele belasting naar de huurwaarde wil ik nog enige beschouwingen wijden.

De personele belasting is een verteringsbelasting. Vroeger, voordat er belastingen naar het inkomen werden geheven, fungeerde zij als een ruwe belasting naar de draagkracht, die uit uiterlijke kentekenen werd afgeleid. Toen de belastingen naar inkomen en vermogen werden ingevoerd, leerde men nauwkeuriger de draagkracht kennen, die uit het inkomen blijkt. Maar aangezien het nominale inkomen een zeer onzuivere meter van draagkracht is, vereist een inkomstenbelasting als complement of als correctief een of meer andere heffingen, met name heffingen naar vertering. Als zodanig werd de personele belasting, na een aantal wijzigingen ter aanpassing aan de nieuwe functie, bestendig.

Wie verkeert in de ban van de veel verbreide mening, dat inkomen het uitsluitende kenmerk van draagkracht is, zal de stelling, dat een inkomstenbelasting moet worden aangevuld en gecompenseerd door verteringsbelastingen vreemd vinden. Toch is het niet moeilijk, zulks in te zien. Eenzelfde geldinkomen geeft aan personen, die onder geheel verschillende omstandigheden leven, een zeer verschillende draagkracht. Enkele van die verschillen kunnen naar objectieve gegevens in de inkomstenbelasting worden verwerkt, zoals kindertal, samenwoning, verzorging van de oude dag. Maar er zijn talrijke verschillen, waarmede belastingwet en belastingambtenaar geen rekening kunnen houden. Men vergelijk de draagkracht van twee gezinshoofden met gelijk geldinkomen en evenveel kinderen, indien de één een vaste betrekking heeft, zodat bij ongesteldheid of bij vermindering van productiviteit zijn inkomen doorgaat en zelfs automatisch opklimt, terwijl bij den ander het inkomen geheel van zijn prestatie, dus van zijn gezondheid en zijn productief vermogen afhankelijk is. Of indien de één een gezonde vrouw en gezonde kinderen heeft, terwijl de ander een zwakke vrouw en zwakke kinderen moet verzorgen en doen bijstaan. Ofwel wanneer de een in een goedkoop dorp woont, de ander verplicht is, in een dure stad te zijn gehuisvest. Zo zijn er nog tal van ongelijkheden, als geestelijke capaciteiten van de gezinsleden, eigen inkomsten van de gezinsleden, rang-, stands- en familielieverplichtingen en wat dies meer zij.

Veelal zullen al die verschillen in de draagkracht, welke nominaal gelijke geldinkomens onder al dergelijke verschillende omstandigheden verlenen, van grote invloed zijn op de aard der verteringen. Hoe groter draagkracht, des te meer verbruik van goederen, die het leven veraangenamen; hoe geringer draagkracht, des te meer besteding van het inkomen aan voedingsmiddelen, geneeskundige en huishoudelijke hulp, les-gelden, verzekering, primaire huisvesting en dergelijke. Een belasting op het verbruik met uitzondering van die goederen, waarvan de consumptie niet door vergrote koopkracht wordt gestimuleerd, houdt dus automatisch rekening met de verschillen in draagkracht, welk de inkomstenbelasting niet kan in acht nemen, en corrigeert dus de fouten van de centrale draagkrachtheffing.

Onze omzetbelasting oefent deze corrigerende werking uit. Zij is de verteringsbelasting, met vrijstelling van wat op bovenvermelde gronden onbelast behoort te blijven, en zij is dus in ons belastingstelsel onmisbaar. In zekere zin werken invierrechten en accijnzen in dezelfde geest, al is hier op sommige punten wel enige onevenwichtigheid te bespeuren. De belasting op de waarborg van gouden en zilveren

voorwerpen, de rijwielbelasting en de belasting op publieke gemakkelikheden behoren in hetzelfde kader. En eveneens de personele belasting.

De personele belasting naar de huurwaarde belast de verteringen op twee verschillende wijzen. Voor zover zij op de huurwaarde van woonhuizen wordt geheven belast zij rechtstreeks de vertering voor huisvesting. De vrijstelling van een deel van de huurwaarde, verschillend naar gemeente en naar kindertal, past geheel in het hierboven geschetste kader. Het grondtarief van de belasting op de huurwaarde boven het vrijgestelde gedeelte is wat hoog, vergeleken met het tarief van de omzetbelasting, maar indien het bij dat grondtarief bleef, zou men met deze belasting vrede kunnen hebben, ook al werkt zij in verschillende gevallen — bijv. in het geval van zwakke gezondheid van enige leden van het gezin — geenszins corrigerend, integendeel verergerend op de fouten der inkomstenbelasting.

Voor zover de belasting wordt geheven op de huurwaarde van winkels, hotels, café's, restaurants, theaters en andere bedrijfspanden, waar diensten aan den verbruiker worden verleend, belast zij indirect de vertering, of juist uitgedrukt de verschillen in de verteringen van verschillende consumenten. Het comfort, dat grote en fraai ingerichte winkels, hotels, café's, restaurants en theaters boven hun kleinere, minder aanzienlijke collega's bieden, wordt door zekere categorieën van verbruikers op prijs gesteld en betaald. De verschillen in de prijzen, geldend in verschillende etablissementen, veelal niet evenredig met de verschillen in kwaliteit van de assortimenten, leiden automatisch tot een zekere selectie van meer- en minder-draagkrachtigen. De belasting naar de huurwaarde van zulke percelen is derhalve te beschouwen als een indirecte belasting op differentiële verteringen, welke belasting op die verteringen wordt overgewenteld, doordat zij in de prijsverhoudingen is neergelagen. Ook dit deel van de personele belasting past dus in het kader.

Maar helaas is de personele belasting object geweest van haast ongebreidelde opcentenheffing door gemeenten-in-financiële-nood. Daardoor zijn de tarieven zo hoog opgeschroefd, dat de belasting naar de huurwaarde van woningen⁵⁾ torenhoog boven de overige verteringsbelastingen is gaan uitsteken en die op bedrijfsparcelen veel hoger is geworden dan uit prijsverschillen kon worden vergolden. Bij de zo hoge opvoering van deze belasting ging het karakter van verteringsbelasting meer en meer verloren en ging zij drukken enerzijds op den huiseigenaar, door de druk, die zij op de huurwaarde ging uitoefenen, anderzijds op den bedrijfsexploitant, door de onmogelijkheid, de verhogingen op de verbruikers over te wentelen. In beide gevallen is de primitieve hoofdsom gemotiveerd, maar werd de werking door de steeds verdere verhogingen bedorven.

Voorgesteld wordt nu, de belasting op winkels, hotels, café's en restaurants geheel, dus èn in opcenten, èn in hoofdsom, te laten vervallen, terwijl die op woningen en theaters intact blijft, èn in hoofdsom, èn in opcenten. Zelfs is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat sommige gemeenten ter compensatie van het verlies van de belasting op bevrijde etablissementen, de tarieven van de belasting op woningen en theaters opnieuw gaan verhogen. De afschaffing van de belasting op winkels enz. kan leiden òf tot vermindering van prijsverschillen — wat niet zeer waarschijnlijk is — òf tot vermeerdering van winst van desbetreffende exploitanten, òf tot verhoging van hun kosten door verdere verfraaiing, òf wel — en dat acht ik het waarschijnlijkst — tot stijging van huren van

⁵⁾ De in sommige gemeenten geldende tarieven kunnen met de progressieve opcenten leiden tot een belasting, die de 30 pCt. van de huurwaarde te boven gaat. De omzetbelasting bedraagt zelden de volle 4 pCt. van de kleinhandelsprijs.

goedgesitueerde en fraai uitgeruste bedrijfspanden en daardoor ook tot waardeverhoging van de waarde van woonhuizen bestemd of neemt deze druk, door verdere verhoging van tarieven, nog toe. De economische uitwerking van dit gedeelte der voorstellen dient terdege te worden onder de ogen gezien.

* * *

5. De economische uitwerking van de heffingen.

Natuurlijk moet ook voor de overige voorstellen, en met name van de nieuwe 2 pCt. heffing, de economische uitwerking worden afgewogen tegenover de directe eisen van de schatkist. Een algemene verlaging van alle inkomsten met 2 pCt. grijpt diep in in het economisch leven, vooral wanneer deze plaats vindt in een tijd van ernstige werkloosheid van arbeid en kapitaal en van ontstellend gebrek aan ondernemerslust.

Indien echter deze algemene verlaging van alle inkomsten samengaat met een algemene verlevendiging van het economisch leven en een algemene opleving van de activiteit van het gehele volk, dan heeft het offer eer een stimulerende dan een drukkende uitwerking. De Memorie van Toelichting is te sober, te nuchter, te technisch om duidelijk te doen blijken, dat deze heffing in nauw oorzakelijk verband staat met de grote kapitaalsuitgaven, waartoe de Regering thans is overgegaan, en waartoe zij nog wel verder zal moeten komen.

Men stelle zich duidelijk voor ogen de samenhang tussen:

1. de noodzaak van een groots opgezette toerusting voor verdediging van het Nederlandse grondgebied in vier werelddelen,

2. de stimulerende invloed, die van zulk een toerusting uitgaat op tal van takken van het Nederlandse bedrijfsleven,

3. de noodzaak, alle beschikbare krachten, desnoods door dwang, en ook de bemoeiingen met het bedrijfsleven te richten op deze beide doeleinden,

4. de wederopleving van het vertrouwen in de toekomst van ons volk, als de werkloosheid van arbeid en kapitaal afneemt, de daling van het levenspeil ophoudt, de ondernemerslust herleeft en de zelfstandigheid van het land is gewaarborgd,

5. de bereidheid en de mogelijkheid, onder die omstandigheden een offer te brengen aan het vaderland, waardoor de Regering wordt in staat gesteld, aan al die noodzakelijke plichten te voldoen en tegelijkertijd weer de voorwaarden te verwezenlijken, waaronder de belasting met bereidheid kan worden opgebracht.

Stelt men zich dit alles voor ogen en toont de Regering, deze heffing eveneens in dit verband te zien, dan is deze inkomsten- en winstbelasting, ondanks haar technische gebreken en haar ruwe afwerking, inderdaad waard, het epitheton „nationale” te dragen.